

Raadsvergadering 27 juni 2019

Jaarstukken 2018

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen	4
KERNGEGEVENS	8
BESTUURLIJKE INFORMATIE	10
Jaarverslag 2018	12
1. Inleiding	13
1.1 De jaarstukken	14
1.2 Opzet jaarstukken 2018	14
1.3 De programmaverantwoording	14
1.4 De paragrafen	15
1.5 De jaarrekening	15
1.6 De balans	15
2. Financiële beschouwingen	16
2.1 Begroting 2018	17
2.2 Realisatie 2018	17
3. Programma's	18
3.1 Programma Veiligheid	19
3.2 Programma Woon- en leefklimaat	25
3.3 Programma Gezondheid en zorg	39
3.4 Programma Welzijn en onderwijs	49
3.5 Programma Economie en werkgelegenheid	57
3.6 Programma Directe dienstverlening	67
3.7 Programma Relatie tussen burgers en bestuur	77
3.8 Programma Financiën en bedrijfsvoering	83
4. De paragrafen	92
4.1 Lokale heffingen	94
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	103
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	111
4.4 Financiering	116
4.5 Bedrijfsvoering	119
4.6 Verbonden Partijen	125
4.7 Grondbeleid	142
4.8 Bezuinigingen	145
4.9 Uitkering uit het gemeentefonds	147
5. Financiële recapitulatie	150
5.1 Samenvatting programma's	151
5.2 Programmaplan 2018	152
Jaarrekening over het begrotingsjaar 2018	154
Balans	156
Grondslagen voor waardering 2018	158
Balans per 31 december 2018	163
Toelichting op de balans per 31 december 2018	166

Niet uit de balans blijkende verplichtingen	174
Baten en lasten	176
Grondslagen voor resultaatbepaling 2018	178
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2018	180
Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien	182
Overzicht van incidentele baten en lasten per programma	184
Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	186
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2018	188
Wet Normering topinkomens (WNT)	190
Overzicht van baten en lasten per taakveld	192
Bijlagen	194
Single Information Single Audit (SiSa) 2018	196
Staat personele capaciteit 2018	198

Lijst met afkortingen

Om de leesbaarheid van de Programmabegroting te verbeteren, wordt een lijst met afkortingen aan het document toegevoegd. We vinden het belangrijk dat documenten als de Programmabegroting ook voor burgers goed leesbaar zijn. Daarom zijn ook afkortingen waarvan de betekenis voor geoefende lezers meteen duidelijk is toch aan dit overzicht toegevoegd.

a.s.	= aan staande
AB	= Algemeen Bestuur
ABL	= Algemeen Belang Laarbeek
AO	= Administratieve Organisatie
APV	= Algemene Plaatselijke Verordening
AR	= Aarle-Rixtel
Arbo	= Arbeidsomstandigheden
AWBZ	= Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	= raadscommissie Algemene Zaken
B&B	= Pijler Burgers en Bedrijven
B&P	= Pijler Beleid en Projecten
B&W	= Burgemeester en Wethouders
BAG	= Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	= Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	= Bijzondere Bijstand aan Zelfstandigen
BD	= Beek en Donk
bge	= bouwgrondexploitatie
BIO	= Bijdrage in ontwikkeling
BLS	= Besluit Locatie gebonden Subsidie
BNG	= Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	= Buitengewoon opsporingsambtenaar
bovo	= bovenwijkse voorzieningen
BP	= Bestemmingsplan
BRO	= Basisregistratie ondergrond
BS	= Basisschool
BS-OB	= Belasting samenwerking Oost-Brabant
BTB	= Bereikbaarheid, Toegankelijk en Beschikbaarheid
BTW	= Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	= Gebundelde uitkering
BV	= Besloten Vennootschap
BZK	= Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
c.q.	= casu quo / in welk geval
CAK	= Centraal Administratie Kantoor
CDA	= Christen Democratisch Appèl
CJG	= Centrum voor Jeugd en Gezin
d.d.	= de datum
DB	= Dagelijks Bestuur

DigiD	= persoonlijke inlogcode waarmee Burgers zich bij de overheid kunnen identificeren
Div	= Documentaire informatie voorziening
DL	= Democratisch Laarbeek
d.m.v.	= door middel van
DU	= Decentralisatie-Uitkering gemeentefonds
DVO	= Dienstverleningsovereenkomst
e.e.a.	= een en ander
EMU	= Europese Monetaire Unie
Etc	= Et cetera / en zo voort
EU	= Europese Unie
EVZ	= Ecologische verbindingszone
Excl.	= exclusief
Expl.mij	= Exploitatie Maatschappij
FBV	= Fonds Bovenwijkse Voorzieningen
Fte	= fulltime equivalent
GB	= gemeente Gemert-Bakel
GBA	= Gemeentelijke Basis Administratie
GHOR	= Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio
GO	= Georganiseerd overleg
GR	= Gemeenschappelijke regeling
GVOP	= Gemeenschappelijke voorziening officiële publicaties
GW	= gemeente Wet
Ha	= hectare
HNG	= Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten
HNW	= Het Nieuwe Werken
i.c.	= in casu / in Het geval dat
i.v.m.	= in verband met
ICT	= informatie en Communicatie Technologie
iDOP	= integraal Dorpsontwikkelingsplan
IKB	= Individueel keuzebudget
IOAW	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IU	= Integratie-Uitkering gemeentefonds
IVN	= Instituut voor natuurbeschermingseducatie
KCC	= Klant Contact Centrum
Km	= kilometer
LB	= gemeente Laarbeek
LH	= Lieshout
LOG	= Landbouw ontwikkelingsgebied
LOP	= Landschapsontwikkelingsplan
m.b.t.	= met betrekking tot
Mer	= Milieu effect rapportage
MF	= Multifunctionele accommodatie

MH	= Mariahout
Mi-2	= Beheersysteem onderhoud wegen
MOR	= Meldingen Openbare Ruimte
MRE	= Metropool Regio Eindhoven
MT	= managementteam
n.a.v.	= naar aanleiding van
n.v.t.	= niet van toepassing
NAR	= Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NHR	= Nieuw Handels Register
NOC	= Noord-Oost corridor
NRD	= Notitie Reikwijdte en Detailniveau
NUP	= Nationaal uitvoeringsprogramma
NV	= Naamloze Vennootschap
NWB	= Nederlandse Waterschap Bank
O&M	= Pijler Onderhoud en Middelen
o.a.	= onder andere
OAB	= Onderwijs achterstandsbeleid
OBS	= Openbare Basisschool
ODZOB	= Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant
OJA	= Open jongerencentrum Aarle-Rixtel
OZB	= onroerende zaakbelasting
PAUW	= Product Algemene Uitkering voor het Web
P.M.	= pro memorie / om niet te vergeten
PNL	= Partij Nieuw Laarbeek
Pr.	= programma
PvdA	= Partij van de Arbeid
RAV	= Regionaal Ambulance Vervoer
rb.	= raadsbesluit
RD	= raadscommissie Ruimtelijk Domein
RGSHG	= regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten
RIB	= raadsinformatiebrief
RNI	= Basisregistratie Registratie niet Ingezetenen
RO	= Ruimtelijke ontwikkeling
RSS	= Really Simple Syndication / eenvoudige gelijktijdige publicatie
RUD	= Regionale uitvoeringsdienst
Ruddo	= regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
SAN	= Dataopslagsysteem
SD	= raadscommissie Sociaal Domein
SLOK	= Stimulering lokale klimaatinitiatieven
SOK	= Samenwerking overeenkomst
Soza	= Sociale Zaken
SRE	= Samenwerkingsverband regio Eindhoven
SVn	= Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
t.b.v.	= ten behoeve van
t.o.v.	= ten opzichte van
TV	= Tennisvereniging

t.z.t.	= te zijner tijd
u/g	= uitgegeven geldlening
vGRP+	= verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan inclusief Gemeentelijke water taken
VVD	= Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VVV	= vereniging voor vreemdelingen verkeer
WABO	= Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wet Fido	= Wet Financiering decentrale overheden
Wet WOZ	= Wet Waardering onroerende Zaken
WIJ	= Werk Investering Jongeren uitkering
Wmo	= Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	= Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector
WSL	= Woning Stichting Laarbeek
WSW	= Wet Sociale Werkvoorziening
WW	= Werkloosheids Wet
WWB	= Wet Werk en Bijstand
ZO	= Zuid-Oost

KERNGEGEVENS

A Sociale structuur		<u>1-1-2018</u>	<u>31-12-2018</u>
Aantal inwoners		22.295	22.470
Opbouw: < 20 jaar		5.083	4.823
> 64 jaar		5.084	5.228
Aantal mensen met een periodieke BUIG-uitkering		251	234
Aantal opgebouwde arbeidsjaren van tewerkgestelden in sociale Werkgemeenschappen		106,05	103,44
B Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente (ha)		5.617	5.617
- waarvan binnenwater (ha)		81	81
Lengte van de wegen (km)		335	337
Opbouw: -klinkerwegen		82	84
- gesloten wegdek		123	123
- onverharde wegen		130	130
Lengte van de fietspaden (km)		32	32
Oppervlakte openbaar groen (ha)		80	80
C Financiële structuur (bedrag per inwoner)			
Gewone lasten (excl. Grondexploitatie)		1.890	1.906
Opbrengst OZB		179	184
Uitkering gemeentefonds		744	789
Vaste schuld		1.227	1.290
Algemene reserves		388	358
Bestemmingsreserves		1.621	1.651
D Bestuur en personeel			
Gemeenteraad		19	19
Burgemeester		1	1
Wethouders (formatief)		3,0	3,5
Algemene Dienst (formatief)		99,1	103,2

De stand op 1-1-2018 is overgenomen uit de Programmarekening 2017.

BESTUURLIJKE INFORMATIE

Gemeenteraad per 31 december 2018	Partij	Zetels
Bowen (B.M.) Straatman (fractievoorzitter)	PNL	9
Toon (A.M.) Brouwers	PNL	
Arian (A.A.H.G.) de Groot	PNL	
Ron (R.A.G.) van den Berkmortel	PNL	
Harriette (H.M.F.C.) van Delden	PNL	
Wim (W.G.M.) van Dijk	PNL	
Ton (A.G.M.) van de Wijdeven	PNL	
Jan (J.B.J.A.M.) Hendriks	PNL	
Ronnie (M.H.A.) Tijssen	PNL	
Rick (H.M.M.) van Bree (fractievoorzitter)	De Werkgroep	4
Jos (J.P.H.) Gruijters	De Werkgroep	
Veerle (V.T.J.A.) van Schaijk	De Werkgroep	
Nicole (N.A.J.M.) Verhoeven	De Werkgroep	
Ron (J.C.M.) Verschuren (fractievoorzitter)	ABL	3
Jordy (J.J.M.) Brouwers	ABL	
Frans (F.P.A.C.) van Zeeland	ABL	
Marcel (M.J.T.) van der Heijden (fractievoorzitter)	CDA	2
Tanja (A.J.M.) van de Ven-Vogels	CDA	
Hans (J.H.) Strijbosch (fractievoorzitter)	PvdA	1

Totaal aantal 19

College van B&W per 31 december 2018		Partij	Functie
Frank (F.L.J.) van der Meijden			Burgemeester
<u>Portefeuille Openbare orde en veiligheid</u> Openbare orde en veiligheid, Dienstverlening, Inkoop- en aanbesteding, I&A, Communicatie en voorlichting, Regionale samenwerking MRE (AB-lid), Brandweer, Bezwaar en beroep, Klokkenluiderszaken, Handhavingszaken			
Ria (M.A.H.) van der Zanden-Swinkels		PNL	Wethouder
<u>Portefeuille Financiën en beheer, 1^e loco-burgemeester</u> Financiën (incl. belastingen en grondzaken), Verkeer en Vervoer, Beheer van gemeentelijke gebouwen, Openbare werken, Afvalverwerking, Facilitaire zaken			
Joan (J.H.C.M.) Briels		De Werkgroep	Wethouder
<u>Portefeuille Jeugd, duurzaamheid, omgevingswet, toerisme en recreatie, 2^e loco-burgemeester</u> Jeugdzorg, Onderwijs, Toerisme en Recreatie (incl. Blauwe Poort en Waterboulevard), Duurzaamheid, Omgevingswet, Volksgezondheid			
Monika (M.C.) Slaets-Sonneveldt		ABL	Wethouder
<u>Portefeuille Inwonerparticipatie, 3^e loco-burgemeester</u> Inwonersparticipatie, Dorpsraden, WMO/ouderenbeleid, Jongerenparticipatie, Welzijn, Sport, Natuur en Landschap, Kunst en cultuur			
Tonny (A.J.L.) Meulensteen		CDA	Wethouder
<u>Portefeuille Ruimte en economie, 4^e loco-burgemeester</u> Ruimtelijke ordening, Visie buitengebied, Volkshuisvesting, Economische zaken (incl. kermis en markten), Mobiliteitsagenda, 4 ^e loco-burgemeester			
Greet (G.T.) Buter		PvdA	Wethouder
<u>Portefeuille Werk & Inkomen, 5^e loco-burgemeester</u> Participatiewet, Statushouders, Inburgering, Minimabeleid, P&O, Woningbouw locatiestudie Aarle-Rixtel, Accommodatiebeleid, Bibliotheek			
Myriam (M.J.M.) Meertens			Secretaris
Adviseur van het college en algemeen directeur van de ambtelijke organisatie.			

Jaarverslag 2018

1. Inleiding

1.1 De jaarstukken

De jaarstukken zijn conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgemaakt. Deze wettelijke regels vormen de basis voor de administratie en de presentatie van programmabegroting en jaarrekening.

1.2 Opzet jaarstukken 2018

Jaarstukken 2018 heeft dezelfde opzet als Programmarekening 2017. Gewerkt wordt met de thematisch gekozen programma indeling, gebaseerd op het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten.

De documenten van de planning en control cyclus hebben zoveel mogelijk een gelijke opzet, waarbij de voortgang- en verantwoordingsdocumenten zoveel mogelijk aansluiten bij de opzet van de programmabegroting.

1. De jaarstukken bestaan tenminste uit (art. 24 BBV):
 - a. het jaarverslag;
 - b. de jaarrekening.
2. Het jaarverslag bestaat tenminste uit:
 - a. de programmaverantwoording;
 - b. de paragrafen.
3. De jaarrekening bestaat uit:
 - a. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
 - b. De balans en de toelichting;
 - c. De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.
 - d. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

1.3 De programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat ten minste uit (artikel 25 lid 1 BBV):

- a. de verantwoording over de realisatie van de programma's en de overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de kosten van overhead;
- b. het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- c. geeft daarnaast inzicht in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien.

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in (artikel 25 lid 2 BBV):

- a. de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd ten minste toegelicht aan de hand van de bij ministeriële regeling vast te stellen beleidsindicatoren;
- b. wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;
- c. de gerealiseerde baten en lasten.

1.4 De paragrafen

Het jaarverslag bevat de paragrafen die ook in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de programmabegroting is opgenomen (artikel 26 BBV).

1.5 De jaarrekening

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat (artikel 27 lid 1 BBV):

- a. Per programma de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan;
- b. Het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- c. het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen a en b;
- d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- e. het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen c en d.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging. (artikel 27 lid 2 BBV).

1.6 De balans

In de balans worden naast de cijfers per balansdatum tevens de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen (artikel 30 BBV). De indeling van de balans wordt uitgewerkt volgens de regels zoals die in paragraaf 4.5.2. van het BBV zijn verwoord.

2. Financiële beschouwingen

2.1 Begroting 2018

De Programmabegroting 2018 (Rb. 9 november 2017) resulteerde in financiële ruimte voor:

Financiële ruimte

Structureel nieuw beleid	€ 463.000,-
Incidenteel nieuw beleid	€ 135.000,-
Structurele onvoorziene lasten	€ 15.000,-
Incidentele onvoorziene lasten	€ 45.000,-

De door u vastgestelde Programmabegroting 2018 resulteerde, na verwerking van het dekkingsplan in een negatief resultaat van € 194.733,-. De begroting werd in evenwicht gebracht met het ramen van een onttrekking aan de algemene reserve.

In de loop van het jaar is de gemeenteraad op een viertal momenten geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering en ontwikkeling van de programmabegroting 2018:

1. Met de 1^e financiële bijstelling 2018, vastgesteld door de gemeenteraad op 15 maart 2018, werd een negatief resultaat voorzien van € 150.733,-.
2. Met de 1^e tussenrapportage 2018, vastgesteld door de gemeenteraad op 7 juni 2018, werd een negatief resultaat voorzien van € 325.733,-.
3. Met de Kadernota 2019, vastgesteld door de gemeenteraad op 5 juli 2018, werd een resultaat voorzien van € 0,-.
4. Met de 2^e tussenrapportage 2018, vastgesteld door de gemeenteraad op 6 december 2018, werd een negatief resultaat voorzien van € 163.648,-.

2.2 Realisatie 2018

De jaarrekening 2018 laat een negatief resultaat zien van € 477.672,-. Dit resultaat is het saldo na bestemming en is beïnvloed door toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Over deze toevoegingen en onttrekkingen heeft de raad al eerder besloten, zowel bij de vaststelling van de begroting 2018 als bij afzonderlijke raadsbesluiten. Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de verschillende saldi in de loop van 2018. In de volgende paragraaf wordt een verschillenanalyse gegeven.

	Begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Realisatie 2018
Lasten programma's	€ 42.680.234	€ 50.494.852	€ 53.246.098
Baten programma's	<u>€ 10.411.619</u>	<u>€ 17.827.498</u>	<u>€ 19.653.843</u>
	€ 32.268.615	€ 32.667.354	€ 33.592.255
Baten algemene dekkingsmiddelen	<u>€ 31.031.771</u>	<u>€ 31.666.343</u>	<u>€ 31.794.918</u>
Resultaat vóór bestemming	-/-€ 1.236.844	-/- € 1.001.011	-/-€ 1.797.337
Toevoegingen aan reserves	€ 28.500	€ 4.107.536	€ 4.370.297
Onttrekkingen aan reserve	<u>€ 1.070.611</u>	<u>€ 4.944.899</u>	<u>€ 5.689.962</u>
Resultaat na bestemming	-/- € 194.733	-/- € 163.648	-/- € 477.672

3. Programma's

3.1 Programma Veiligheid

Een veilige woonomgeving bereiken we samen met onze inwoners.

Ambities

- De burger ervaart een veilige woon- en leefomgeving als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Veiligheidsproblemen pakken we op een systematische en samenhangende wijze binnen het samenwerkingsverband aan. We realiseren ons daarbij dat de aanpak van deze problemen niet statisch is, maar vraagt om een dynamische benadering.
- Als bestuurlijke spil van het veiligheidsbeleid zullen we de gemeentelijke regisseursrol vorm geven en pakken we overlast en criminaliteit stevig aan.
- Binnen alle plannen en vormen van samenwerking houden we steeds oog voor onze lokale problematieken.
- Gezamenlijk én als gemeente Laarbeek streven we er naar onze prioriteiten te verankeren in het op te stellen 'politieplan Oost-Brabant'.
- Het bij de nieuwe Drank- en Horecawet behorende sanctiebeleid stemmen we af met de andere 5 Peelgemeenten.
- Druggerelateerde overlast en criminaliteit worden niet getolereerd. De aanpak van softdrugs is een regionale taak. Daarbij moet brede aandacht zijn voor de bestrijding van straathandel, die overlast en risico's met zich meebrengt.
- Verkeersoverlast en agressief rijgedrag vormen een belangrijke bron van overlast. Wij zullen blijven inzetten op het handhaven van de verkeerssnelheid en het tegengaan van ongewenst rijgedrag.
- Door actief deel te nemen aan het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) willen we bijdragen aan een effectieve bestrijding van alle vormen van georganiseerde criminaliteit, in Laarbeek én de regio.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Burgemeester	Beleid & Projecten	2018
In overleg met de politie worden periodiek verkeerscontroles gehouden.		Jaarrond aandacht. De controles worden verspreid over het jaar uitgevoerd, als onderdeel van het reguliere werkproces.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Uitvoering geven aan het Damoclesbeleid.		In 2018 hebben er twee sluitingen plaatsgevonden in het kader van het Damoclesbeleid. Betrof een hennepkwekerij in Mariahout en een hennepknipperij in Beek en Donk.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Uitvoering geven aan het convenant PIT.		In 2018 zijn er 5 acties uitgevoerd bij 8 chalets, 6 woningen en 5 bedrijven. Daarbij zijn in totaal 43 overtredingen/delicten vastgesteld, variërend van de overtreding van de opiumwet tot adresfraude.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Uitvoering geven aan het Handhavingsprogramma en een aantal langlopende handhavingszaken aanpakken en afronden.		Het handhavingsprogramma 2018 is leidend geweest voor de uit te voeren activiteiten van het team Toetsing en Handhaving.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma van de Kadernota Integrale Veiligheid Peelland 2015-2018.		Thema's uit het uitvoeringsprogramma zijn de aanpak van lokale casuïstiek, het doorontwikkelen van interventiestrategieën, het weerbaar en bewust maken van de gemeentelijke organisatie, het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid en de 'georganiseerde overheid'. Medio 2018 zijn ondernemers bij de uitreiking Keurmerk Veilig Ondernemen bijgepraat over de aanpak van ondermijning. Nieuwe raadsleden zijn bekend gemaakt met ondermijningsvraagstukken en in december is een thematische raadsbijeenkomst met politie en gemeente gehouden over ondermijning.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Intensiveren van lopende onderzoeken en structurele overleggremia en veiligheidsraden betreffende PIT en het begeleidingsteam politie-		Er heeft een intensivering van het overleg met diverse gremia plaatsgevonden (Peelland Interventieteam, Algemeen Veiligheidsoverleg en Bestuurlijk Ondersteuningsteam). Daarbij is er constante aandacht voor casusgerichte aanpak.		

justitie-RIEC.				
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Directe aandacht voor leefbaarheid in onze samenleving door benaderbaarheid en aanwezigheid.		Door de inzet van BOA-stagiaires in de openbare ruimte wordt de toezicht capaciteit vergroot en is deze vooral meer zichtbaar aanwezig. Laarbeek heeft inmiddels de status van erkend leerbedrijf voor BOA-studenten verkregen.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Blijvende aandacht voor de aanpak van ondermijning.		Casussen worden samen met ondermijningsteam en RIEC aangepakt en afgehandeld.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Deelname aan Samen Sterk in het Buitengebied.		Hieraan is jaarrond aandacht besteed. Er is één BOA beschikbaar die het Laarbeekse buitengebied in de gaten houdt wat betreft wildcrossen, hennep- en synthetische drugsdumping en stroperij.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Uitvoering geven aan bijgesteld BIBOB-beleid.		In 2018 zijn de beleidsterreinen bouwvergunningen en APV-Drank en Horeca onderdeel van het BIBOB-beleid. Er zijn 15 BIBOB- verzoeken verwerkt (DHW 7, Bouwen 7, Evenement 1).		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Uitvoering geven aan het Evenementenbeleid.		Hieraan is jaarrond aandacht besteed. In 2018 zijn er 200 toestemmingen verleend voor grote en kleinere evenementen.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2018
Stimuleren van buurtpreventieteams.		Hieraan is jaarrond aandacht besteed. Vanuit gemeente wordt het burgerinitiatief Whatsapp-groepen gestimuleerd via gratis leveren van borden. In Beek en Donk is een pilot gestart met betrekking tot de invoering van een buurtwacht. Laarbeek beschikt inmiddels over 49 Whatsapp-groepen. Daarnaast is er 1 buurtpreventie-team opgericht in Beek en Donk. Ook zijn er 5 presentaties gehouden over buurtpreventie voor inwoners.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	December 2018
Door middel van een veiligheidsbeeld, een uitvoeringsprogramma en de evaluatie van projecten leggen we om de twee jaar verantwoording af aan de gemeenteraad. In 2017 vindt de eerstkomende evaluatie plaats. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		De veiligheidsmonitor 2017 is in 2018 verschenen. over 2017.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	periode	Laarbeek	<25.000 inwoners
7 Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2017	0,4	0,7
8 Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,1	2,2
9 Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,6	3,1
10 Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,7	4,2
11 Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inw 12-17jr	2017	138	113

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 1 - VEILIGHEID

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	lasten	€ 1.195.598	€ 1.194.366	€ 1.186.758
		baten	€ 41.408	€ 41.176	€ 41.532
		saldo	€ -1.154.190	€ -1.153.190	€ -1.145.226
1.2	Openbare orde en veiligheid	lasten	€ 415.427	€ 415.317	€ 444.695
		baten	€ 12.676	€ 12.676	€ 14.143
		saldo	€ -402.751	€ -402.641	€ -430.551
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	lasten	€ 323	€ 323	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -323	€ -323	€ 0
0.10.1	Mutaties reserves programma 1	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.524
		saldo	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.524
TOTAAL PROGRAMMA 1		lasten	€ 1.611.348	€ 1.610.006	€ 1.631.453
		baten	€ 65.084	€ 64.852	€ 67.200
		saldo	€ -1.546.264	€ -1.545.154	€ -1.564.253

1.2 Openbare orde en veiligheid;

De overschrijding op openbare orde en veiligheid is grotendeels ontstaan door meer inzet in de regio (incidenteel nadeel 14.200) en extra inhuur van BOA's (incidenteel nadeel 11.600).

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P1 2017: Handhaafapplicatie Citycontrol 6 t.b.v. Boa's

7.140.0001	Burgemeester	OB	2017	2 ^e TR2017	12.288	5.938	0	6.350
------------	--------------	----	------	-----------------------	--------	-------	---	-------

De applicatie is aangeschaft.

P1 2016: Regionaal programmaleider integrale aanpak criminaliteit

7.140.3004	Burgemeester	OB	2015	21-4-2016	33.000	22.000	11.000	0
------------	--------------	----	------	-----------	--------	--------	--------	---

Een programmaleider is aangesteld van 1 januari 2016 tot 1 januari 2019. De bijdrage van Laarbeek is € 11.000,- per jaar. Het krediet kan worden afgesloten.

3.2 Programma Woon- en leefklimaat

In Laarbeek werken we samen aan een duurzame ruimte. Voor elke inwoner is betaalbare huisvesting mogelijk en er is voldoende groen en ruimte om in te vertoeven.

Ambities

- Wij streven een goede balans tussen natuur, milieu, cultuur, sociaal beleid en economie na. Daarbij werken we volgens de principes van Cittaslow: het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren.
- Er is ingezet op een vitaal, aantrekkelijk en leefbaar platteland, waar plaats is voor de (agrarisch) ondernemer, de inwoner en de recreant. We zoeken daarbij een goede balans tussen de verschillende belangen.
- We streven naar een woningaanbod van voldoende betaalbare huur- en koopwoningen voor alle doelgroepen, met een woningbouwprogramma dat flexibel aansluit op de vraag naar zowel huur- als koopwoningen en (zelf)bouwkavels.
- We zorgen voor adequate huisvesting en stimuleren de integratie van inwoners van niet-Nederlandse afkomst.
- Het aantal bouwclaims wordt in deze periode teruggebracht.
- Een goede en veilige doorstroming van het verkeer vinden we belangrijk. De groei van niet-gemotoriseerd verkeer wordt gestimuleerd, we hebben aandacht voor het openbaar vervoer en andere vervoersconcepten.
- Behoud van de cultuurhistorie en contrastrijkdom binnen de vier kernen is van wezenlijk belang.
- De aanleg van groen en nieuwe natuur in en rond de dorpen staat ten dienste van de leefbaarheid, een gezond leefklimaat en behoud en herstel van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is schoon, onderhouden, veilig en toegankelijk voor iedereen. Ze is effectief en efficiënt ingericht en wordt ook zo beheerd, in overleg met de betrokken inwoners.
- Oude plattelandsstructuren willen we zo veel mogelijk herstellen, ook ten behoeve van de recreatie. Bebouwingsconcentraties in het buitengebied worden niet verruimd.
- In stand houden van (waardevolle) natuur in het buitengebied heeft prioriteit.
- We streven niet naar de aanleg van meer asfalt, maar naar slimme oplossingen en het gebruik van innovatieve technieken.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	Juli 2019
Opstellen van een vervangingsplan bomen.		Het opstellen van een vervangingsplan bomen is in de prioritering doorgeschoven naar 2019. Op diverse locaties in Laarbeek zijn er problemen met bomen die niet geschikt zijn voor de plek waar ze staan. Ook laat de kwaliteit van de huidige bomen soms te wensen over. Een vervangingsplan brengt de probleemlocaties en noodzakelijke vervangingen in beeld en brengt prioriteiten aan zodat hier op een structurele en planmatige manier invulling aan gegeven kan worden.		
		Weth. Meulenstein	Beleid & Projecten	Mei 2018
Realiseren van het uitvoeringsprogramma Woonvisie 2017-2021 'Wonen in Laarbeek'.		Het uitvoeringsprogramma is verwerkt in een RIB in september 2018.		
		Weth. Meulenstein	Beleid & Projecten	Mei 2018
Uitvoeren van een Woonbehoefteonderzoek Laarbeek vanuit MRE-gemeenten.		Het woonbehoefte onderzoek is in het tweede kwartaal afgerond en bekendgemaakt.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	April 2018
De passantenhaven is in 2018 weer up-to-date doordat er in 2017 extra, geüpdatete voorzieningen zijn aangebracht. Er is geld gereserveerd voor het beheer en onderhoud ervan, zodat het adequaat beheerd kan worden.		De Duikerstrap is geplaatst. Verdere voorzieningen worden al dan niet in samenspraak met VVV geplaatst. Streefdatum is dat het voor begin van het seizoen af is, afhankelijk van de verlening van de noodzakelijke vergunningen van RWS.		
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	December 2018
We nutten onze prijs in het kader van de Europese Entente Florale maximaal uit, zowel in communicatieve zin als door middel van bijpassende groenprojecten. (gewijzigd beleidsvoornemen 2018)		Na de nationale titel won Laarbeek in 2017 ook goud bij de Europese Entente Florale. Zowel via social media als via de geschreven pers is hier aandacht aan gegeven conform het opgestelde communicatieplan. Groenstrijd 2.0 is een groenproject waaraan 17 teams hebben meegedaan. De buurtteams hebben een vergroeningsplan voor hun buurt gemaakt en zijn daarbij ondersteund door een coach (lokale		

		groenondernemers). Via de vergroeningsplannen hebben we invulling gegeven aan doelstellingen op het vlak van biodiversiteitsverhoging en duurzaam omgaan met water en inwoners, bedrijfsleven en gemeente met elkaar verbonden. Laarbeek heeft met dit project de Operatie Steenbreek Trofee gewonnen.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	September 2018
Er is een stedenbouwkundige en financiële haalbaarheidsstudie verricht naar de kansen voor een woningbouwplan aan de Kanaaldijk in Aarle-Rixtel.		De haalbaarheidssudie is uitgevoerd.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	December 2019
Woningbouwplan Mimosaplantsoen in Aarle-Rixtel (achterzijde Kannelustweg) is bouwrijp gemaakt. (gewijzigd beleidsvoornemen 2018)		Het bestemmingsplan is op 12 december 2018 behandeld door de Raad van State. De Raad van State heeft hierbij in een tussenvonnis enkele reparaties aan de gemeente opgelegd. Deze zijn verwerkt in een aangepast bestemmingsplan dat op 14 maart 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. De gemeente is in afwachting van het eindvonnis van de Raad van State.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	September 2019
Er is een gedragen ontwerp voor de herinrichting van de oostzijde van het Piet van Thielplein in Beek en Donk.		De uitwerking van de inrichting is in december 2018 opgestart.		
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	Juli 2019
Revitalisering Kerkplein Aarle-Rixtel.		Het plan wordt aangepast. Het beschikbare budget van € 25.000,- (excl. BTW) is hierbij leidend.		
		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbeheer	2018
Het Oranjeplein in Mariahout is heringericht op basis van een gedragen ontwerp.		In oktober 2018 is gestart met de werkzaamheden voor herinrichting van het Oranjeplein. De werkzaamheden zijn in volle gang. Er is vertraging opgetreden als gevolg van een noodzakelijk bodemsanering. De verwachte oplevering is juni 2019.		
		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbeheer	December 2019
In 2018 is de Vonderweg opnieuw ingericht van de Bosscheweg tot aan de aansluiting met de Everbest, waarbij twee gescheiden rijbanen worden gecreëerd.		Door de vele veranderende inzichten is het oude plan niet langer uitvoerbaar. Een nieuw plan wordt voorbereid.		

		Weth. V.d. Zanden en Meulensteen	Beleid & Projecten	December 2018
Er wordt uitvoering gegeven aan de reconstructie van de N615.		Het werk is nagenoeg gereed. Laanbeplanting moet nog worden aangebracht op een gedeelte binnen de kom bij Beek en Donk.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	December 2018
Er wordt een vervolgstudie gedaan naar de aanleg van de verbindingsweg N279 – Kanaaldijk.		Besluitvorming hierover vindt binnenkort plaats. Gemeente Helmond neemt het voortouw bij het communiceren over de voortgang van het vervolgtraject.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	December 2018
Herziening van het beleidsplan Openbare Verlichting.		Het herziene beleidsplan Licht in de openbare ruimte werd in december 2017 door de gemeenteraad vastgesteld en bij de begroting 2019 opnieuw herzien.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	Juni 2019
Het opstellen van een stedenbouwkundig plan en het in procedure brengen van de planologische wijziging t.b.v. de realisatie van Tiny Houses aan de Jan van Rixtelstraat in Aarle-Rixtel. (aanvullend beleidsvoornemen 2018)		Er dient in 2019 een procedure te worden doorlopen voor een tijdelijke omgevingsvergunning voor 10 woningen voor een maximale periode van 10 jaar.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	Juni 2019
Haalbaarheidsstudie Centrumplan Heuvel in Lieshout. (aanvullend beleidsvoornemen 2018)		De gemeente heeft in de 2 ^e helft van 2018 een pas op de plaats moeten maken in verband met een noodzakelijke parkeerstudie voor het centrum van Lieshout. Op basis van deze studie zullen de onderhandelingen met Bavaria NV over de inbreng van een cruciaal perceel worden doorgestart. Afhankelijk van deze uitkomst kan de haalbaarheidsstudie al of niet positief worden afgesloten en de planologische procedure worden opgestart.		
		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbe- heer	November 2018
Herziening van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan+ 2013. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Het gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023 is op 6 december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld.		
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	Juli 2018
Herinrichting groen in combinatie met realiseren waterberging langs de		Ten behoeve van het bedrijventerrein Beekerheide is naast de Oranjelaan een waterberging gerealiseerd. Dit in combinatie met een		

Oranjelaan. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		herinrichting van deze hoofdgroenstructuur met aandacht voor verhoging van de biodiversiteit. Dit beleidsvoornemen komt in de Basisplanning 2019 terug, onder 3.9.5 "Waterberging en groen Oranjelaan".		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	Mei 2021
In samenwerking met (marktpartijen) wordt tweemaal een woningmarkt georganiseerd (2016-2018).		In 2017 is er voor de eerste keer een woningmarkt georganiseerd. De huidige woonvisie loopt tot en met 2021. Ter voorbereiding en als input voor een nieuwe woonvisie zal in 2021 opnieuw een woningmarkt worden georganiseerd.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Uitvoering geven aan het programmaplan Duurzaamheid. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Jaarrond aandacht gekregen. In 2018 is een opzet gemaakt voor een verdere focus binnen het programmaplan, wat in 2019 zal resulteren in een uitvoeringsagenda Duurzaamheid.		
		Burgemeester	Beleid & Projecten	2018
In 2017 wordt het buitengebied van Laarbeek voorzien van glasvezel. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Besluitvorming heeft plaatsgevonden en de uitvoering wordt binnenkort afgerond.		
		Weth. Briels	Omgevingsbeheer	2019
Vorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. (openstaand beleidsvoornemen 2016 / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		De Omgevingswet treedt met ingang van 1 januari 2021 in werking. Laarbeek werkt aan de voorbereiding ervan. Alvorens te komen tot het opstellen van een Plan van Aanpak wordt vooraf een bestuursopdracht opgesteld. Dit beleidsvoornemen wordt in 2019 in de basisplanning en tussenrapportages behandeld onder beleidsvoornemen 3.11.4 "Plan van aanpak invoering Omgevingswet".		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	2019
De inventarisatie van en de uitwerking van het (verkeerskundig)maatregelenpakket ten behoeve van het oostelijk deel van de Brainportregio (N279). (openstaand beleidsvoornemen 2016)		Het op 11 juli 2017 door gedeputeerde staten vastgestelde voorkeursalternatief voor de N279 Veghel-Asten is vertaald in het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan N279 Veghel-Asten (PIP) dat met ingang van 29 mei tot 9 juli 2018 ter inzage heeft gelegen. Van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen is door de gemeenteraad gebruik gemaakt bij brief van 6 juli 2018. In totaal zijn 430 unieke zienswijzen ingediend en is er 515 keer een petitie met de oproep om de weg meteen in 2x2 rijstroken aan te leggen ingediend. De provincie heeft er voor gekozen om de zienswijzen te bundelen en te behandelen middels thema's. Beantwoording van elke zienswijze is binnenkort terug te vinden in de Nota van Zienswijzen. De Nota van Zienswijzen		

		wordt samen met het aangepaste ontwerp-PIP ter besluitvorming aangeboden aan provinciale Staten. Het PIP is samen met het MER en de Nota van Zienswijzen vastgesteld op 7 december 2018 en ter inzage gelegd van 17 december 2018 tot en met 28 januari 2019. Van de mogelijkheid om tegen de vaststelling beroep in te stellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt noch door de gemeenteraad noch door burgemeester en wethouders gebruik gemaakt.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	1 ^e kwartaal 2018
Uitvoering van het project De Blauwe Poort. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		De visie is inmiddels vastgesteld door het college. Fase 1 is uitgevoerd in 2018.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	2018
Partiële herinrichting Piet van Thielplein (ter plaatse van voormalig postkantoor). (openstaand beleidsvoornemen 2016)		De bouw van Mijnheer van Thiel heeft vertraging opgelopen vanwege faillissement van de aannemer. In januari 2019 is de bouw hervat door een andere aannemer. Verwachting is dat de nieuwbouw eind 2019 gereed zal zijn en daarna kan met de (her)inrichting worden gestart. Het streven is er op gericht om vóór de zomervakantie 2019 het inrichtingsplan gereed te hebben. In het vervolg vindt rapportage op dit onderwerp plaats bij beleidsvoornemen "Er is een gedragen ontwerp voor de herinrichting van de oostzijde van het Piet van Thielplein in Beek en Donk."		
		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbeheer	2018
Opstellen van een beheerplan bruggen en vlanders. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		Voorbereidingen en inventariserende werkzaamheden voor het opstellen van dit beheerplan zijn afgerond. De benodigde budgetten zijn aangedragen/opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2022.		
		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbeheer	2018
In 2016 is een beheerplan vijvers/waterbeheer gereed en zijn de kosten van noodzakelijk onderhoud structureel gedekt. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		De financiële gevolgen voor het opstellen van het beheerplan vijvers/waterbeheer zijn betrokken bij de meerjarenbegroting 2019-2022 en krijgen in 2019 een nadere uitwerking.		
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	Juli 2019
Langs de Goorloop, Schevelingse Loop/omgeving Croy en aan de westkant van Laarbeek worden ecologische verbindingzones en landschappelijke kwaliteitsverbeteringen gerealiseerd. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		In verband met een tijdrovende grondverwerving heeft dit project vertraging opgelopen. De einddatum is (in overleg met de provincie i.v.m. de subsidietermijn) opgeschoven naar 1 maart 2019. De uitvoering van de diverse projecten is inmiddels nagenoeg afgerond. In de eerste helft van 2019 zal de eindafrekening en verantwoording richting provincie plaatsvinden.		

		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbeheer	2018
Qua beheer zal in Lieshout een hemelwaterriool aan de Papenhoef worden aangelegd. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		De uitvoering is afgerond en de financiële afwikkeling volgt begin 2019.		
		Weth. V.d. Zanden	Omgevingsbeheer	November 2019
Qua beheer zal in Mariahout een regenwaterriool worden bijgelegd aan de Bernadettestraat-Meerven. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		De werkvoorbereiding is eind 2017 opgestart. De uitvoering was gepland voor het 3e kwartaal van 2018 maar schuift als gevolg van de onvoorziene sanering van het Oranjeplein door naar november 2019.		
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	December 2018
Plan van aanpak wederechtelijk gebruik gemeentegronden. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		In 2016 is gestart met de inventarisaties van de kernen Donk, Aarle-Rixtel, Lieshout en Mariahout. Ook het buitengebied om de kernen heen is in beschouwing genomen. Op basis van de resultaten is een plan van aanpak opgesteld. Kern Beek is nagenoeg volledig afgerond. Offerte voor de uitrol in andere kernen en betrokken bij de integrale afweging voor de begroting 2019. Er zijn geen nieuwe middelen beschikbaar gesteld zodat de aanpak gestopt is. Over dit voornemen wordt niet langer gerapporteerd.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	periode	Laarbeek	<25.000 inwoners
1 Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2018	605	690
2 Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2018	665	766
3 WOZ-waarde woningen	dzd euro	2018	250	260
4 Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	1	8,2
16 Demografische druk	%	2018	77	78,5

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 2 - WOONKLIMAAT EN LEEFKLIMAAT

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
2.1	Verkeer en vervoer	lasten	€ 2.154.595	€ 2.445.377	€ 2.798.522
		baten	€ 41.358	€ 90.773	€ 116.312
		saldo	€ -2.113.237	€ -2.354.604	€ -2.682.210
2.2	Parkeren	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
2.3	Recreatieve havens	lasten	€ 4.579	€ 4.579	€ 17.516
		baten	€ 0	€ 0	€ 1.115
		saldo	€ -4.579	€ -4.579	€ -16.401
5.4	Musea	lasten	€ 19.167	€ 19.167	€ 19.184
		baten	€ 1.311	€ 1.311	€ 1.311
		saldo	€ -17.856	€ -17.856	€ -17.873
5.5	Cultureel erfgoed	lasten	€ 55.823	€ 103.997	€ 92.305
		baten	€ 8.067	€ 8.067	€ 8.067
		saldo	€ -47.756	€ -95.930	€ -84.238
5.6	Media	lasten	€ 353.428	€ 353.428	€ 348.123
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -353.428	€ -353.428	€ -348.123
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	€ 1.720.074	€ 1.812.672	€ 2.025.786
		baten	€ 66.891	€ 66.891	€ 140.073
		saldo	€ -1.653.183	€ -1.745.781	€ -1.885.713
7.4	Milieubeheer	lasten	€ 649.376	€ 597.630	€ 1.130.886
		baten	€ 0	€ 0	€ 924
		saldo	€ -649.376	€ -597.630	€ -1.129.961
8.1	Ruimtelijke ordening	lasten	€ 584.194	€ 808.583	€ 643.172
		baten	€ 40.200	€ 182.431	€ 225.805
		saldo	€ -543.994	€ -626.152	€ -417.367
8.3	Wonen en bouwen	lasten	€ 204.593	€ 243.493	€ 258.483
		baten	€ 600.159	€ 600.159	€ 906.970
		saldo	€ 395.566	€ 356.666	€ 648.487
0.10.2	Mutaties reserves programma 2	lasten	€ 5.000	€ 869.958	€ 963.726
		baten	€ 0	€ 630.965	€ 2.105.778
		saldo	€ -5.000	€ -238.993	€ 1.142.052
TOTAAL PROGRAMMA 2		lasten	€ 5.750.829	€ 7.258.884	€ 8.297.702
		baten	€ 757.986	€ 1.580.597	€ 3.506.356
		saldo	€ -4.992.843	€ -5.678.287	€ -4.791.347

2.1 Verkeer en vervoer

Overschrijding wordt veroorzaakt door hogere kapitaallasten (incidenteel nadeel 357.000) die grotendeels worden gedekt vanuit reserve kapitaallasten.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Overschrijding wordt ook hier grotendeels veroorzaakt de hogere kapitaallasten m.b.t. landschapsbeleid (incidenteel nadeel 176.500) die worden gedekt vanuit de reserve

kapitaallasten. Daarnaast zijn meer kosten gemaakt voor onderhoud groen vanwege droogte (incidenteel nadeel 46.000), groenstrijd (incidenteel nadeel 10.000).

Door een gunstige aanbesteding voor het bosbeheer, in combinatie met een gunstige houtopbrengst is een extra bedrag van € 22.000,- gerealiseerd.

Voor het onderhoud van bermen en sloten zijn minder werkzaamheden in 2018 uitgevoerd, waardoor een incidenteel voordeel ontstaat van € 37.000,-.

7.4 Milieubeheer; bijdrage ODZOB

Het nadeel bedraagt € 454.000,-. Dit nadeel is ontstaan als gevolg van een overschrijding op de basistaken van € 195.000,- ten gevolge van meer (repressieve) handhaving en het toezicht asbestverwijdering en een toename van milieuklachten. Daarnaast zijn er meer uitgaven door de forse toename van het aantal bouwvergunningen en de daarmee samenhangende bouwcontroles (€ 259.000,-).

In onze begroting 2019 zijn de meest actuele ramingen opgenomen, waardoor het nadeel dat in 2018 werd gerealiseerd als incidenteel kan worden beschouwd.

8.1 Ruimtelijke ordening

Het voordeel bedraagt € 77.000,-. Door een laag aantal aanvragen voor wijziging van bestemmingsplannen zijn minder adviseurs ingehuurd, hetgeen leidt tot lagere kosten voor een bedrag van € 22.000,-. Daarnaast zijn minder verzoeken tot vergoeding van planschade voor rekening van de gemeente gekomen, waardoor de lasten incidenteel € 55.000,- lager uitvallen.

Met betrekking tot ruimtelijke plannen is minder planschadevergoeding uitbetaald dan begroot (incidenteel voordeel 55.000). Daardoor zijn tevens bijdragen voor schadevergoedingen ontvangen (incidenteel nadeel 45.000).

8.3 Wonen en bouwen

Het voordeel als gevolg van de extra legesinkomsten door een toename van verleende bouwvergunningen bedraagt € 306.000,-. Sinds het einde van de recessie in 2016 is het aantal bouwaanvragen op jaarbasis opgelopen van 100 naar ruim 400. Het aantal aanvragen lijkt zich op basis van de eerste zich te stabiliseren op 400. Voorlopig wordt (ook in relatie tot het aantal bestemmingsplannen in exploitatie) geen daling van het aantal bouwaanvragen voorzien. Een bedrag van € 225.000,- kan als structureel worden aangemerkt.

0.10.2 Mutaties reserves

De mutaties op de reserves hebben voornamelijk betrekking de kapitaallasten verkeer en vervoer (357.000) en de duurzaamheidsleningen (1.070.000). Deze zijn ook als incidenteel aan te merken.

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P2 2016: Voorbereidingskrediet Nachtegaallaan Beek en Donk

7.210.1172	V.d. Zanden	OB	2016	7-7-2016	20.000	13.640	8.231	-/- 1.871
------------	-------------	----	------	----------	--------	--------	-------	-----------

Het krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2016. De uitvoering is gestart. Momenteel wordt een parkeeronderzoek uitgevoerd. Project loopt in 2019 verder door. De voorbereidende werkzaamheden zijn afgerond.

P2 2018: Oppervlakte behandelingen

7.210.1182	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	193.500	0	197.696	-/- 4.176
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	---------	-----------

Het krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2018. N.a.v. de van de wegininspecties wordt bepaald welke wegen in aanmerking komen voor een oppervlakte behandeling. Uitvoering 2018. De werkzaamheden zijn afgerond. De begrotingspost kan worden afgesloten.

P2 2018: Kleinschalige herstraatwerkzaamheden

7.210.1183	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	100.000	0	73.982	26.018
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	--------	--------

Het krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2018. N.a.v. de wegininspecties is bepaald op welke plekken plaatselijk herstraat wordt. De werkzaamheden zijn afgerond.

P2 2018: Herstraten Mgr. Verhagenstraat BD

7.210.1184	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	40.000	0	-/- 4.450	44.450
------------	-------------	----	------	-----------	--------	---	-----------	--------

Het krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2018. De straat is uitgevoerd met geluidreducerende stenen. Het werk is aangenomen voor € 79.000,-. Dit geeft een overschrijding van € 39.000,-. De overschrijding kan binnen het onderhoudsplan 2018 opgevangen worden en zal ten laste komen van het begrotingspost 72101188 restant onderhoudsplan 2018.

P2 2018: Vullen scheuren in asfaltwegen

7.210.1185	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	15.000	0	9.079	5.921
------------	-------------	----	------	-----------	--------	---	-------	-------

Het krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2018. N.a.v. wegininspecties is bepaald welke wegen in aanmerking komen voor het vullen van scheuren. Het project is afgerond. De begrotingspost kan worden afgesloten.

P2 2018: Asfaltonderhoud Sonseweg en Broek

7.210.1186	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	796.000	0	687.216	108.784
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	---------	---------

Het krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2018. Het werk is aanbesteed en in de financiële afronding. Door de droge periode is er veel schade ontstaan aan de bermverharding. Hiervoor zijn extra herstelwerkzaamheden verricht. Financieel is het werk afgerond. Voor het tekort zal een kredietvoorstel worden gemaakt

P2 2018: Onderzoek wegen en inspecties

7.210.1187	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	32.500	0	18.129	14.371
------------	-------------	----	------	-----------	--------	---	--------	--------

Het krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2018. Het project is afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.

P2 2018: Restantkrediet onderhoudsplan 2018								
7.210.1188	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	341.954	0	270.000	71.954
Het krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2018. De overschrijdingen van de Sonseweg, Broek en de Verhagenstraat zijn opgevangen met dit restantkrediet onderhoudsplan 2018. Het werk is afgerond, maar financieel wordt het in 2019 afgehandeld.								
P2 2018: Herinrichting Oranjeplein Mariahout 2018								
7.210.1189	Meulensteen	BB	2018	1-2-2018	658.500	0	-/- 198.809	857.309
Het krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2018. Door een sanering zijn de werkzaamheden uitgesteld. De kosten voor de sanering worden uit dit budget gehaald(B&W besluit). De werkzaamheden voor de herinrichting van het Oranjeplein zijn gestart.								
P2 2018: Toezicht bomen bij aanleg glasvezel								
7.210.2201	Burgemeester	BP	2018	19-4-2018	25.000	0	32.184	-/-7.184
Het hoofdtrace is gereed. Op dit moment worden de huisaansluitingen gemaakt. Het traject heeft langer geduurd waardoor er een overschrijding is in de uren toezicht. De werkzaamheden in het openbaar gebied zijn gereed. De begrotingspost kan worden afgesloten.								
P2 2018: Vervanging armaturen								
7.210.5071	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	480.000	0	0	480.000
Eerste gedeelte van de vervanging oude armaturen door slimme verlichting is aanbesteed begin 2019 voor € 52.000,00								
P2 2018: Vervanging lichtmasten								
7.210.5072	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	70.000	0	0	70.000
Het eerste gedeelte van het reguliere onderhoud in afstemming met versnelde LED toepassing op armaturen is aanbesteed begin 2019.								
P2 2018: Diverse aanpassingen openbare verlichting								
7.210.5073	V.d. Zanden	OB	2017	7-12-2017	10.000	0	0	10.000
Het eerste gedeelte regulier onderhoud in afstemming met versnelde LED toepassing op armaturen is aanbesteed begin 2019..								
P2 Aanpassingen Kerkplein Aarle-Rixtel								
7.210.6004	V.d. Zanden	BP	2013	20-2-2013	43.615	945	0	42.670
Een gesprek met het Kerkbestuur heeft plaatsgevonden. Het inrichtingsplan wordt aangepast.								
P2 2018: Werkbudget bereikbaarheidsagenda								
7.210.6008	Meulensteen	BP	2018	1-2-2018	50.000	0	14.852	35.148
Het project loopt. De kosten ten laste van dit krediet zijn inzichtelijk gemaakt. Het restantkrediet komt ten gunste van de reserve bereikbaarheidsagenda.								
P2 Groot onderhoud Kerkgracht Lieshout								
7.210.8002	V.d. Zanden	OB	2010	7-4-2011	70.000	0	0	70.000
Op basis van een collegebesluit van 7 februari 2012 zullen de werkzaamheden uitgevoerd worden door de parochie. Een conceptovereenkomst is voorgelegd aan het parochiebestuur. Op basis van voortschrijdend inzicht heeft het parochiebestuur aangegeven met de gemeente in gesprek te willen gaan over de kerkgracht. In 2019 wordt een definitief besluit genomen.								

P2 2016: Opstellen beheerplan vijvers en watergangen								
7.240.1104	V.d. Zanden	OB	2016	8-12-2016	15.000	7.980	5.085	1.935
Het opstellen van het beheerplan en plan van aanpak is opgestart. Eind 2019 is het beheerplan gereed. De eerste raming is dat er ca. € 825.000,- incidenteel uitgetrokken moet worden voor het baggeren van de groene long en structureel 16.500 voor jaarlijks onderhoud. Dit bedrag is in de begroting van 2019 opgenomen.								
P2 2018: Splitsing 4 schoolwoningen De Driehoek AR								
7.420.2010	Buter	BP	2018	30-8-2018	80.000	0	1.217	78.783
Project is gestart.								
P2 Uitvoering natuur- en landschapsprojecten 2013								
7.550.2007	Slaets	BP		diverse	805.000	-/- 45.765	176.543	674.222
Projecten voor het Stimuleringskader Groenblauwe diensten worden door de veldcoördinator doorlopend voorbereid en in uitvoering genomen. Een deel EVZ langs de Goorloop ter hoogte van de Voorbeemd in Beek en Donk is uitgevoerd. Tussen de gemeentegrens met Helmond en het Wilhelminakanaal is de aanleg van de EVZ langs de Goorloop afgerond. In het kader van de versnellingsopgave worden projecten langs de Goorloop in Beek en Donk en aan de westkant van Laarbeek in 2018 uitgevoerd. Afronding van deze projecten, de financiële afronding en subsidieverantwoording richting provincie is voorzien in de eerste helft van 2019.								
P2 2017: Uitbreiding voorzieningen passantenhaven								
7.560.2105	Briels	BP	2017	1eTR2017	17.835	2.393	2.509	12.933
Dit wordt in 2019 verder opgepakt, nadat er afspraken zijn gemaakt met Rijkswaterstaat over de noodzakelijke aanpassingen.								
P2 2018: Vervangen beschoeiing visvijver de Koppelen								
7.560.7001	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	40.000	0	49.444	-/- 9.444
De opdracht aan de aannemer is gegeven. Het werk is afgerond en opgeleverd. De overschrijding is het gevolg van de onvoorziene afvoer van bodemvreemde materialen. Het krediet kan worden afgesloten.								
P2 2016: Uitwerking duurzaamheidsvisie								
7.723.0009	Briels	BP	2016	Diversen	491.332	55.722	70.446	365.164
Het krediet is bestemd om uitgaven te doen in het kader van ons duurzaamheidsprogramma "Laarbeek Energiek" (enthousiasme-ren/bewustwording, Dragons' Den, model staan en jeugd). De gemeenteraad wordt elk half jaar middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over vorderingen in het programma (inhoudelijk en financieel).								
P2 Deelname zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost								
7.723.0010	Briels	BP	2017	1-6-2017	1.540.000	0	256.265	1.274.735
Het regionaal Zonnepanelenproject (De Groene Zone) loopt volop. In 2018 zijn ongeveer 50 contracten ondertekend en er worden momenteel volop zonnepanelen gelegd bij de deelnemers van het project.								

P2 Duurzaamheidsleningen Laarbeek								
7.723.0011	Briels	BP	2018	1-2-2018	350.000	0	189.006	160.994
Sinds begin april 2018 konden inwoners een aanvraag indienen voor een duurzaamheids-lening van maximaal €10.000,- per huishouden. Het budget van € 350.000,- is inmiddels volledig gereserveerd. Er zijn 67 aanvragen ingediend, waarvan 59 leningen zijn verstrekt. De overige aanvragen zijn nog in behandeling en worden in de komende maanden verstrekt. Daarnaast is er een 'wachtlust' met aanvragen die in behandeling worden genomen voor zover het budget het toelaat.								
P2 2018: Stimuleringslening Duurzame Warmte Nieuwbouw								
7.723.0012	Briels	BP	2018	6-12-2018	150.000	0	0	150.000
Sinds december 2018 is de stimuleringslening voor duurzame warmte voor nieuwbouwwoningen aan te vragen, waarmee warmtepompen en dergelijke kunnen worden gefinancierd. Informatie over het aanvragen is beschikbaar via de website. Een eerste geïnteresseerde heeft zich inmiddels gemeld maar er zijn nog geen leningen uitgekeerd.								
P2 Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid 2009-2012								
7.723.2027	Briels	BP	2009	10-12-'09	158.000	80.940	0	77.060
Deze reserve is een saldo vanuit de BANS-subsidie (= Bestuursakkoord nieuwe stijl). Dit geld is geormerkt voor uitvoering energiematregelen. In 2018 wordt door gebouwenbeheer een werkplan gemaakt voor aanpassing energiematregelen gemeentelijke gebouwen. Middels een revolving fund constructie worden deze gelden daarvoor gebruikt. Na de Europese aanbesteding (2e kwartaal 2019) volgen de onderzoeken en werkplannen tot aanpassing energiematregelen gemeentelijke gebouwen (start uitvoering maatregelen verwacht eind 2019).								
P2 2018: Omgevingsvisie Buitengebied								
7.810.0026	Meulensteen	BP	2018	15-3-2018	150.000	0	67	149.933
In zijn vergadering van 15 maart 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met het opstellen van een visie voor het buitengebied conform de inhoud van het projectplan 'Laarbeek op weg naar een duurzaam en toekomstbestendig buitengebied'. Daarnaast heeft de gemeenteraad hiervoor een krediet gevoteerd van € 150.000,-. Er is een projectleider aangesteld en de werkzaamheden zijn gestart.								
P2 Uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen								
7.810.1001	Briels	BP	Div	diverse	337.683	167.808	53.475	116.400
In 2018-2019 is de subsidie voor het opknappen van de parochietuin uitgekeerd. Het restant bedrag is gereserveerd voor de gemeentelijke bijdrage aan het project Boer, bier, water, voor fase 2 Blauwe Poort en voor project Waterboulevard Laarbeek-Helmond.								
P2 2016: Project de Blauwe Poort								
7.810.1007	Briels	BP		diverse	170.000	0	1.139	168.861
De eerste fase van het project wordt nu financieel afgerond. De voorbereidingen voor de tweede fase van het project worden opgestart.								

3.3 Programma Gezondheid en zorg

Iedereen is primair zelf verantwoordelijk voor zijn eigen gezondheid en leefstijl. Onze inwoners zijn actief in de samenleving en ontvangen waar nodig de zorg en ondersteuning om actief te kunnen blijven.

Ambities

- Iedere inwoner van Laarbeek wordt in staat gesteld te participeren in de maatschappij. Niemand zal sociaal worden uitgesloten. Kwetsbaren worden ontzien en beschermd.
- Er is zoveel mogelijk voorkomen dan wel uitgesteld dat mensen zorg en ondersteuning nodig hebben. Er is meer gekeken naar de mogelijkheden die mensen nog zelf hebben, dan naar problemen en beperkingen. Centraal hierbij komt een omslag van het claimen van voorzieningen ("ik heb er recht op") naar een maatwerkoplossing (evt. met behulp/inzet van de omgeving). Maatwerk impliceert dat er oog is voor verschil tussen situaties in inwoners. Dat maakt ook dat bewoners op verschillende manieren kunnen worden ondersteund. Dat vraagt een veranderende opstelling van ons als lokale overheid, van welzijns- en zorgorganisaties, het verenigingsleven als ook van de bewoner zelf en zijn omgeving. Van zorgen vóór, naar zorgen dát. Zorgbehoevenden wonen langer in de eigen vertrouwde omgeving.
- Het uitgangspunt bij alle decentralisaties is dat we veel op de Laarbeekse schaal doen, in de Peelregio wat nodig is en op MRE-niveau wat moet op basis van solidariteit. Hierbij wordt expertise op Peelniveau noodzakelijk geacht om de nieuwe uitdagingen het hoofd te kunnen bieden en de noodzakelijke kwaliteit te kunnen waarborgen. Dit echter vanuit het besef dat de meeste "winst" behaald kan worden in de zgn. nuldlijn, het lokale veld. Dicht bij de bewoner en zijn omgeving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke en welzijnsorganisaties wordt bevorderd om effectiever te werken en daardoor tot betere resultaten te komen.
- Instellingen en organisaties worden gestimuleerd tot het opnemen van sportieve activiteiten in hun jaarprogramma. Inwoners zullen geattendeerd worden op mogelijkheden met betrekking tot burgerinitiatieven op het gebied van sport en bewegen.
- Het betrekken van jeugd bij deze ontwikkeling verdient speciale aandacht.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	Juli 2018
Het in 2017 te ontwikkelen beleid op het gebied van wonen en zorg (uitwerking van de woonvisie) wordt in 2018 in uitvoering genomen. Wij zijn voornemens hierover een magazine (voorlichting aan de doelgroep) uit te brengen.		Is opgenomen in de woonvisie.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	Augustus 2018
In peilverband ontwikkelen we het beleid aangaande maatwerkvoorzieningen verder door.		Met uitbreiding van de beleids capaciteit in de uitvoeringsorganisatie wordt onder andere nu hier in voorzien. Dit onderdeel maakt deel uit van de doelstellingen van ons beleidsplan Sociaal Domein en maakt deel uit van de reguliere werkprocessen.		
		Weth. Slaets en Briels	Beleid & Projecten	2018
Diverse projecten ter bevordering van sport en bewegen en gezonde leefstijl (burgerinitiatieven) zoals de Gezondheidsrace, Expeditie Laarbeek en 'Laarbeek Sportief'.		De nieuwe editie van de Gezondheidsrace 2018-2019 is gestart in sept. en loopt t/m juni 2019. Ok Expeditie Laarbeek, Laarbeek Sportief, straatvoetbaltoernooi en scholenbootcamp, zijn in 2018 uitgevoerd, in samenwerking met verenigingen, inwoners en organisaties.		
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	2018
Structureel borgen van Laarbeek Actief: een samenwerking tussen private en publieke partijen op het gebied van sport en bewegen en gezonde leefstijl (inzet sportcoaches).		In 2017 is er geëvalueerd met alle partners. In 2018 stond het inhoudelijk en financieel borgen van de samenwerking en inzet van sportcoaches vanaf 2019 e.v. centraal. De inzet van sportcoaches via Vierbinden en Lifestyle center Laarbeek is voor de jaren 2019 en 2020 geborgd.		
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	Juli 2018
Buurtidee is in 2016 gestart met het faciliteren van gezamenlijke wensen van bewoners in de		Jaarrond aandacht. In de eerste helft van 2018 volgt een evaluatie van de buurtideeën die t/m 2017 werden gerealiseerd.		

openbare ruimte. Er is een grote behoefte van bewoners aan luisterend oor met beslissingsbevoegdheid. Daar willen we in 2018 meer tijd voor nemen.				
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	2018
In 2018 ontwikkelt Laarbeek zich verder door als dementievriendelijke gemeente door de inzet van werkgroepen met inwoners en professionals.				Hiervoor is met lokale betrokken partners een actieplan Laarbeek dementievriendelijk 2018-2019 opgesteld. Ook het aanbod van respijtzorgvoorzieningen voor mantelzorgers wordt versterkt. Zo komt het logeershuis in Lieshout voor inwoners met dementie en is de opzet voor een cursus voor mantelzorgers van dementerenden aangevraagd.
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	2018
Alle inwoners weten waar zij terecht kunnen voor hun vragen op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Ze maken gebruik van de teams zorg en welzijn en van de informatiewebsite WegwijsLaarbeek (verbeterde versie Guido).				Dit systeem, "Wegwijzer Laarbeek" is inmiddels gerealiseerd. In de reguliere werkprocessen is aandacht voor verdere bekendmaking en implementatie.
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Versterken en verbreden van de lokale toegang tot (jeugd)zorg.				We hebben dit gerealiseerd door: • Pilot verbetering aansluiting huisartsen (tot mei 2019) • Kwantitatieve en kwalitatieve bezetting van het gebiedsteam jeugd aan laten sluiten bij ontwikkelingen in de vraag • Aansluiting realiseren met elk van de veiligheidspartners op het gebiedsteam jeugd • Implementatie van het AVE model Daarmee maakt het voortaan deel uit van onze reguliere werkprocessen.
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Er wordt uitvoering gegeven aan het Wmo-beleidsplan: de gemeenschap wordt getriggert om met thema's uit het beleidsplan aan de slag gegaan.				Heeft een vervolg gekregen in het opgestelde beleidsplan sociaal domein, waarin we o.a. de volgende thema's hebben opgenomen; • verdergaande integratie van de verschillende teams in het sociaal domein • van transitie naar transformatie en maken voortaan deel uit van onze reguliere werkprocessen.
		Weth. Slaets	Beleid &	September

		Projecten	2019
Project 'Hoe sterk is uw netwerk' wordt verder uitgerold.		Fase 1 van het project 'Hoe sterk is uw netwerk' is afgerond. Er zijn op lokaal niveau vier kansrijke werkwijzen die bijdragen aan de versterking van het netwerk van mensen. In het tweede kwartaal van 2018 zijn deze vier werkwijzen geëvalueerd. In het vervolg vindt rapportage plaats in de basisplanning 2019 en tussenrapportages onder 5.2.1 "Hoe sterk is uw netwerk?".	
		Weth. Briels	Beleid & Projecten
			Maart 2019
Het gebiedsteam 18-plus wordt in staat gesteld om vragen van inwoners integraal op te pakken en samen te werken met partners uit de veiligheidsketen en de zorgketen.		Met de implementatie AVE-model door middel van het uitrollen van de AVE-methode (=Aanpak Voorkom Escalatie) versterken we de integrale samenwerking tussen 1e en 2e schil professionals en tussen de professionals in de domeinen veiligheid en sociaal. Daarnaast hanteren we een systematische wijze van opschaling naar het veiligheidshuis Brabant Zuid-Oost. Uitwerking van de bijbehorende gemeentelijke procesregierol heeft in 2018 aandacht gekregen.	
		Weth. Buter, Slaets en Briels	Beleid & Projecten
			Maart 2019
Er wordt een traject gestart dat moet leiden tot een nieuw Wmo-beleidsplan 2019-2022.		Het beleidsplan Sociaal Domein is in maart 2019 door de Raad vastgesteld.	
		Weth. Briels	Beleid & Projecten
			2018
Onder regie van de gemeente wordt uitvoering gegeven aan het thema "Laarbeek; duurzaam gezond".		Duurzame gezondheid is een doorlopend themadat een rode draad vormt in het nieuwe beleidsplan Sociaal Domein. Een en ander wordt in onze reguliere werkprocessen meegenomen.	
		Weth. Briels	Beleid & Projecten
			2018
Waar nodig en mogelijk versterken van de lokale basis, het CJG en het Gebiedsteam Jeugd.		In onze reguliere werkprocessen hebben we permanente aandacht voor de volgende thema's:	
		• Kwantitatieve en kwalitatieve bezetting van het gebiedsteam jeugd aan laten sluiten bij ontwikkelingen in de vraag • Aansluiting realiseren met elk van de veiligheidspartners op het gebiedsteam jeugd • Implementatie van het AVE-model • Pilot verbetering aansluiting huisartsen loopt nog door tot en met mei waarna een evaluatie wordt opgeleverd	
		Weth. Briels	Beleid & Projecten
			Juni 2019
Taken en verantwoordelijkheden van de medewerkers van het gebiedsteam 18-		De functie van de coördinator gebiedsteam Jeugd is opgegaan in de functie regievoerder sociaal domein. Taken en	

formaliseren, waaronder de positionering en mandatering (door de moederorganisaties van het Gebiedsteam Jeugd) van de coördinator van het Gebiedsteam Jeugd.		verantwoordelijkheden van de medewerkers van het gebiedsteam 18- worden geregeld met de invulling van het werkgeverschap. Hierover wordt in voorjaar 2019 een besluit genomen. Is verder in de planning 2019 meegenomen.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Verbeteren van de aansluiting met de huisartsen en de tweedelijns GGZ.		Dit onderwerp maakt in de verdere verantwoording deel uit van het eerder genoemde voornemen 'Waar nodig en mogelijk versterken van de lokale basis, het CJG en het Gebiedsteam Jeugd'. Daarom wordt deze hier als afgerond beschouwd.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Werkafspraken met elk van de veiligheidspartners over de wijze van aansluiting op het gebiedsteam Jeugd in Laarbeek.		Gezien de intreding van de AVG, is een nieuw convenant noodzakelijk voor het gebundelde casuïstiekoverleg. Daarnaast is het Sociaal Team Laarbeek de toegang aan het herzien: één duidelijke toegang voor alle vraagstukken, i.p.v. verschillende loketten per subdomein. De aansluiting van de veiligheidspartners wordt in dit werkproces meegenomen.		
		Weth. Slaets en Briels	Beleid & Projecten	Maart 2019
De aansluiting met het lokale veld verder vorm en inhoud geven: met de wijkteams (gebiedsteam 18+) het Participatie-team en met het informele circuit.		Dit voornemen wordt meegenomen in het nieuwe beleidsplan Sociaal Domein. Hierin worden verder een aantal thema's verder uitgewerkt zoals: - verdergaande integratie van de verschillende teams in het sociaal domein - van transitie naar transformatie		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
De aansluiting/samenwerking met de uitvoeringsorganisatie GR Peelgemeenten procedureel en inhoudelijk optimaliseren.		Is inmiddels in het reguliere werkproces meegenomen en heeft permanent de aandacht.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2 ^e kwartaal 2018
In 2018 bouwen we aan het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners. Dit doen we in samenwerking met zorgverzekeraar, zorgcoöperatie en andere maatschappelijke organisaties door o.a. (het uitrollen van) een pilot. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Het vergroten van zelfredzaamheid heeft de permanente aandacht en is als zodanig in onze reguliere werkprocessen opgenomen.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	2018
In 2018 wordt uitvoering gegeven aan de nieuwe		Is inmiddels in onze reguliere werkprocessen		

woonvisie, waarin o.a. aandacht voor wonen met zorg, langer thuis blijven wonen en huisvesting vergunninghouders.		opgenomen.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	dec 2018
In 2017 faciliteren we op lokaal niveau sociale inclusie voor mensen met GGZ-achtige problematiek. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		In 2017 lag de aandacht op de ontwikkeling van beleid Sociale Veiligheid. Het plan van aanpak 'personen met verward gedrag' is vervolgens opgesteld binnen de gestelde beleidskaders en werd in 2018 geïmplementeerd. De pilot GGZ Expertise is in Laarbeek zeer positief ontvangen. In Q4 2018 heeft de GGZ gesprekken gevoerd met de afzonderlijke Peelgemeenten, om hierna tot een voorstel te komen.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Het uitgangspunt bij alle decentralisaties is dat we veel op de Laarbeekse schaal doen, in de Peelregio wat nodig is en op MRE-niveau wat moet op basis van solidariteit. Hierbij wordt expertise op Peelniveau noodzakelijk geacht om de nieuwe uitdagingen het hoofd te kunnen bieden en de noodzakelijke kwaliteit te kunnen waarborgen. Dit echter vanuit het besef dat de meeste "winst" behaald kan worden in de zgn. nuldlijn, het lokale veld. Dicht bij de bewoner en zijn omgeving. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Jaarrond aandacht. Lokaal worden regelmatig netwerkbijeenkomsten georganiseerd, met als doel de samenwerking in de keten (in het belang van de cliënt) te versterken. Speerpunt in 2018 ligt op het versterken van de communicatie tussen de uitvoerorganisatie en de lokale zorgaanbieders. Is opgenomen in de reguliere werkprocessen.		
		Weth. Slaets	Beleid & Projecten	2018
Uitwerking geven aan de motie: 'Inhoudelijke vernieuwing WMO'. (openstaand beleidsvoornemen 2017 / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		De evaluatie van het wmo-beleidsplan is geweest, aandachtspunten voor het najaar 2017 en verder zijn opgesteld. De opzet van integrale zorg- en welzijnsteams is gebeurd, met aandacht voor de verbinding 18- / 18+ en de verbinding van werk en inkomen met het lokale veld. Ook zijn de coördinatoren van de teams zorg en welzijn aangesteld, waarmee de verbinding tussen (regionaal en lokaal) beleid en uitvoering geborgd is. Hierbij is ook aandacht voor de samenwerking met partners en de ervaringen van zorgafnemers. De inzet was om de transformatie door middel van samenwerking te ontwikkelen. Daarnaast is fase 1 van het project 'Hoe sterk is uw netwerk' afgerond. Dit project richt zich op het toekomstbestendig maken van het netwerk van ouderen. De verbinding tussen zorg en veiligheid (zeer kwetsbare inwoners) is beleidsmatig in 2017 ingebracht. Samenwerking tussen de zorghoek en veiligheidsketen staat hier centraal.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	periode	Laarbeek	<25.000 inwoners
5 Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2017	82	142
6 Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	5,3	Geen data
12 Jongeren met delict voor rechter	%	2015	0,8	0,83
13 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	eerste halfjaar 2018	7,2	8,3
14 Jongeren met jeugdreclassering	%	eerste halfjaar 2018	Geen data	0,4
15 Jongeren met jeugdbescherming	%	eerste halfjaar 2018	0,3	0,9
18 Banen	per 1.000 inw 15-74jr	2017	477,2	525
20 Netto arbeidsparticipatie	%	2017	68,2	67,6
22 Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	eerste halfjaar 2018	17,4	21,3
23 Aantal re-integratievoorzieningen	aantal per 1.000 inw. 15-74jr	eerste halfjaar 2018	4,2	16,7
24 Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inw	eerste halfjaar 2018	34	48
25 % Kinderen in armoede	%	2015	3,12	3,48
26 % Jeugdwerkloosheid	%	2015	1,71	0,98

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 3 - GEZONDHEID EN ZORG

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	€ 2.413.860	€ 2.454.371	€ 2.662.438
		baten	€ 218.592	€ 217.329	€ 256.950
		saldo	€ -2.195.268	€ -2.237.042	€ -2.405.488
6.2	Wijkteams	lasten	€ 1.918.091	€ 1.000.016	€ 1.710.282
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -1.918.091	€ -1.000.016	€ -1.710.282
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	€ 429.000	€ 347.000	€ 477.763
		baten	€ 343.000	€ 150.000	€ 145.614
		saldo	€ -86.000	€ -197.000	€ -332.149
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	€ 3.383.268	€ 3.297.586	€ 2.788.390
		baten	€ 0	€ 13.759	€ 13.882
		saldo	€ -3.383.268	€ -3.283.827	€ -2.774.508
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	€ 613.100	€ 120.000	€ 186.236
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -613.100	€ -120.000	€ -186.236
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	lasten	€ 2.425.482	€ 3.967.000	€ 4.232.788
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -2.425.482	€ -3.967.000	€ -4.232.788
7.1	Volksgesondheid	lasten	€ 735.639	€ 759.639	€ 724.384
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -735.639	€ -759.639	€ -724.384
0.10.3	Mutaties reserves programma 3	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 2.500
		saldo	€ 0	€ 0	€ 2.500
TOTAAL PROGRAMMA 3		lasten	€ 11.918.440	€ 11.945.612	€ 12.782.281
		baten	€ 561.592	€ 381.088	€ 418.946
		saldo	€ -11.356.848	€ -11.564.524	€ -12.363.335

Programma 3; GR Peelgemeenten

Het nadeel bedraagt € 1.029.000. Hiervan is € 596.000,- als structureel nadeel te beschouwen en € 433.000,- heeft een incidenteel karakter. Op het structurele nadeel is in de begroting 2019 al geanticipeerd voor een bedrag van € 600.000,-.

Voor de wijkteams is, met betrekking tot de uitvoeringskosten, in 2018 op basis van de vastgestelde begroting GR Peelgemeenten een hoger bedrag in rekening gebracht, dan in de begroting van de gemeente Laarbeek was opgenomen. Dit betreft een incidenteel nadeel van € 110.000,-. Dit nadelig verschil is opgebouwd uit nadeel WMO € 71.000,-, voordeel Jeugdzorg € 26.000,-, nadeel Bijzondere Bijstand, Minimabeleid en Schulddienstverlening (BMS) € 65.000,-.

In de programmakosten zijn minder aanvragen voor WMO-voorzieningen (bestaand en nieuw) gedaan, waardoor een overschot ontstaat van € 499.000,-. Dit is opgebouwd uit kosten 2018 voordelig € 554.000,- en afrekeningen voorgaande jaren nadelig € 55.000,-. Het overschot 2018 lijkt een structureel karakter te hebben, terwijl we de afrekeningen uit voorgaande jaren als incidenteel moeten beschouwen..

De trajecten in het kader van de jeugdzorg zijn kostbaar en hebben in 2018 substantieel meer gekost dan verwacht. Dit zorgt voor een nadelig saldo van € 1.277.000,-, waarvan € 1.167.000,- betrekking heeft op 2018 (structureel) en € 110.000,- op voorgaande jaren (incidenteel).

Voor de uitvoering van BMS door de GR Peelgemeenten is een overschot ontstaan van € 20.000,-. Dit verschil wordt veroorzaakt door lagere uitkering Bijzondere Bijstand.

Naast uitvoering door de GR Peelgemeenten verstrekt de gemeente Laarbeek zelf ook nog enkele opdrachten. Per saldo hebben deze in 2018 gezorgd voor een nadeel € 157.000,-. Dit betreft voor de WMO € 102.000,-, Jeugdzorg € 50.000,- en BMS € 5.000,-

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P3 Project Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid

7.620.4004	Briels	BP	2010	10-12-'10	33.088	11.608	0	21.480
------------	--------	----	------	-----------	--------	--------	---	--------

Het aantal mensen dat mantelzorg en werk combineert neemt toe (o.a. doordat mensen langer thuis moeten blijven wonen). Op dit moment is dat 1 op de 6 werknemers. Dit krediet wordt ingezet voor de begeleiding van ambtenaren met mantelzorgtaken. Zij kunnen begeleiding krijgen van een mantelzorgmakelaar. Hier wordt onregelmatig gebruik van gemaakt, afhankelijk van de vraag. Het krediet kan worden afgeroomd tot €5000,-.

3.4 Programma Welzijn en onderwijs

Het onderwijs is voor iedereen toegankelijk en jongeren verlaten de school met een startkwalificatie.

Het welbevinden draagt bij aan een sterke en weerbare samenleving.

Ambities

- Ieder kind geniet in beginsel basisonderwijs in het eigen dorp. We zullen dan ook blijven investeren in leerlingen die achterstanden hebben en met de scholen samen wordt een passend aanbod voor ieder kind georganiseerd.
- Laarbeek wil dat zoveel mogelijk leerlingen een startkwalificatie behalen. De blinde vlek rond de jeugd (bijvoorbeeld jeugd die na schoolverlating niet bekend is bij uitkeringsinstanties) dient in beeld te komen, want deze groep mag niet buiten de boot vallen.
- Wij blijven aandacht besteden aan voorzieningen die bijdragen aan en vroeger signalering van leerstoornissen en -achterstanden.
- Elk kind moet kunnen deelnemen aan sociale, educatieve, culturele of sportieve activiteiten of evenementen. Een goed vangnet rond de minimavoorzieningen is hierbij onontbeerlijk; deze vangnetfunctie omvat het gehele minimabeleid.
- In het kader van armoedebeleid blijven wij inzetten op items als kwijschelding gemeentelijke belastingen, bijzondere bijstand, subsidiering van de stichting Leergeld en de bijdrageregeling Welzijnsactiviteiten.
- Rond het minimabeleid worden bestaande initiatieven -maar ook nieuwe- getoetst/beoordeeld op grond van hun bijdrage in het realiseren van de doelen van het participatiebeleid.
- Werk draagt bij aan bestaanszekerheid en het gevoel van eigenwaarde. Werk is daarom de beste manier om mee te doen - te participeren - in de samenleving.
- Waar inwoners niet zelf in werk kunnen voorzien, bieden we ondersteuning. Voor mensen die (tijdelijk) niet in staat zijn via werk te participeren, organiseren we een vangnet.
- De primaire voorzieningen zijn bereikbaar, maar niet in elk dorp beschikbaar, er wordt meer gebruik gemaakt van elkaars accommodaties. De gebruikers van accommodaties dragen meer verantwoordelijkheid.
- Het voorzieningenniveau levert aantoonbaar een positieve bijdrage aan de versterking van de leefbaarheid van de dorpen. Hierdoor krijgt iedere inwoner van Laarbeek goede mogelijkheden om een volwaardig bestaan als individu en als participierend lid van de gemeenschap te ontwikkelen en op te bouwen.
- Het subsidiebeleid is meer (in)gericht op vrijwilligersinitiatieven en gefundeerd op signalen van burgers en maatschappelijke organisaties.
- Vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven worden door de gemeente met raad en daad ondersteund.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Versterken van de voorschoolse zorgstructuur.		Is deel van de reguliere afspraken geworden doordat: • bij het vaststellen van een VVE indicatie wordt, door een medewerker van het CJG, een gezinsplan opgesteld. • als in de voorschoolse periode in een casus twijfel ontstaat bij de vraag of regulier onderwijs haalbaar is worden de arts van het consultatiebureau en de directies van de in de betreffende kern aanwezige basisscholen, in het overleg betrokken. • als sprake is van een taalachterstand bij (één van de) ouders zorgt een medewerker van de bibliotheek voor toeleiding naar passend aanbod. • En: door het realiseren van op maatwerk gerichte vormen van specialistische voorschoolse opvang en specialistische buitenschoolse opvang in Laarbeek		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	November 2019
Uitwerking en uitvoering van het programma BMS, o.a. nieuw meerjarenbeleid voor schulddienstverlening, (regionale) harmonisatie, klantgerichter en doeltreffender armoedebestrijding en schulddienstverlening. (Aanvullend beleidsvoornemen 2018)		Het regionale beleidsplan Schuldhulpverlening Peelgemeenten wordt, samen met de lokale uitwerking ervan, medio 2019 vastgesteld. Harmonisatie bijzondere bijstand wordt in 2019 samen met Peelgemeenten opgepakt. Eind 2019 voorstel richting college. Financieel dienstverlener is gestart met invulling lokale schulddienstverlening in combinatie met armoede en laaggeletterdheid. Gestart eind 2018 en Naar verwachting voorjaar 2019 volgt een voorstel richting het college inzake het werkproces. Regiegroep armoede, schulden en laaggeletterdheid is opgestart.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
Doorontwikkeling van het Kindpakket. (Aanvullend beleidsvoornemen 2018)		In samenwerking met Stichting Leergeld is in 2018 het Kindpakket doorontwikkeld. Enerzijds gericht op het uitbreiden van de inhoud van het Kindpakket, anderzijds gericht op het vergroten van het bereik van de stichting. Stichting Leergeld ontvangt hiervoor subsidie en is de samenwerking aangegaan met Kledingbank Laarbeek.		

		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
In het kader van vrijwilligerswerk is Laarbeek Voor Elkaar actief binnen onze gemeenschap. Zij richten zich enkel op 18+ vrijwilligers. In 2018 wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn om dit uit te breiden naar jeugd. Tevens wordt, i.h.k.v. tegenprestatie, de samenwerking met Senzer versterkt. (Aanvullend beleidsvoornemen 2018)		Eind 2018 is door de Participatiecoach van Senzer een rapport opgeleverd waarin een analyse is gemaakt van de doelgroep uitkeringsgerechtigden met een loonwaarde tot 30%. In 2019 wordt in een vervolgopdracht door de Participatiecoach getracht om de doelgroep nog beter te kunnen laten participeren in de maatschappij.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
In de resultaatafspraken met door de gemeente gesubsidieerde/gefinancierde organisaties wordt onderlinge samenwerking als kwaliteitseis opgenomen. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Is opgenomen in de reguliere werkprocessen.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	September 2018
Het faciliteren van passende huisvesting voor het voortgezet onderwijs. (openstaand beleidsvoornemen 2017 / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		De ruimtebehoefte van het Commanderie College is semipermanent opgelost door het bouwen van 6 schoolwoningen aan Kerkakkers. De schoolwoningen zijn in het tweede kwartaal van dit jaar opgeleverd.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	April 2019
Bezien in hoeverre sportverenigingen zich kunnen ontwikkelen tot cq handhaven als toekomstbestendige organisaties. (openstaand beleidsvoornemen 2017 / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		Er is een vervolgproces vastgesteld waarin in drie werkgroepen (met verenigingen en onder leiding van een externe projectleider) aan dit thema gewerkt wordt. Met de voetbalverenigingen en korfbalclub is in december 2017 een afsprakenkader ondertekend dat gaat over beheer en onderhoud van accommodaties. In januari 2018 is een proces gestart om met deze verenigingen te komen tot een toekomstplan voor de sportparken. Het toekomstplan 'Laarbeek Verenigt, het sportieve hart van Laarbeek' is op 2 juli jl. gepresenteerd. Gezamenlijk wordt gewerkt aan het verder uitvoeren van het toekomstplan om de sportparken en het sportaanbod te verduurzamen. Een oplossing voor twee knelpunten uit het afsprakenkader wordt in 2019 verder uitgewerkt: het capaciteitsprobleem bij Sparta '25 en tekort aan kleedlokalen op sportpark De Heibunders in Mariahout.		

		Weth. Buter	Beleid & Projecten	Februari 2019
De resultaten van het onderzoek naar optimalisering van beheer en exploitatie van de gemeenschapshuizen en sporthallen in Laarbeek worden waar nodig verder geconcretiseerd en waar mogelijk geïmplementeerd. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		Het proces om gezamenlijk met het bestuur van Vierbinden tot een besluit over de toekomst van de organisatie te komen loopt nog. Op verzoek van beide partijen is een extern begeleider aangetrokken, K2 Next. Zij hebben de opdracht begin 2019 een advies uit te brengen.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	Maart 2019
De nieuwbouw van de Brede School aan de Schoolstraat in Aarle-Rixtel zal worden opgeleverd (2015). Voor de schoolwoningen aan de Jan van Rixtelstraat zal een andere bestemming worden gezocht. (openstaand beleidsvoornemen 2015)		De woningen hebben een nieuwe bestemming gekregen; de woningen zijn in januari 2019 in verkoop gezet (openbare inschrijving).		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	periode	Laarbeek	<25.000 inwoners
17 % Niet-sporters	%	2016	47,7	49,9
27 Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2016-2017	1,2	1,3
28 Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	0	1,29
29 Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	5,31	18,83

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 4 - WELZIJN EN ONDERWIJS

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
4.2	Onderwijshuisvesting	lasten	€ 498.188	€ 1.008.027	€ 525.833
		baten	€ 477	€ 1.232.477	€ 477
		saldo	€ -497.711	€ 224.450	€ -525.356
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	lasten	€ 854.688	€ 914.688	€ 884.551
		baten	€ 11.542	€ 71.542	€ 71.643
		saldo	€ -843.146	€ -843.146	€ -812.907
5.1	Sportbeleid en activering	lasten	€ 214.283	€ 265.583	€ 268.310
		baten	€ 10.000	€ 10.000	€ 13.670
		saldo	€ -204.283	€ -255.583	€ -254.640
5.2	Sportaccommodaties	lasten	€ 857.713	€ 863.629	€ 896.398
		baten	€ 236.045	€ 235.235	€ 231.381
		saldo	€ -621.668	€ -628.394	€ -665.017
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	€ 175.551	€ 176.770	€ 172.891
		baten	€ 0	€ 1.040	€ 0
		saldo	€ -175.551	€ -175.730	€ -172.891
0.10.4	Mutaties reserves programma 4	lasten	€ 23.500	€ 2.671.840	€ 1.871.840
		baten	€ 467.584	€ 583.884	€ 559.826
		saldo	€ 444.084	€ -2.087.956	€ -1.312.015
TOTAAL PROGRAMMA 4		lasten	€ 2.623.923	€ 5.900.537	€ 4.619.823
		baten	€ 725.648	€ 2.134.178	€ 876.997
		saldo	€ -1.898.275	€ -3.766.359	€ -3.742.826

4.2 Onderwijshuisvesting

Op onderwijshuisvesting is vanwege de achtergebleven uitvoering van de realisatie van de splitsing van de schoolwoningen Jan van Rixtelstraat een bedrag van 750.000 niet besteed. Dit wordt gecompenseerd met een lagere onttrekking uit de reserve voor een vergelijkbaar bedrag en wordt als incidenteel beschouwd.

Lopende projecten

Krediet	Port. houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	--------------	-----	------	------------	---------	-------------------	--------------------------------------	-------

P4 2016: Twee extra noodlokalen Commandrij College

7.443.1004	Buter	BP	2016	20-10-'16	145.200	141.870	20.658	-/- 17.328
------------	-------	----	------	-----------	---------	---------	--------	------------

Dit krediet is besteed voor de huur van een drietal noodlokalen. (Rb. 20 april 2017). Noodlokalen zijn verwijderd. Krediet kan worden afgesloten. De noodlokalen zijn eerder verwijderd dan de oorspronkelijke huurperiode, waardoor een afkoopsom moest worden betaald. Het voordeel van langere huur tegen lagere huurprijs wordt hiermee teniet gedaan. Dit heeft geleid tot meerkosten die conform het contract moesten worden betaald. Deze meerkosten waren bij aanvang van het project niet voorzien.

P4 2017: Voorbereidingskrediet schoolwoningen Commandrij College

7.443.1005	Buter	BP	2017	20-4-2017	100.000	73.586	33.702	-/- 7.288
------------	-------	----	------	-----------	---------	--------	--------	-----------

Alle facturen uit de voorbereidingsfase zijn verwerkt, zodat dit voorbereidingskrediet kan worden afgesloten.

P4 2017: Schoolwoningen Commandrij College

7.443.1006	Buter	BP	2017	12-10-2017	2.530.000	0	2.194.920	335.080
------------	-------	----	------	------------	-----------	---	-----------	---------

De schoolwoningen zijn in 2018 gebouwd en in gebruik genomen. Het project bevindt zich momenteel in de nazorgfase, waarbij verkeersveiligheid onderdeel is van de nazorgfase. Nadere uitwerking en uitvoering van te treffen maatregelen worden in het 2^e kwartaal 2019 ter advisering voorgelegd aan B&W en ter kennisgeving aan de raad middels een raadsinformatiebrief.

P4 2018: Vervangen 5 ballenvangers sportparken

7.530.0003	Buter	BP	2018	2eTR2018	36.300	0	36.977	-/- 677
------------	-------	----	------	----------	--------	---	--------	---------

Project is afgerond. Krediet kan worden afgesloten.

P4 2013: Privatiseringsovereenkomst TV de Raam Lieshout

7.530.3303	Buter	BP	2013	4-12-2013	33.030	30.332	0	2.698
------------	-------	----	------	-----------	--------	--------	---	-------

Overeenkomst is getekend. Het recht van opstal is gevestigd. Het krediet kan worden afgesloten.

P4 2017: Krediet vervanging asbestdak Manege De Raam

7.530.5104	Buter	BP	2018	1-2-2018	127.900	0	118.718	9.182
------------	-------	----	------	----------	---------	---	---------	-------

De vervanging heeft inmiddels plaatsgevonden en project bevindt zich in de nazorgfase. Definitieve afronding wordt in het 2^e kwartaal van 2019 verwacht. Daarna kan het krediet worden afgesloten.

P4 2014: Onderhoud kunst- en culturele objecten

7.540.0008	Slaets	BV	2014	11-12-'14	15.000	1.380	7.736	5.884
------------	--------	----	------	-----------	--------	-------	-------	-------

In 2015 heeft eenmalig onderhoud c.q. reparatie aan een aantal kunstwerken c.q. vormgevingsobjecten plaatsgevonden. Het restant-krediet is in 2018 gebruikt voor onderhoud aan het onderhoud aan het kunstwerk Accretio en begin 2019 aan het dak van de Leonarduskapel.

Er zal een nieuwe detailplanning met nieuwe middelen moeten komen voor onderhoud van kunst- en culturele objecten, hetgeen betrokken zal worden in het integraal afwegingsproces van de Kadernota.

P4 2016: burgerinitiatieven in openbare ruimte

7.580.5001	Briels	BP	2016	7-7-2016	22.500	15.476	0	7.024
------------	--------	----	------	----------	--------	--------	---	-------

7.580.5001	Briels	BP	2016	7-7-2016	I 7.500	0	0	-/- 7.500
------------	--------	----	------	----------	---------	---	---	-----------

Bij B&W-besluit van 1 mei 2018 is de pilot geëvalueerd. Daarbij heeft het college besloten om de begeleiding in Beek en Donk over te dragen aan de dorpsraad, overige ideeën zoveel mogelijk door het KCC te laten behandelen. Tevens is besloten om € 8.000,- per jaar voor Buurtidee beschikbaar te stellen uit de projectsubsidie "bouwen aan sociale netwerken" (66704090/42659).

Met het afsluiten van de pilot uit 2016 vervallen zowel de geraamde inkomsten van €7.500,- als de verwachte uitgaven van €7.024,-.

Dit krediet kan worden afgesloten en afgevoerd.

3.5 Programma Economie en werkgelegenheid

Door meer diversiteit wordt de lokale werkgelegenheid minder kwetsbaar. Recreatie en (water)toerisme is een opkomende markt die veel kansen biedt, met oog voor de unieke positie van het buitengebied.

Ambities

- Laarbeek benut het toeristisch en recreatief potentieel voor dagrecreatie en kort verblijf beter.
- De agenda van Brabant is mede uitgangspunt bij de formulering van lokale standpunten.
- Er is sprake van een gevarieerd, goed ontsloten en rustiek buitengebied voor de extensieve, route-gebonden recreatie.
- Een divers en uitgebreid vrijetijdsaanbod maakt Laarbeek tot een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te bezoeken en te verblijven en leidt tot hogere bestedingen door bezoekers van Laarbeek.
- Er is sprake van een optimalisering van het ondernemings- en vestigingsklimaat en de mogelijkheden daartoe.
- De bestaande bedrijventerreinen zijn doelmatig ingericht. Parkmanagement Laarbeek (PML) en Centra Management Laarbeek (CML) dragen collectief meer verantwoordelijkheid.
- Voor Laarbeek biedt Brainport kansen in de toelevering, maar ook voor startende bedrijven. Dit zal vooral zijn op het gebied van agrofood, technologisch hoogwaardige bedrijvigheid en de automotive.
- Bedrijventerrein Bemmer IV is een aansprekend visitekaartje aan de N279.
- Werkloosheid is integraal en met aandacht voor werkgever en individu aangepakt.
- Wij vinden het gerechtvaardigd een tegenprestatie te vragen (in de vorm van -vrijwillig-werken of scholen) voor het verkrijgen van een uitkering, dit in samenwerking met de regionale partners rondom Peel 6.1.
- Het hebben van betaald werk is belangrijk; men kan in het eigen inkomen voorzien en het sociaal netwerk wordt vergroot.
- Wij gaan door met het stimuleren van werken door maatwerk bij re-integratie. De samenwerking op het gebied van Werk en Inkomen via het Werkplein te Helmond wordt verder vorm gegeven, waarbij kostenbeheersing, kwaliteit en voorkoming van kwetsbaarheid de uitgangspunten zijn.
- Ingezet wordt op een duurzame economische ontwikkeling van de gemeente en versterking van sociaaleconomische ontwikkelingen en de arbeidsmarkt. De aanwezigheid van winkeliers in de kernen is wezenlijk voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze gemeente.
- We stimuleren de ontwikkeling van dagrecreatie en innovatieve ontwikkelingen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden voor en ondersteuning van deze initiatieven in de vorm van advies, begeleiding en indien nodig financiële ondersteuning.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
De pilot 'Super Sociaal bus' wordt voortgezet, na evaluatie.		Uit een tussentijdse evaluatie blijkt dat gemiddeld 40 tot 50 huishoudens gebruik maken van Super Sociaal. In totaal hebben circa 100 huishoudens gebruik gemaakt. Super Sociaal heeft nauwe contacten gelegd met lokale leveranciers van levensmiddelen, zoals de Jumbo en met agrarische bedrijven.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
De geletterdheid van de inwoners wordt bevorderd.		Jaarrond aandacht met participatie in de werkgroep Taalhuis Laarbeek. Loopt. M.n. aandacht gericht op bereiken doelgroep.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	2019
Uitvoering geven aan de economische agenda Laarbeek.		Dit heeft een plaats gekregen in onze reguliere werkzaamheden. In 2018 zijn o.a. gerealiseerd: - Afronding begeleidingstraject De Nieuwe Winkelstraat Heuvelplein - De werkgroep arbeidsmarkt en werkgelegenheid heeft de Open Bedrijvendag Laarbeek 2018 georganiseerd, bijeenkomsten business to business - Hercertificering Keurmerk Veilig Ondernemen bedrijventerreinen - Glasvezel in buitengebied gerealiseerd - Bezoek basisschoolleerlingen groep 7 en 8 aan Dutch technology week		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	2018
Innovatiehuis De Peel is opgericht en voert regionale projecten uit op het gebied van Agro & Food Technology, Automotive, Slimme maakindustrie, Zorg en Vrijetijdseconomie.		Jaarrond aandacht. Innovatiehuis De Peel is opgericht en voert regionale projecten uit op het gebied van Agro & Food Technology, Automotive, Slimme		

		maakindustrie, Zorg en Vrijtijdseconomie. Vanuit het project BoerBierWater wordt door de gemeente Laarbeek samen met het waterschap Aa en Maas het project duurzaam watergebruik in de Peel opgestart.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
De projecten uit het programma 'Waterpoort van de Peel' worden in deze periode uitgevoerd. Uitgegaan wordt van minimaal twee projecten per jaar.		De projecten zijn in afrondende fase en/of zelfstandig in uitvoering.		
		Weth. Meulensteen	Beleid & Projecten	2018
We dragen WEAREFOOD2018 een warm hart toe.		Dit gaat niet door. Er was te weinig animo bij de ondernemers en overige stakeholders en te weinig aanknopingsmogelijkheden bij het programma vanuit de provincie.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
De bestaande routestructuren worden in samenwerking met beheerders, vrijwilligers en initiatiefnemers jaarlijks beheerd en geoptimaliseerd.		Dit is in 2018 verder opgepakt. Voor het updaten van de routes en het onderhoud/beheer werken we samen met Routebureau Brabant.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	1 juli 2018
Initiatieven in Juni Watermaand zijn in 2018 minimaal gelijk aan die in 2017 met een lichte groei in de jaren daarna.		Juni Watermaand 2018 wordt verlengd en vindt plaats van 25 mei t/m 1 juli.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	April 2019
In 2018 wordt de Kop van Aarle-Rixtel en het gebied daar rondom heen integraal samen met o.a. de gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas ontwikkeld tot een gebied waar water, natuur en recreatie alle ruimte krijgen.		In 2018 is een integrale gebiedsvisie opgesteld. De visie en het uitvoeringsprogramma zijn in afrondende fase. In het voorjaar worden deze documenten ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
We stimuleren de ontwikkeling van		Dit maakt inmiddels deel uit van onze reguliere werkzaamheden.		

dagrecreatie en innovatieve ontwikkelingen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden voor en ondersteuning van deze initiatieven in de vorm van advies, begeleiding en indien nodig financiële ondersteuning.				
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	2018
Uitvoering geven aan de nota 'reststroken gemeente Laarbeek'.				Dit maakt inmiddels deel uit van onze reguliere werkprocessen.
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
Begeleiding mensen naar werk.				Het betreft regulier werk. Creëren van plaatsen voor lokale arbeidsmatige dagbesteding. Dit in combinatie met plaatsen voor dagbesteding voor Wlz-geïndiceerden. Evaluatie heeft eind 2018 plaatsgevonden. Invulling wordt gegeven aan vervolgoopdracht tot eind 2019. Dit krijgt in het vervolg in de basisplanning 2019 en tussenrapportages aandacht bij 4.8.1 "Nieuwe arbeidsplaatsen".
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
Het duurzaam plaatsen van VSO-Pro leerlingen (Voortgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs) binnen garantiebanen.				Jaarrond aandacht. (Ex-)leerlingen van het VSO-Pro behoren tot de doelgroep voor de garantiebanen. De eerste 23 maanden is er sprake van een tijdelijk dienstverband, waarbij de loonkostensubsidie wordt gefinancierd uit de daarvoor door Senzer gevormde reserve.
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	December 2019
Komen tot een kind en gezin gericht armoedebeleid op basis van een in 2017 uit te voeren nulmeting/startonderzoek.				Er is een kernteam financiële hulpverlening samengesteld met een meewerkend voorman voor 20 uur per week. Deze meewerkend voorman voorziet zelf voor een belangrijk deel in de lokale behoefte aan kennis van wet- en regelgeving op het terrein van financiële dienstverlening. Het team heeft de opdracht een plan van aanpak uit te werken, waarin het bouwen van een infrastructuur met betrokken partners, met name het onderwijs, een hoofdthema is.
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
In 2017 wordt de eerste fase van de blauwe poort opgeleverd. Onderdeel hierin is het				Fase 1 is in 2018 gerealiseerd. Dit betreft een de realisatie van een waterberging, waterhouderij en

benutten van kansen voor toerisme en recreatie in samenwerking met Veghel en Gemert-Bakel. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		uitkijktoren.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
In 2017 is de visie voor het project 'De kop van Aarle-Rixtel' afgerond en kan in het gebied aan de slag gegaan worden met recreatie. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		In maart 2018 is de samenwerkingsovereenkomst ondertekend door de bestuurders van de drie partijen. De integrale gebiedsvisie is in 2018 opgesteld.		
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	Mei 2019
Actualisatie van de nota Grondbeleid. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		De totstandkoming van de nota grondbeleid was eerder dit jaar voorzien. Ingehaald door een aantal actuele ontwikkelingen/wijzigingen in wetgeving is de afronding daarvan nu voorzien in het tweede kwartaal 2019, en wordt daartoe in 2019 in de planning meegenomen via 3.11.1 "Nota grondbeleid 2019".		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2018
Op 1 januari 2016 is het Werkbedrijf voor de uitvoering van de Participatiewet operationeel. Hierin komen de werkzaamheden van de Atlant Groep en Werk & Inkomen (Werkplein) samen. Wij helpen onze inwoners bij het vinden van werk, waarbij de nog door te voeren Participatiewet als uitgangspunt wordt genomen. Het aantal bijstandsgerechtigden zal met 10% zijn gereduceerd en 40% van de uitkeringsgerechtigden levert een zinvolle tegenprestatie. We onderzoeken alle subsidiemogelijkheden op toepasbaarheid voor de initiatieven die in Laarbeek opstarten. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		De ontwikkeling van het bestand bijstandsgerechtigden heeft in 2017 een stijgende trend laten zien. Maar de laatste maanden, vanaf december 2017, heeft zich een daling ingezet, die zich ook lijkt door te zetten. De aantrekkende economie en de groei van de werkgelegenheid is nu ook in Peelregio merkbaar. De afname van het bestand wordt nog geremd door de taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Deze taakstelling is direct gerelateerd aan het aantal asielaanvragen. 2018 laat uiteindelijk een afname zien van het bestand bijstandsgerechtigden.		
		Weth. Buter	Beleid & Projecten	2019
Actualiseren van de Kadernota Schulddienstverlening (in regionaal verband). (openstaand beleidsvoornemen 2016)		Regionaal is voorgesteld om de Kadernota Schulddienstverlening met een jaar te verlengen. Nieuwe Kadernota Schulddienstverlening naar verwachting medio 2019 vastgesteld. Komt in de basisplanning 2019 en de tussenrapportages terug bij onderdeel: 'Uitwerking en uitvoering van het programma BMS, o.a. nieuw meerjarenbeleid voor schulddienstverlening, (regionale) harmonisatie, klantgericht en doeltreffender		

		armoedebestrijding en schulddienstverlening.'		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2018
Rond de realisatie van de Waterboulevard zal begin 2015 een business case worden opgesteld. Deze wordt aan de gemeenteraden van Helmond en Laarbeek voorgelegd. (openstaand beleidsvoornemen 2015)		De businesscase is omgezet in een samenwerking met gemeente Helmond en waterschap Aa en Maas. Beleidsvoornemen is afgerond.		
		Weth. Briels	Beleid & Projecten	2019
In Peelverband wordt een gezamenlijk Peelmarketingplan opgesteld om de Peel te positioneren samen met de Limburgse Peel. Hiermee haken we aan op VisitBrabant. (openstaand beleidsvoornemen 2015)		De oorspronkelijke doelstelling is niet gerealiseerd. De volgende acties worden in plaats daarvan uitgevoerd: In het kader van het Innovatiehuis De Peel wordt in 2019 een plan voor Peelmarketing opgesteld door de Peelgemeentes in samenwerking met lokale ondernemers. Over de oorspronkelijke doelstelling wordt niet langer gerapporteerd.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	periode	Laarbeek	<25.000 inwoners
19 Vestigingen	per 1.000 inw 15-74jr	2017	129,3	123
21 Functiemenging	%	2017	46,1	47,7

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 5 - ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
0.3	Beheer overige bouwen en gronden	lasten	€ 12.042	€ 11.976	€ 11.953
		baten	€ 28.004	€ 29.125	€ 28.216
		saldo	€ 15.962	€ 17.149	€ 16.264
3.1	Economische ontwikkeling	lasten	€ 387.108	€ 391.708	€ 385.441
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -387.108	€ -391.708	€ -385.441
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	€ 329.065	€ 2.048.623	€ 632.293
		baten	€ 352.435	€ 2.074.709	€ 675.999
		saldo	€ 23.370	€ 26.086	€ 43.706
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	lasten	€ 47.090	€ 47.090	€ 48.111
		baten	€ 41.254	€ 41.254	€ 44.913
		saldo	€ -5.836	€ -5.836	€ -3.198
3.4	Economische promotie	lasten	€ 125.635	€ 125.635	€ 130.802
		baten	€ 0	€ 0	€ 3.000
		saldo	€ -125.635	€ -125.635	€ -127.802
6.3	Inkomensregelingen	lasten	€ 4.728.402	€ 5.517.727	€ 5.437.560
		baten	€ 2.997.272	€ 3.339.967	€ 3.305.180
		saldo	€ -1.731.130	€ -2.177.760	€ -2.132.380
6.4	Begeleide participatie	lasten	€ 2.581.875	€ 2.627.377	€ 2.627.558
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -2.581.875	€ -2.627.377	€ -2.627.558
6.5	Arbeidsparticipatie	lasten	€ 164.141	€ 262.064	€ 247.814
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -164.141	€ -262.064	€ -247.814
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	lasten	€ 218.288	€ 4.548.936	€ 7.842.676
		baten	€ 218.288	€ 4.548.936	€ 8.962.534
		saldo	€ 0	€ 0	€ 1.119.858
0.10.5	Mutaties reserves programma 5	lasten	€ 0	€ 119.035	€ 555.590
		baten	€ 120.000	€ 239.035	€ 129.666
		saldo	€ 120.000	€ 120.000	€ -425.924
TOTAAL PROGRAMMA 5		lasten	€ 8.593.646	€ 15.700.171	€ 17.919.798
		baten	€ 3.757.253	€ 10.273.026	€ 13.149.508
		saldo	€ -4.836.393	€ -5.427.145	€ -4.770.289

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Op deze exploitaties zijn incidenteel minder uitgaven gedaan vanwege beperkte uitgifte van gronden op bedrijventerreinen. Daar tegenover staan evenredig lagere inkomsten.

6.3 inkomensregelingen

Voor lokale uitvoering van inkomensregelingen heeft externe inhuur plaatsgevonden. Deze inhuur is echter later gestart dan gepland, waardoor de uitgaven incidenteel 45.000 lager uitvielen.

De beschikbare middelen vanuit 2017 (€55.000) en de meicirculaire (€ 28.000) voor armoedebestrijding zijn vanwege uitstel van besluitvorming in 2018 niet geheel besteed. Dit levert incidenteel een voordeel op van € 70.000.

De verwerking van aanvragen voor kwijtschelding is door BSOB uitgevoerd. Dit heeft geleid tot hogere kosten (incidenteel nadeel 37.500)

Het nadeel bedraagt € 33.000,-. De rijksbijdrage wordt bepaald na afloop van het jaar. Als de werkelijke kosten 2017 bekend zijn kan de declaratie 2017 in 2018 ingediend worden. De regeling wordt uitgevoerd door Senzer. Dit nadeel dient als incidenteel beschouwd worden.

8.2 Grondexploitaties

De grondexploitaties hebben geleid tot een winstneming van 887.000. Sinds 2016 moet jaarlijks de winst uit het grondbedrijf genomen worden. De berekening van de jaarwinst gebeurt op basis van de 'percentage of completion'-methode. Met deze methode wordt een inschatting gemaakt van de mate waarin de verschillende complexen gereed zijn. Afhankelijk van de levensduur van het complex en de verwachte risico's moet een deel van de verwachte winst als gerealiseerd beschouwd worden. In de nota reserves en voorzieningen is vastgesteld dat winsten die voortkomen uit de grondexploitatie toegevoegd worden aan de reserve grondexploitatierisico's. Met het voorstel tot resultaatbestemming 2018 wordt voorgesteld om deze jaarwinst toe te voegen aan de reserve grondexploitatierisico's.

0.10.5 Mutaties reserves programma 5

De eerder betaalde bedragen voor vennootschapsbelasting 2016 (103.999) en 2017 (99.698) worden op basis van de definitieve aangifte teruggestort in de reserve grondexploitaties. Op basis van actualisatie valt een deel van de voorziening LOG vrij (232.858) en wordt ook teruggestort in de reserve grondexploitatie.

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P5 2014: Beeldmerk 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'

7.560.0018	Briels	BP	2014	11-12-2014	8.000	2.874	2.130	2.996
------------	--------	----	------	------------	-------	-------	-------	-------

In juni watermaand 2015 is een nieuw beeld- en woordmerk voor de gemeente gelanceerd. Een deel van het krediet is gebruikt voor de implementatie van dit nieuwe beeld- en woordmerk. Het overige krediet wordt gebruikt voor de communicatie-uitingen die te maken hebben met het nieuwe beeld- en woordmerk.

P5 2015: Advieskosten ontwikkeling Kop van Aarle-Rixtel

7.560.0021	Briels	BP	2016	21-4-2016	40.000	29.478	4.122	6.400
------------	--------	----	------	-----------	--------	--------	-------	-------

Het restantbedrag is in 2018 en wordt in 2019 ingezet voor de ontwikkelingen van een integrale visie (en bijhorende onderzoeken) voor de Waterboulevard in samenwerking met Helmond en waterschap Aa en Maas.

P5 2014: Voorbereidingskrediet Businesscase Waterboulevard

7.560.2104	Briels	BP	2014	17-4-2014	10.000	499	9.501	0
------------	--------	----	------	-----------	--------	-----	-------	---

In 2018-2019 is een integrale visie opgesteld voor de Waterboulevard in samenwerking met Helmond en waterschap Aa en Maas. Krediet kan worden afgesloten.

3.6 Programma Directe dienstverlening

Met een goede dienstverlening geven we als gemeente ons visitekaartje af. We hebben oog voor de verscheidenheid van de vraag van onze klanten en passen onze diensten en producten daarop aan.

Ambities

- In zijn algemeenheid: klantgerichtheid en dienstverlening zijn verder verbeterd.
- We laten de klanten (burgers en bedrijven) zoveel mogelijk zelf hun dienstverlening en informatievoorziening regelen. De toegang tot het digitale loket en de digitale informatievoorziening vormen daar een belangrijk onderdeel van.
- Dienstverlening wordt steeds meer geleid en gestuurd via de verschillende kanalen. De dienstverlening via het digitale kanaal wordt verbeterd en uitgebreid. Andere kanalen worden ingezet als dit een toegevoegde waarde heeft.
- We geven klanten een grotere rol in co-creatie van het dienstverleningsproces waardoor de dienstverlening efficiënter wordt en we sluiten aan bij hun wensen/mogelijkheden en vergroten hiermee zelfredzaamheid.
- Via één digitale overheidspoort kunnen burgers hun 'standaard' dienstverlening gemakkelijk regelen en monitoren en hun eigen gegevens beheren.
- Burgers worden actief betrokken bij controle van gegevens en inzicht gegeven in de stand van zaken met betrekking tot ingediende bezwaren of aangevraagde vergunningen.
- Via één digitale overheidspoort kunnen burgers hun 'standaard' dienstverlening gemakkelijk regelen en monitoren en hun eigen gegevens beheren.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	Doorlopend 2018
Geo-informatie is beschikbaar en aangesloten op de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO). De BGT is in 2016 in gebruik genomen, de BRO wordt in 2018 in gebruik genomen.		Laarbeek is aangesloten op de BGT. Dit is alleen mogelijk als voldaan wordt aan de kwaliteitseisen die aan deze landelijke voorziening zijn gesteld. De eerste tranche van de BRO, met de eerste set objectgegevens, is in werking getreden. De tranches 2 t/m 4 volgen de komende jaren (tot 2023).		
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	Doorlopend 2018
Meer producten, diensten en informatie zijn digitaal toegankelijk en worden digitaal afgehandeld. Burgers en bedrijven hebben digitaal inzicht in de eigen lopende transacties of communicatie met de gemeente (2014-2018).		Deze doelstelling is vertaald in het nieuwe informatiebeleidsplan. Hierover wordt in de basisplanning 2019 en tussenrapportages gerapporteerd in programma 6 (6.3.1).		
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	Doorlopend 2018
Het KlantContactCentrum (KCC) zal de telefonische dienstverlening verder ontwikkelen, met als doel dat meer vragen direct, in één keer, juist worden afgehandeld (2014-2018).		Het team is verder geprofessionaliseerd en het takenpakket is uitgebreid. Het aantal direct afgehandelde telefonische contacten bedraagt daardoor momenteel ca. 70%.		
		Weth. V.d. Zanden	Beleid & Projecten	December 2018
Het herzien van het vGRP+2013 (verbreed gemeentelijk rioleringsplan 'plus').		Het gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023 is op 6 december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld.		

		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	Mei 2018
De beveiliging van informatie en de bijbehorende ICT is op goede en professionele wijze in onze organisatie verankerd.		Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking getreden. De verplichtingen die hieruit voortvloeien zijn gerealiseerd. Voor het overige over het onderwerp informatieveiligheid wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.		
		Burgemeester	Griffie	2018
Het betrekken van de burgers bij de politiek wordt verder voortgezet.		Voor het realiseren van dit beleidsvoornemen zijn diverse activiteiten ontplooid in 2018: - Het organiseren van een 2^e cursus politiek actief – januari/februari. - Inwoners meer interesseren voor en stimuleren om te gaan stemmen bij gemeenteraadsverkiezingen door o.a. het opstellen van een stemwijzer, organisatie van een politiek debat, publiciteitscampagnes via MooiLaarbeekkrant en Omroep Kontakt – 1^e kwartaal. - Instellen van een onderzoek in samenwerking met provincie en universiteit van Tilburg naar de rol van communicatiemiddelen bij opkomstbevordering verkiezingen gemeenteraad – 1^e helft 2018. - Activiteiten om jongeren meer te interesseren en betrekken bij de lokale politiek – 1^e helft 2018. - Verzorgen van lessen aan middelbare scholieren over de werking en betekenis van ons democratisch bestel – door het jaar heen.		
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	2018
Geo-informatie is beschikbaar en aangesloten op de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO). De BGT is in 2016 in gebruik genomen, de BRO wordt in 2017 in gebruik genomen. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		De aansluiting op de BGT en de invoering van de BRO (tranche 1) zijn gerealiseerd.		
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	2018
Meer producten, diensten en informatie zijn digitaal toegankelijk en worden digitaal afgehandeld. Burgers en bedrijven hebben digitaal inzicht in de eigen lopende		Een drietal producten binnen de afdeling burgerzaken is eind 2017 gedigitaliseerd.		

transacties of communicatie met de gemeente (2014-2018). (openstaand beleidsvoornemen 2017)				
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	2 ^e kwartaal 2018
De basisadministraties zijn geïmplementeerd en er kan worden aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ. (openstaand beleidsvoornemen 2015)		In januari 2018 is het taakveld belastingen en WOZ ondergebracht bij de Belastingssamenwerking Oost-Brabant. De BSOB heeft gezorgd voor aansluiting op de Landelijke Voorziening in het tweede kwartaal van 2018.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Producten burgerzaken	aantal	2018	23	niet bekend
Klantcontactmomenten burgerzaken	aantal	2018	15.290	niet bekend
Producten bouwen en wonen	aantal	2018	7	niet bekend
Klantcontactmomenten bouwen en wonen	aantal	2018	103	niet bekend

Bron: Eigen statistiek

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 6 - DIRECTE DIENSTVERLENING

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
0.2	Burgerzaken	lasten	€ 649.107	€ 637.607	€ 636.397
		baten	€ 406.443	€ 406.443	€ 379.519
		saldo	€ -242.664	€ -231.164	€ -256.878
7.2	Riolering	lasten	€ 1.344.173	€ 1.271.827	€ 1.110.426
		baten	€ 2.103.451	€ 2.076.852	€ 1.768.503
		saldo	€ 759.278	€ 805.025	€ 658.077
7.3	Afval	lasten	€ 1.688.115	€ 1.681.250	€ 1.958.694
		baten	€ 2.096.401	€ 2.096.401	€ 1.820.556
		saldo	€ 408.286	€ 415.151	€ -138.138
0.10.6	Mutaties reserves programma 6	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 1.166	€ 1.166	€ 1.167
		saldo	€ 1.166	€ 1.166	€ 1.167
TOTAAL PROGRAMMA 6		lasten	€ 3.681.395	€ 3.590.684	€ 3.705.517
		baten	€ 4.607.461	€ 4.580.862	€ 3.969.744
		saldo	€ 926.066	€ 990.178	€ 264.228

0.2 Leges

Het nadeel bedraagt € 17.000,-. Bij burgerzaken zijn de inkomsten voor leges lager uitgevallen als gevolg van minder aanvragen voor paspoorten, ID-bewijzen en rijbewijzen.

7.2 Riolering

Lagere kosten voor onderhoud aan riolen en gemalen hebben geleid tot en lagere onttrekking aan de voorziening.

7.3 Afval

Het incidenteel nadeel op afval bedraagt € 553.000,-. Door een stijging in de kosten voor transport en inzameling, extra uitgezette containers en eenmalige kosten voor een afval app en website is het totale budget met een bedrag van € 192.000,- overschreden. Hiervan heeft € 138.000,- betrekking op een afrekening over 2017.

De opbrengsten zijn ook fors lager (€ 226.000,-) vanwege een lagere uitkering uit het verpakkingsconvenant en minder DIFTAR vanwege betere scheiding en minder bezoeken aan de milieustraat.

In tegenstelling tot de uitspraak over de jaren tot en met 2014, heeft het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI) voor het jaar 2015 in een tussenvonnis bepaald dat de Brabantse gewesten Attero moeten compenseren voor de minderlevering van brandbaar restafval. Voor de periode 2016-januari 2017 wordt eenzelfde arbitragetraject bij het NAI verwacht, echter hierover is nog niets bekend. Op basis van de huidige stand van zaken is ervoor gekozen om hiervoor een voorziening te treffen voor een bedrag van € 135.000,-.

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P6 2010: Digitalisering bouwvergunningen RHC

7.541.6001	Burgemeester	DI	2010	25-11-'10	70.000	0	0	70.000
------------	--------------	----	------	-----------	--------	---	---	--------

Op 6 november 2018 heeft het college van burgemeester en wethouders het vervangingsbesluit voor digitalisering van bouwvergunningen genomen. In juli 2019 wordt begonnen met het scannen. De verwachting is dat het scannen in oktober 2019 is afgerond. De officiële opname van de bouwvergunningen in de digitale voorziening bij het RHCE zal na positieve kwaliteitscontrole worden gerealiseerd.

P6 2012: Verplaatsen overstort De Zicht (incl. aanleg stamriool)

7.722.1109	V.d. Zanden	OB	2013	4-4-2013	100.000	0	0	100.000
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---	---------

Maakt onderdeel uit van Nieuwenhof fase 2. De financiële afronding vindt begin 2e kwartaal 2019 plaats.

P6 2013: Hemelwaterriool Lieshoutseweg Beek en Donk

7.722.1110	V.d. Zanden	OB	2013	4-4-2013	98.000	6.136	91.864	0
------------	-------------	----	------	----------	--------	-------	--------	---

De werkzaamheden zijn afgerond. De begrotingspost kan worden afgesloten.

P6 2013: Verlengen overstortleiding naar Vogelzang

7.722.1113	V.d. Zanden	OB	2013	4-4-2013	100.000	0	0	100.000
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---	---------

Maakt onderdeel uit van Nieuwenhof fase 2. Werkzaamheden zijn uitgevoerd. De financiële afronding vindt begin 2e kwartaal 2019 plaats.

P6 2015: Verruimen riool en aanpassen gemaal Meervan Mariahout

7.722.1131	V.d. Zanden	OB	2014	17-4-2014	208.000			
------------	-------------	----	------	-----------	---------	--	--	--

7.722.1131	V.d. Zanden	OB	2018	7-12-2017	50.000	4.568	0	253.432
------------	-------------	----	------	-----------	--------	-------	---	---------

Voorbereidingen voor deze werkzaamheden worden opgestart in het najaar van 2017. Uitvoering zal plaatsvinden in 2e kwartaal 2019.

P6 2015: Aanleg retentievoorziening Oranjelaan in Beek en Donk

7.722.1135	V.d. Zanden	OB	2015	23-4-2015	120.000	0	0	120.000
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	---	---------

Project start in 2018 als onderdeel van de werkzaamheden in het kader van het versterken van de hoofdgroenstructuur in de Oranjelaan. Nieuwe planning 2020. Werkzaamheden worden gekoppeld met de werkzaamheden van de Pater de Vogelstraat.

P6 2015: Aanpak grondwaterprobleem Laarsche Velden in Beek en Donk

7.722.1136	V.d. Zanden	OB	2015	23-4-2015	50.000	6.225	0	43.775
------------	-------------	----	------	-----------	--------	-------	---	--------

De metingen zijn beëindigd. Een externe partij heeft een voorlopige conclusie opgesteld. Met de betreffende bewoners worden individuele afspraken gemaakt welke oplossing de beste is. Wegens her-prioritering van werkzaamheden is dit project nog niet opgestart.

P6 2015: Voorbereidingskrediet Papenhoef in Lieshout

7.722.1144	V.d. Zanden	OB		diversen	65.000	6.820	58.180	0
------------	-------------	----	--	----------	--------	-------	--------	---

Het krediet is vastgesteld in het onderhoudsprogramma wegen en riolering. De werkzaamheden zijn afgerond. Zie ook krediet rioleringswerkzaamheden Papenhoef (7.722.1159)

P6 2016: Re-lining riolering								
7.722.1149	V.d. Zanden	OB	2016	7-7-2016	40.000	25.354	5.979	8.667
Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Dit project wordt voorbereid en uitgevoerd in Peelverband. Uitvoering vindt naar verwachting plaats in de 2 ^e helft van 2017. Project is afgerond. Begrotingspost kan worden afgesloten.								
P6 2016: Bijplaatsen peilbuizen								
7.722.1150	V.d. Zanden	OB	2016	7-7-2016	7.500	0	0	7.500
Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Het meetplan is opgesteld. Uitvoeringskrediet is vastgesteld. Dit wordt opgepakt tijdens het meten monitoren programma met andere Peel gemeenten.								
P6 2016: Opstellen BRP AR								
7.722.1151	V.d. Zanden	OB	2016	7-7-2016	34.000	0	0	34.000
Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. BRP Lieshout is gereed. Evaluatie heeft plaats gevonden. De conclusie is dat de samenwerking met Helmond gecontinueerd wordt om de overige kernen waaronder Aarle Rixtel van een nieuw BRP te voorzien. Zodra de GRP gereed is zal dit weer worden opgepakt. Wegens her-prioritering van werkzaamheden is dit project nog niet opgestart.								
P6 2017: Re-lining riolering Zaagmolenweg BD								
7.722.1154	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	170.000	0	0	170.000
Middels nieuwe wegininspectie is de conclusie dat het wegdek niet meer optimaal is. Relinen wordt niet langer gezien als afdoende maatregel. Planning is dat in 2024 de Zaagmolenweg geheel wordt opgepakt incl. aanleg HWA.								
P6 2017: Groot onderhoud en vervangen drukrioolgemaaltjes en pompen								
7.722.1156	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	84.000	76.701	14.598	-/- 7.299
Jaarlijkse post voor renovatie drukrioolareaal. Al jaren in vGRP+ opgenomen. Werkzaamheden met betrekking tot 2017 zijn afgerond. Krediet kan worden afgesloten.								
P6 2017: Groot onderhoud en vervangen rioolgemaaltjes en pompen								
7.722.1157	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	28.350	19.435	3.305	5.610
Onder andere Muzenlaan Beek en Donk en Talingstraat Mariahout. Werkzaamheden zijn afgerond. Krediet kan worden afgesloten.								
P6 2017: Telemetrie-aansluiting gemaal Ouverturelaan BD								
7.722.1158	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	7.000	0	0	7.000
Drainage gemaal. Dit is het laatste gemaal dat op telemetrie aangesloten moet worden. Staat in de planning 2 ^e kwartaal 2019.								
P6 2017: Rioleringswerkzaamheden Papenhoef LH								
7.722.1159	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	320.000	11.574	323.364	-/- 14.938
In het meerjaren onderhoudsprogramma wegen 2018 is een bedrag van € 50.000,- gereserveerd. Nu blijkt bij nadere inspectie dat de straatstenen in de Papenhoef geen lange levensduur meer hebben. De totale overschrijding is uiteindelijk € 90.755,41 geworden. Voor het tekort zal een separaat kredietvoorstel worden gemaakt. Het voorbereidingskrediet (7.722.1144) hoort in dit totaal te worden toegevoegd.								
P6 2017: Rioleringswerkzaamheden Nachtegaallaan BD								

7.722.1160	V.d. Zanden	OB	2017	diverse	545.000	404.505	46.121	94.374
Met de bewoners is er een oplossing bedacht om de parkeerdruk te verlichten. De uitvoering vindt plaats in voorjaar 2019.								
P6 2017: Opstellen oppervlakkig afstroommodel LH								
7.722.1161	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	20.000	0	0	20.000
Opstellen is uitgesteld i.v.m. de prioriteit voor het vaststellen van het GRP. Wordt in 4 ^e kwartaal 2019 opgestart.								
P6 2017: Uitwerking afstroommodel via Mostermanlaan LH								
7.722.1162	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	9.000	0	0	9.000
Opstellen is uitgesteld i.v.m. de prioriteit voor het vaststellen van het GRP. Wordt in 4 ^e kwartaal 2019 opgestart.								
P6 2017: Opstellen BRP Beek en Donk								
7.722.1163	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	30.000	0	0	30.000
Huidige BRP is vrijwel volledig doorgevoerd. Nieuwe nulstudie doorrekenen met nieuwe verbetervoorstellen inclusief oppervlakte afstroming. Opstellen is uitgesteld i.v.m. de prioriteit voor het vaststellen van het GRP. Wordt in 4 ^e kwartaal 2019 opgestart.								
P6 2017: Opstellen verordening Hemelwater en drukriolering								
7.722.1164	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	10.000	0	0	10.000
Hemelwater op drukriolering is al jaren een probleem. Wegens her-prioritering van werkzaamheden is het traject nog niet opgestart. In 2019 zal een pilot opgestart worden in het woonbos.								
P6 2017: Voorbereidingskrediet uitbreiding riolering De Vinken AR								
7.722.1167	V.d. Zanden	OB	2017	1eTR2017	6.000	0	0	6.000
Bestaande riooluitleggers lopen onder bomen door naar de overzijde van de straat. Er zijn nu al 3 van de 6 woonhuizen die overlast hebben gehad door wortelgroei. Het werk is gestart om met de aanleg van een parallelriool overlast te voorkomen.								
P6 2018: Re-lining								
7.722.1168	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	87.500	0	0	87.500
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. In Peelverband worden de werkzaamheden uitgevoerd in 2019.								
P6 2018: Uitbreiding riolering De Vinken AR								
7.722.1169	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	54.000	0	0	54.000
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Door te lange leidingen en wortel ingroei wordt er 3 ^e kwartaal een nieuw riool bijgelegd. Het werk is gestart.								
P6 2018: Vervangen riool Mariastraat en Oranjeplein MH								
7.722.1170	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	100.000	0	106.946	-/- 6.946
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Werkzaamheden zijn gestart.								
P6 2018: Vervangen riool Bernadettestraat MH								
7.722.1171	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	200.000	0	209.774	-/- 9.774
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Project is uitgesteld ivm sanering oranjeplein. Ontwerp is in samenspraak met de bewoners gemaakt. Op dit moment wordt het bestek gemaakt. Aanbesteding zal plaatsvinden in het 2 ^e kwartaal 2019. Verwachting start 3e kwartaal 2019.								
P6 2018: Groot onderhoud drukriool, gemalen en pompen								
7.722.1172	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	112.350	0	112.350	0
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Project is afgerond. Krediet kan worden afgesloten.								
P6 2018: Uitvoeren meetplan riolering								

7.722.1173	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	117.000	0	0	117.000
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Meetplan is klaar. De voorbereidingen worden op dit moment in Peel verband opgepakt.								
P6 2018: Inrichten grondwatermeetnet								
7.722.1174	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	65.000	0	0	65.000
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. De voorbereidingen worden op dit moment in Peel verband opgepakt.								
P6 2018: Opstellen GRP 2019-2022								
7.722.1175	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	30.000	0	29.957	43
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. GRP is door de raad vastgesteld. Sommige maatregelen uit het GRP dienen nog te worden ingebakerd in de APV.								
P6 2018: Stresstest klimaatontwikkeling								
7.722.1176	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	15.000	0	0	15.000
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Voor eind 2019 dient de stresstest gereed te zijn. De stresstest wordt in 2019 gezamenlijk uitgevoerd door de 6 Peelgemeenten.								
P6 2018: Voorbereidingskrediet riolering Piet van Thielplein BD								
7.722.1177	V.d. Zanden	OB	2018	15-3-2018	15.000	0	0	15.000
Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Wegens een faillissement is er later gestart met de bouw. Werkvoorbereiding zal 3 ^e kwartaal 2019 plaats vinden.								

3.7 Programma Relatie tussen burgers en bestuur

In de huidige netwerksamenleving is het niet meer één partij die bepaalt. Meer en meer hebben verschillende partijen elkaar nodig om opgaven aan te pakken en resultaten te kunnen boeken.

Ambities

- Het college is meer zichtbaar voor haar inwoners. Laarbeek presenteert zich trots en zelfverzekerd aan inwoners en bezoekers.
- Het aantal burgerinitiatieven voor de eigen woon- en leefomgeving is toegenomen.
- De samenwerking met regiogemeenten is toegenomen. Hierbij is ook het draagvlak voor en betrokkenheid bij de samenwerking van inwoners toegenomen.
- Er wordt regie gevoerd op de verbonden partijen.
- De burger heeft kennis van en begrip voor regelgeving.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Burgemeester	Beleid & Projecten	2018
Zorgdragen voor binding van inwoners, bedrijven en instellingen aan het openbaar bestuur		Dit hebben we inmiddels opgenomen in onze reguliere werkprocessen waarbij we focussen op voorlichting, betrekken van burgers en bedrijven middels de 'Laarbeek-methode' en een traject om jongeren bij beleidsvorming te betrekken.		
		Burgemeester	Beleid & Projecten	2018
Proactief in samenwerkingsverbanden.		In ons werk nemen we een actieve houding in onze omgang met onze samenwerkingsverbanden. De focus ligt daarbij ook op het (tijdig) betrekken van de Raad in sturing en Planning en Control.		
		Weth. Slaets	Omgevingsbeheer	December 2018
De gelegenheid geven aan bewoners die gezamenlijke initiatieven hebben voor de openbare ruimte.		Onder de noemer Groenstrijd 2.0 is een competitie opgezet tussen diverse Laarbeekse buurten. Zij krijgen de kans om middels eigen inzet en wensen invloed uit te oefenen op de invulling van de nabije openbare ruimte. Doelstellingen binnen dit project zijn onder andere verbetering van biodiversiteit, aanpassing op klimatologische vraagstukken en versterking van de sociale cohesie. 23 buurten doen mee.		
		Burgemeester	Beleid & Projecten	2018
De organisatie communicatiever maken.		In 2018 zijn de communicatieadviseurs verder getraind op de methodiek Factor C. Inmiddels hebben er enkele sessies plaatsgevonden en wordt de organisatie steeds verder bekend gemaakt met deze methode. Dit maakt onderdeel uit van het reguliere werk.		
		Burgemeester	Beleid & Projecten	2018
Verdere uitwerking van de vastgestelde		De communicatievisie is verder aangescherpt, zodat deze kan dienen als kapstok voor te maken		

communicatievisie en strategische communicatie in het positioneren van de gemeente.		communicatieve keuzes. Het team communicatie neemt (via het bovengenoemde ontwikkeltraject) een steeds meer adviserende, regisserende en faciliterende rol in (en minder een uitvoerende), zodat communicatie ook echt als strategisch instrument voor het bereiken van de gemeentelijke doelen kan worden ingezet. Een scherpe profilering van Laarbeek is één van die doelen.		
		Burgemeester / Weth. Buter	Staf	2018
We formuleren een nieuwe agenda en roloppvatting, die wordt gecommuniceerd voor politiek, ambtenaren en burgers (2016-2018). (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Diverse activiteiten zijn opgestart om de inwoners meer bij de politiek te betrekken. Als onderdeel van het verbeterplan 'van buiten naar binnen'. Inmiddels zijn de diverse acties opgenomen in de reguliere werkzaamheden waardoor dit beleidsvoornemen als afgerond beschouwd kan worden.		
		Burgemeester	Bedrijfsvoering	Oktober 2018
De 'leidraad kabinet en representatie' wordt geëvalueerd en vernieuwd. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		De richtlijn is in voorbereiding en wordt in het najaar 2019 door het college vastgesteld.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Voor programma 7 gelden op dit moment geen beleidsindicatoren.

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 7 - RELATIE TUSSEN BURGERS EN BEDRIJVEN

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
0.1	Bestuur	lasten	€ 1.281.255	€ 1.500.147	€ 1.602.635
		baten	€ 0	€ 0	€ 33.337
		saldo	€ -1.281.255	€ -1.500.147	€ -1.569.298
0.10.7	Mutaties reserves programma 7	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
TOTAAL PROGRAMMA 7		lasten	€ 1.281.255	€ 1.500.147	€ 1.602.635
		baten	€ 0	€ 0	€ 33.337
		saldo	€ -1.281.255	€ -1.500.147	€ -1.569.298

0.1 Bestuur

Als incidenteel nadeel komt een bedrag op de kosten voor de raad naar voren die het gevolg zijn van de hogere raadsvergoedingen voor kleine gemeenten. (52.000)

De kosten voor opleidingen zijn bij het college van burgemeester en wethouders incidenteel 16.000 hoger dan geraamd vanwege het inwerken van nieuwe collegeleden en teamvorming van het college als geheel.

Daarnaast is er door extra kosten van beveiligingsmaatregelen, kosten voor afscheid van een wethouder en raadsleden tevens een extra incidenteel nadeel van 17.000, waar ook gedeeltelijke dekking tegenover staat door lagere reiskosten en lagere salarissen en sociale lasten dan begroot.

Door extra promotionele activiteiten ten behoeve van opkomstverhoging voor de gemeenteraadsverkiezingen zijn de kosten voor publiciteit € 25.000,- hoger uitgekomen dan geraamd.

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P7 2018: Aanpassing bestuursvleugel gemeentehuis

7.001.1033	V.d. Zanden	BV	2018	30-8-2018	12.000	0	14.323	-/- 2.323
------------	-------------	----	------	-----------	--------	---	--------	-----------

Project is in 2018 afgerond als ook inmiddels de financiële afronding. De overschrijding is het gevolg van het niet kunnen toepassen van een bestaande convector. Het krediet kan worden afgesloten.

P7 Voorbereiding uitvoering nieuw beleid

7.002.1001	V.d. Zanden	BV	2003	27-3-2003	200.000	0	0	200.000
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	---	---------

Dit krediet is meerjarig niet ingezet en kan worden afgesloten.

3.8 Programma Financiën en bedrijfsvoering

In de huidige netwerksamenleving is het niet meer één partij die bepaalt. Meer en meer hebben verschillende partijen elkaar nodig om opgaven aan te pakken en resultaten te kunnen boeken.

Ambities

- De gemeente Laarbeek beschikt over een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering.
- De gemeente Laarbeek kent een gezonde financiële positie.
- Wij streven naar een evenwichtige ontwikkeling van de lokale lastendruk.
- De uitvoeringsorganisatie Peel 6.1 wordt lean en op basis van business cases ingericht. Daarbij wordt onderzocht of inbreng van een taak voordelen oplevert en wat het gevolg is voor de latende organisatie. Er is sprake van een gezonde en qua omvang stabiele, latende organisatie.

Realisatie 2018

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen, maar wel jaaroverschrijding
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2018?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. V.d. Zanden	Bedrijfsvoering	2018
De dienstverlening aan bedrijven is verbeterd door de mogelijkheid van e-facturering. Bedrijven kunnen digitaal factureren bij de gemeente.		De eerste e-facturen zijn inmiddels ontvangen en verwerkt. Project is afgerond.		
		Burgemeester	Dienstverlening & Informatie	Doorlopend 2018
Invoering van zaakgericht werken via Dimpact en benutten van alle mogelijkheden om de dienstverlening aan onze inwoners hierdoor te verbeteren.		Het zaakgericht werken via de E-Suite van Dimpact is eind 2017 ingevoerd. Inmiddels is fase 2 gestart waarbij onderwerpen als digitale dienstverlening, digitale archivering en statusinformatie aan de orde zullen komen. Fase 2 loopt door tot en met het eerste halfjaar van 2019. Deze onderdelen zijn ook opgenomen in het nieuwe informatiebeleidsplan.		
		Weth. V.d. Zanden	Staf	Juli 2018
Jaarlijks wordt een nota Risicomanagement opgesteld, waarin de kwantificering van de risico's is opgenomen. (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Weerstandsvermogen en de bijbehorende risico's zijn geactualiseerd. De nota risicomanagement wordt volgend jaar als onderdeel van het reguliere proces opgepakt, zodat dit beleidsvoornemen als afgerond beschouwd kan worden.		
		Weth. Buter	Bedrijfsvoering	Juli 2018
De continuïteit van de bedrijfsvoering wordt mede gewaarborgd door het verkleinen van het aantal risicovolle eenpersoonsfuncties (2017-2018). (openstaand beleidsvoornemen 2017)		Met de formatie-uitbreiding, die bij de Kadernota 2019 is toegekend, zijn deze knelpunten zo veel mogelijk opgelost. Beleidsvoornemen kan als afgerond beschouwd worden.		
		Weth. V.d. Zanden	Bedrijfsvoering	2018
Evaluatie van de planning en controlcyclus en de bijbehorende instrumenten.		Evaluatie van de instrumenten van de planning en controlcyclus heeft in 2017 plaatsgevonden.		

(openstaand beleidsvoornemen 2017)		Aan de hand van verbetervoorstellen zal daar waar mogelijk de cyclus in 2018 worden aangepast, maar niet alle instrumenten tegelijk. Deze voorstellen worden ingebed in het opstellen van de planning en control instrumenten, zodat ook dit beleidsvoornemen als afgerond beschouwd kan worden.		
		Weth. Buter	Staf	2018
Directe aansluiting op de samenleving door de gemeente Laarbeek vraagt een flexibele organisatie om op ontwikkelingen in te kunnen spelen. Onze slanke organisatie geeft op slagvaardige wijze uitvoering aan wettelijke taken en bestuurlijke doelstellingen, waarbij een nieuw op te stellen HRM-beleid management en medewerkers faciliteert om op een taakvolwassen, professionele en ook plezierige wijze hun werk te kunnen doen. (openstaand beleidsvoornemen 2016)		Het programma is in overleg met de OR opgesteld en wordt ook in 2018 uitgevoerd als organisatieontwikkeling, zodat dit beleidsvoornemen als afgerond beschouwd kan worden.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmaverantwoording. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen en dat gemeenten eenvoudiger zijn te vergelijken.

Alle verplichte beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmaverantwoording. Daarnaast zijn er 4 eigen indicatoren. Per programma worden de relevante indicatoren opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Ter indicatie is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Beleidsindicator	eenheid	periode	Laarbeek	<25.000 inwoners
30 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2018	4,51	Geen data
31 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2018	4,16	Geen data
32 Apparaatskosten		2018	Geen data	Geen data
33 Externe inhuur	Kosten als percentage van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	6,51	Geen data
34 Overhead	Percentage van de totale lasten	2018	12,63	Geen data

Bron: Eigen statistiek

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 8 - FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
0.4	Overhead	lasten	€ 5.847.138	€ 6.300.334	€ 6.069.873
		baten	€ 469.345	€ 278.945	€ 381.541
		saldo	€ -5.377.793	€ -6.021.389	€ -5.688.332
0.5	Treasury	lasten	€ 62.195	€ 62.195	€ -35.700
		baten	€ 116.959	€ 210.931	€ 233.640
		saldo	€ 54.764	€ 148.736	€ 269.340
0.61	OZB woningen	lasten	€ 307.147	€ 203.415	€ 208.626
		baten	€ 2.549.000	€ 2.549.000	€ 2.608.799
		saldo	€ 2.241.853	€ 2.345.585	€ 2.400.173
0.62	OZB niet-woningen	lasten	€ 1.411	€ 0	€ 0
		baten	€ 1.554.000	€ 1.558.600	€ 1.526.995
		saldo	€ 1.552.589	€ 1.558.600	€ 1.526.995
0.64	Belastingen overig	lasten	€ 745	€ 0	€ 0
		baten	€ 17.999	€ 17.999	€ 17.088
		saldo	€ 17.254	€ 17.999	€ 17.088
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 26.793.813	€ 27.329.813	€ 27.408.396
		saldo	€ 26.793.813	€ 27.329.813	€ 27.408.396
0.8	Overige baten en lasten	lasten	€ 909.262	€ -36.300	€ 38.945
		baten	€ 67.000	€ 0	€ 60.676
		saldo	€ -842.262	€ 36.300	€ 21.731
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	lasten	€ 120.000	€ 120.000	€ -203.697
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -120.000	€ -120.000	€ 203.697
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 194.733	€ 163.648	€ 0
		saldo	€ 194.733	€ 163.648	€ 0
0.10.8	Mutaties reserves programma 8	lasten	€ 0	€ 446.703	€ 979.141
		baten	€ 470.861	€ 3.478.849	€ 2.879.502
		saldo	€ 470.861	€ 3.032.146	€ 1.900.361
TOTAAL PROGRAMMA 8		lasten	€ 7.247.898	€ 7.096.347	€ 7.057.188
		baten	€ 32.233.710	€ 35.587.785	€ 35.116.636
		saldo	€ 24.985.812	€ 28.491.438	€ 28.059.448

0.4 overhead:

Personele kosten en inhuur

Op deze totale personele begroting van € 7,3 miljoen is er sprake van een incidenteel voordeel van € 776.000,- in 2018. Hier staat voor een bedrag van € 519.000,- incidenteel nadeel op de post inhuur van derden tegenover, zodat per saldo een voordeel van € 257.000,- naar voren komt.

Het voordeel op de personele begroting heeft vooral te maken met het feit dat vanaf het moment dat budget voor formatieuitbreiding was geformaliseerd door de raad, er enige tijd voor werving en opzegtermijnen over heen gaat totdat nieuwe medewerkers ook daadwerkelijk kunnen starten. Dit leidt tot eenmalige voordelen in 2018. Op de salaris

gerelateerde kosten zijn voordelen ontstaan door lagere consignatievergoedingen aan de buitendienst vanwege de zachte winter (en daardoor minder gladheidsbestrijding) en niet volledig benutten van de personele mogelijkheden van het werkkostenregeling.

Ten aanzien van de personele begroting is het eerste half jaar van 2018 en genoemde overgangperiode opgevangen met extra inhuur en trainees, waardoor er hogere kosten zijn voor inhuur dan geraamd. Daarnaast was er in 2018 sprake van een aantal langdurige zieken, die met inhuur zijn opgevangen, zoals bijvoorbeeld bij KCC/Burgerzaken, beleidscapaciteit sociaal domein, communicatie en vormgeving. De verwachting bestaat dat het genoemde voordeel tussen de personele begroting versus inhuur een incidenteel karakter kent. Indien de formatie op orde is, beschikken we over voldoende ruimte om ziekte van medewerkers, piekmomenten en eventuele andere knelpunten op te vangen. Daardoor komt de personele begroting beter in balans met de kosten voor inhuur.

Ten aanzien van de overige personele kosten zijn de kosten van werving en selectie van personeel zijn in 2018 overschreden, hetgeen leidt tot een incidenteel nadeel van € 19.000,-. Dit is te verklaren door de invulling van de diverse vacatures als gevolg van de formatie-uitbreidingen, maar ook is er als gevolg van de organisatieontwikkeling (en het inzetten daarbij op kwaliteiten benutten van medewerkers) meer sprake van door- en uitstroom van medewerkers. Deze laatste ontwikkelingen brengen daarnaast ook een overschrijding op de post studie- en opleidingskosten ad € 15.000,-. Daar waar andere jaren soms weinig ruimte gevoeld werd voor opleidingen, worden de opleidingsmogelijkheden weer volop benut en daarnaast uiteraard ook gebruikt om de nieuwe medewerkers (verder) in te werken op het vakgebied en/of de gemeentewereld.

Automatisering

Het nadeel bedraagt € 21.000,-. De aanschaf van extra software ten behoeve van verbetering van de dienstverlening en de consultancy die nodig was bij de implementatie van applicaties heeft meer kosten met zich meegebracht. € 28.000,- heeft een structureel karakter en € 47.000,- was incidenteel. Daartegenover staan enkele incidentele voordelen bestaande uit kleine besparingen voor een totaalbedrag van € 54.000,-

0.5 treasury:

Rente kasgeldleningen. Het voordeel bedraagt € 149.000,-. De raming was gebaseerd op 2% over het geraamde financieringstekort van ±€ 8 miljoen. De ontvangen rente over aangetrokken kasgeldleningen en de ontvangen rentevergoedingen over de RC 'De Hoge Regt' hebben een positief effect gehad op het uiteindelijke hier behaalde renteresultaat.

0.61 en 0.62 Onroerende zaakbelastingen woningen en niet-woningen:

Het voordeel bedraagt € 37.000,-. Als opbrengst onroerende zaakbelastingen was een bedrag geraamd van € 2.549.000,- voor eigenaren woningen en € 921.000,- voor eigenaren niet-woningen, waarvan respectievelijk € 2.609.000,- en € 898.000,- is gerealiseerd. Het voordeel ad € 60.000,- voor eigenaren woningen zal betrokken worden bij de tariefstelling voor het nieuwe jaar, zodat het een incidenteel voordeel betreft. Hetzelfde geldt voor het incidentele nadeel van € 23.000,- voor de eigenaren niet-woningen.

0.7 Algemene uitkering

Het nadeel bedraagt € 19.000,-. De afwijkingen op de algemene uitkering zijn vooral het gevolg van incidentele effecten (€ 78.000,-), die voortkomen uit de decembercirculaire 2018 en de afwikkeling van voorgaande jaren. Onderdeel van dit effect is onder meer ook het incidenteel voordeel ad € 59.000,- als gevolg van de hogere ontvangst voor vergoedingen aan raadsleden voor kleine gemeenten. Tegenover dit voordeel staat de hogere kosten aan raadsvergoedingen, die als nadeel zijn gepresenteerd in programma 7. De structurele verwerking van deze kosten zal plaatsvinden bij de meicirculaire 2019 van het gemeentefonds, waarbij de structurele vergoeding via het gemeentefonds en de structurele lastenverhoging voor raadsvergoedingen verwerkt zal worden.

0.9 Vennootschapsbelasting:

In april 2019 hebben we de definitieve aangiften over de jaren 2016 en 2017 gedaan. Daaruit blijkt, dat we over die jaren geen Vpb verschuldigd zijn. De eerder betaalde voorlopige aanslagen over die jaren (2016: 103.999 en 2017: 99.698) worden terugontvangen van de belastingdienst en weer toegevoegd aan de reserve grondexploitaties. Op basis van deze uitgangspunten is voor 2018 geen Vpb-last opgenomen.

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afd	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 (incl. verplichtingen)	Saldo
---------	-------------	-----	------	------------	---------	----------------------	--	-------

P8 2017: Aanpak vijver gemeentehuis

7.001.1019	Buter	BV	2017	20-4-2017	50.000	44.539	4.335	1.126
------------	-------	----	------	-----------	--------	--------	-------	-------

Aanlegwerkzaamheden zijn in 2017 uitgevoerd en in 2018 heeft de nazorg-/onderhoudsfase plaatsgevonden. Project is definitief afgerond en krediet kan worden afgesloten.

P8 2018: Uitbreiding software

7.001.4052	Burgemeester	DI	2018	15-3-2018	100.000	0	34.362	65.638
------------	--------------	----	------	-----------	---------	---	--------	--------

Betreft vervangingen van basis ICT-systemen zoals SAN, VMWARE en BACKUP. In verband met latere aanbesteding dan gepland zal een groot gedeelte van dit krediet pas in 2019 worden aangesproken.

P8 2018: Uitbreiding hardware

7.001.4053	Burgemeester	DI	2018	15-3-2018	155.000	0	58.626	96.374
------------	--------------	----	------	-----------	---------	---	--------	--------

Betreft vervangingen van basis ICT-systemen zoals SAN, VMWARE en BACKUP. In verband met latere aanbesteding dan gepland zal een groot gedeelte van dit krediet pas in 2019 worden aangesproken.

P8 2003: Uitvoeringsbudget organisatieontwikkeling

7.002.1803	Buter	Secr.	2003	Diverse	428.084	424.766	524	2.794
------------	-------	-------	------	---------	---------	---------	-----	-------

Het krediet is ingezet voor het organisatieontwikkelingstraject. Het krediet kan worden afgesloten.

al

4. De paragrafen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan dat de programmabegroting en programmaverantwoording ten minste de volgende paragrafen dienen te bevatten (artikel 9 lid 2 BBV):

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid.

Aanvullend worden ook de paragraaf 'Bezuinigingen' en de paragraaf 'Uitkering uit het gemeentefonds' opgenomen. Beide paragrafen zijn onderdeel van de programmabegroting 2018 en om deze reden komen ze ook terug in deze programmaverantwoording.

Doel van het hoofdstuk 'paragrafen' is de raad een instrument te geven om de uitvoering van de diverse onderdelen te kunnen controleren.

Er zijn twee manieren om met de paragrafen om te gaan:

1. Een systeembenadering

Bij de systeembenadering wordt in de programmabegroting en -verantwoording kort ingegaan op de relevante ontwikkelingen. Het beleid is uitgewerkt in specifieke beleidsnota's. Deze beleidsnota's worden periodiek door de gemeenteraad vastgesteld.

2. De beleidskaders opnemen

Het alternatief is dat geen beleidsnota's gemaakt worden, maar dat elk jaar in programmabegroting en -verantwoording het totale beleid integraal wordt opgenomen.

Om de programmabegroting en programmaverantwoording te beperken tot hoofdlijnen van beleid is gekozen voor de systeembenadering, waarbij het beleid van Laarbeek wordt vastgesteld door middel van diverse beleidsnota's:

- Nota lokale heffingen (paragraaf lokale heffingen).
- Nota risico-inventarisatie (paragraaf weerstandsvermogen);
- Beheerplannen wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gemeentelijke gebouwen (paragraaf onderhoud kapitaalgoederen);
- Treasurystatuut gemeente Laarbeek (paragraaf financiering);
- Grondnota (paragraaf grondbeleid);

De paragrafen bieden informatie over relevante ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen.

4.1 Lokale heffingen

Algemeen

In lijn met artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat een paragraaf lokale heffingen ten minste de volgende onderdelen:

- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- de geraamde inkomsten uit lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, met daarin inzichtelijk gemaakt:
 - o Hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden;
 - o Wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen;
 - o En hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

Deze verschillende onderdelen zullen in deze paragraaf worden belicht door eerst het algehele beleid en bijbehorende ontwikkelingen te schetsen en vervolgens een overzicht op hoofdlijnen per belastingsoort te presenteren met diverse cijfermatige onderbouwingen. Vervolgens wordt afgesloten met een berekening van en toelichting op de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De Nota lokale heffingen is op 17 september 2015 vastgesteld en verdient herziening. Normaal gesproken worden één keer per 4 tot 6 jaar beleidsnota's herzien en veelal vindt er actualisatie plaats aan het begin van een nieuwe raadsperiode. Vanwege de toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Oost-Brabant (GR BSOB) per 1 januari 2018, is gewacht met herziening tot na de toetreding. In het licht van deze toetreding zijn diverse uitvoeringsregels namelijk gelijk getrokken met BSOB als uitvoeringsorganisatie om te kunnen komen tot een gecombineerde aanslag van gemeentebelastingen en waterschapsbelastingen. Daar waar beleidsuitgangspunten zijn gewijzigd, wordt dat in deze paragraaf op hoofdlijnen nader toegelicht. Het totale beleid zal uiteindelijk zijn beslag krijgen in een afzonderlijke (aangepaste) beleidsnota lokale heffingen.

Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Oost-Brabant (GR BSOB)

Per 1 januari 2018 is de gemeente Laarbeek tegelijkertijd met de gemeente Gemert-Bakel, Asten, Someren, Sint-Anthonis en Bernheze als nieuwe deelnemer toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling van de Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB). BSOB is in 2011 als gemeenschappelijke regeling (GR) opgericht door waterschap Aa en Maas en de gemeenten Boekel, Deurne, Oss, Uden en Veghel. In 2013 is de gemeente Landerd toegetreden tot de GR. In 2015 is vervolgens de dienstverlening aan de gemeente Oss uitgebreid met de kern Geffen door een gemeentelijke herindeling. Door de gemeentelijke herindeling van drie gemeenten tot Meierijstad is de gemeente Veghel per 1 januari 2018 uitgetreden.

Dit gaf ruimte aan BSOB om de vier genoemde peelmunicipaliteiten te laten toetreden tezamen met nog twee andere gemeenten, waardoor er een grote en robuuste organisatie is ontstaan

en het overgrote deel van de gemeenten uit het waterschapsgebied van Aa en Maas is aangesloten.

In goed overleg zijn de betrokken medewerkers uit het intergemeentelijk team Belastingen van de gemeente Laarbeek en Gemert-Bakel overgegaan naar BSOB en zijn alle belastingtaken overgedragen aan deze organisatie. Aangezien deze gemeenschappelijke regeling een uitvoeringsorganisatie betreft zijn uitvoeringsaspecten als onderdeel van het project van toetreding zo veel mogelijk geharmoniseerd. Met het oog op verdere efficiëntie wordt gestreefd naar harmonisatie van beleid, maar dat is aan het bevoegd gezag van elke gemeente om te bepalen of dit al dan niet wenselijk is. In 2018 hebben geen beleidskeuzen in het licht van uniformering voorgelegen ter besluitvorming. Eventuele uitvoeringsaspecten zullen in deze paragraaf, daar waar dit van toepassing is, verder worden toegelicht.

De lokale heffingen in de gemeente Laarbeek bestaan uit de volgende belastingen:

1. Onroerendezaakbelasting;
2. Rioolheffing;
3. Afvalstoffenheffing;
4. Baatbelasting;
5. Leges;
6. Markt- en Staangeld;
7. Reclamebelasting.

De oplegging en inning van al deze belastingen, met uitzondering van ad 5 en 6 worden door BSOB voor de gemeente Laarbeek uitgevoerd. Voor de leges en markt- en staangelden vinden oplegging en inning door de gemeente zelf plaats.

Inkomsten uit lokale heffingen

In onderstaande tabel is aangegeven wat de geraamde inkomsten in de (bijgestelde) begroting 2018 is en welke inkomsten gerealiseerd zijn in dienstjaar 2018:

Omschrijving	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Rekening 2018
Onroerende zaakbelasting	4.000.360	4.103.000	4.135.794
- opbrengst gebruikers niet-woningen	632.774	636.600	€ 628.675
- opbrengst eigenaren niet-woningen	884.527	917.400	€ 898.320
- opbrengst eigenaren woningen	2.483.059	2.549.000	€ 2.608.799
Afvalstoffenheffing	1.368.843	1.465.401	1.351.769
- opbrengst vast deel	732.084	751.824	€ 784.563
- opbrengst variabel deel	556.759	618.577	€ 492.938
- opbrengst milieustraat	80.000	95.000	€ 74.268
Rioolheffing	1.725.950	1.730.101	1.704.561
- opbrengst woningen	1.612.193	1.618.326	€ 1.582.990
- opbrengst niet-woningen	113.757	111.775	€ 121.572
Baatbelasting	998	999	€ 998
Leges	991.643	1.053.314	€ 1.257.550
Markt- en staangeld	35.799	33.540	€ 35.336
Reclamebelasting	15.806	17.000	€ 16.090
Totaal	8.139.399	8.403.355	8.502.098

De meest materiële meer- en minderopbrengsten worden in onderstaande toelichting verklaard;

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Als gevolg van stijging van WOZ-waarde van woningen zijn de opbrengsten hoger uitgevallen dan begroot. Daarentegen laat de WOZ-waarde van niet-woningen de afgelopen jaren een dalende trend zien, waardoor de opbrengsten hiervan lager uitvallen.

Afvalstoffenheffing

Vanwege betere afvalscheiding is minder afval aangeleverd, waardoor de het variabele deel van de opbrengsten (DIFTAR) lager uitkomt. Daarnaast is als gevolg van de verhoging van de tarieven aan de milieustraat het aantal bezoekers gedaald, waardoor de inkomsten daar ook achterblijven.

Rioolheffing

Door een lager aantal opgelegde aanslagen rioolheffing zijn de opbrengsten enigszins lager uitgevallen dan begroot.

Leges

Als gevolg van een hoger aantal aanvragen voor bouwvergunning zijn de opbrengsten voor leges hoger dan begroot.

Alle verschillende lokale heffingen worden nu afzonderlijk toegelicht qua beleidsuitgangspunten alsmede uitgangspunten voor berekening van het tarief.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Onder de naam 'Onroerendezaakbelasting' wordt een belasting geheven van de eigenaren en gebruikers van alle binnen de gemeente gelegen niet-woningen en van de eigenaren van de woningen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de onroerende zaakbelastingen en de bijbehorende berekening van de OZB-tarieven:

- OZB is algemeen dekkingsmiddel, hetgeen betekent dat er geen directe relatie te leggen is met de bijhorende kosten.
- Er is sprake van tariefdifferentiatie, hetgeen betekent een verschillend tarief voor gebruik bedrijven (gebruik niet-woningen), eigendom bedrijven (eigendom niet-woningen) en eigendom woningen.
- De opbrengst van de onroerende zaakbelastingen mag 3% inclusief inflatie stijgen in 2018, zo is bepaald in de Kadernota en Begroting 2018. Dit betekent dat de opbrengstenstijging in 2018 3% bedraagt ten opzichte van de geraamde opbrengst 2017, vermeerderd met areaaluitbreiding.
- Voor de onroerende zaakbelastingen en de bijbehorende tariefsbepaling wordt uitgegaan van de waarde welke als gevolg van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) is vastgesteld. Jaarlijks vindt een algehele hertaxatie plaats. Naar de waardepeildatum 1 januari 2017 wordt een nieuwe waarde vastgesteld, die leidend is voor het heffingsjaar 2018.

- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Sinds 2017 is het Ondernemersfonds ingevoerd voor de gemeente Laarbeek door een opslag op het tarief niet-woningen te hanteren, hetgeen geleid heeft tot een extra opbrengstenstijging die volledig ter beschikking wordt gesteld voor aan het Ondernemersfonds. Deze extra stijging is alleen verwerkt in de OZB-tarieven van niet-woningen en wordt niet afzonderlijk op de aanslag zichtbaar gemaakt. Dit is namelijk juridisch niet toegestaan.
- Voor de heffing op onroerende zaakbelastingen is geen kwijtschelding mogelijk.

De waardering van de onroerende zaak en vervolgens de heffing en inning van de onroerende zaakbelastingen is volledig overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Belasting Samenwerking Oost-Brabant per 1 januari 2018, zodat deze als gecombineerde aanslag met de waterschapsbelastingen bij de inwoners is opgelegd.

Rioolheffing

Gemeenten hebben volgens de Waterwet en de Wet milieubeheer drie zorgplichten:

- Inzameling en transport van afvalwater;
- Inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- Inzameling en verwerking van overtollig grondwater.

Voor de bekostiging van deze zorgplichten is een aparte heffingsbevoegdheid gecreëerd in de Gemeentewet. Artikel 228a van de Gemeentewet geeft de mogelijkheid om de kosten voor het takenpakket in het kader van de verbrede zorgplichten via een belasting te financieren.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de tarieven rioolheffing:

- Rioolheffing is een kostendekkende heffing, hetgeen betekent dat alle uitgaven die betrekking hebben op riolering en watertaken gecompenseerd worden met de rioolheffing.
- Er is sprake van tariefdifferentiatie tussen woningen en bedrijven, hetgeen betekent dat er voor woningen een ander tarief geldt dan voor bedrijven. Het tarief voor bedrijven wordt volgens staffel berekend en geldt als de drinkwaterafname groter is dan 500 m3 per jaar.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met rente- en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Trendmatige opbrengsten stijging met 1,12% op basis van het rioleringsplan vGRP+.
- Extra opbrengstenstijging om de jaarlijkse inflatie op te vangen.
- De tariefstijging in 2018 bedraagt per saldo 1,92% (stijging op basis van vGRP en inflatie) ten opzichte van het tarief rioolheffing 2017.
- Voor deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

De kostendekkendheid van de rioolheffing wordt in onderstaande tabel tot uitdrukking gebracht;

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	werkelijk 2017	primitieve raming 2018	werkelijk 2018
verordening versie	Verordening Rioolheffing 2017 definitief	Verordening Rioolheffing 2018 definitief	Verordening Rioolheffing 2018 definitief
kosten taakveld, incl. rente (t/m 2016)	1.074.733	1.344.173	1.174.173
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-4.116	-9.909	-63.942
egalisatie saldo met voorziening	12.051	-363.441	-63.747
netto kosten taakveld	1.082.668	970.823	1.046.484
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	412.349	491.651	412.349
Rente (miv 2017)	103.548	106.354	106.716
BTW (fictief)	127.385	161.877	130.397
totale kosten	1.725.950	1.730.705	1.695.946
opbrengst heffingen	€ 1.725.950	€ 1.730.101	€ 1.704.561
Dekkingspercentage	100%	100%	101%

Afvalstoffenheffing

Op grond van de Wet milieubeheer is de gemeente verplicht tot het inzamelen van afval bij de huishoudens. Ter dekking van de kosten kan afvalstoffenheffing worden geheven. De raad heeft zich uitgesproken voor een keuze voor verbetering van de inzamelsystematiek en om daarbij ook een visie op circulaire economie te betrekken bij het afvalbeleid. De uitwerking van dit laatste is in 2018 opgepakt. Vooruitlopend daarop is voor de tarieven 2018 aan de hand van een aantal uitgewerkte varianten gekozen voor een verdere verhoging van het tarief milieustraat (op basis van 'de vervuiler betaalt' wordt de kostendekkendheid van de milieustraat verhoogd) en een verhoging van het ledigingstarief voor de restafval-containers (ten gevolge van het streven naar meer scheiding, hergebruik en bevordering circulaire economie).

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de tarieven voor afval:

- Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing, hetgeen betekent dat alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking gecompenseerd worden met de afvalstoffenheffing.
- Vast en variabel deel tarief, waarbij de vaste kosten verhaald worden via het vaste tariefdeel en de variabele kosten via het variabele tariefdeel.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor het vaste tariefdeel van deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

De kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing wordt in onderstaande tabel tot uitdrukking gebracht;

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	werkelijk 2017	primitieve raming 2018	werkelijk 2018
verordening versie	Verordening Afvalstoffenheffing 2017 definitief	Verordening Afvalstoffenheffing 2018 definitief	Verordening Afvalstoffenheffing 2018 definitief
kosten taakveld, incl.rente	1.582.869	1.688.155	1.958.694
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-599.491	-631.000	-468.787
netto kosten taakveld	983.378	1.057.155	1.489.907
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	71.008	83.962	83.962
BTW (fictief)	300.268	324.539	324.539
totale kosten	1.354.654	1.465.656	1.898.408
opbrengst heffingen	€ 1.368.843	€ 1.465.616	€ 1.351.769
Dekkingspercentage	101%	100%	71%

Leges

Leges zijn vergoedingen die de gemeente in rekening brengt voor het gebruik maken of het genot hebben van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Sprake dient te zijn van een individueel bewezen dienst. De verwachte leges opbrengst mag niet hoger zijn dan de verwachte kosten (maximaal 100% kostendekking), met dien verstande dat hierbij gekeken wordt naar de in één verordening geregelde leges. Het beleid is erop gericht om de komende jaren te streven naar verdergaande maximale kostendekking. Bij het toepassen van de verhogingen zullen tevens vergelijkende tarieven in omliggende gemeenten in ogenschouw worden genomen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de leges-tarieven:

- Jaarlijkse toename van de legesopbrengst met indexering op basis van de begrotingsuitgangspunt.
- In de Kadernota en Begroting 2018 is aangegeven dat de bouwleges in 2018 verhoogd worden met 2% en de overige leges, voor zover mogelijk, verhoogd worden met 5%.
- Leges zijn diensten, waarbij de werkelijke opbrengst afhankelijk is van het aantal gevraagde diensten.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met de toerekening van overheadkosten. Deze kostentoerekening is optioneel mogelijk, maar wordt achterwege gelaten omdat geen sprake is van meer dan 100% kostendekking.
- Leges worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor bepaalde leges geldt een wettelijke maximale tariefstelling. Indien het berekende tarief hoger is dan wettelijk is toegestaan, wordt het wettelijke maximum tarief gehanteerd.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

Bij leges wordt een veelheid aan tarieven gehanteerd. Voor inzicht in de verschillende tarieven wordt verwezen naar de legesverordening zoals die gepubliceerd is op de website

van Laarbeek. (website: www.laarbeek.nl, klik op 'online inzien' en vervolgens op 'Verordeningen en regels')

De kostendekkendheid van de leges wordt in onderstaande tabel tot uitdrukking gebracht;

Berekening kostendekkendheid Leges	werkelijk 2017	primitieve raming 2018	werkelijk 2018
kosten taakveld, incl. rente	1.120.989	1.080.975	1.095.097
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-173.235	-102.528	-170.599
netto kosten taakveld	947.754	978.447	924.498
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	947.754	978.447	924.498
opbrengst heffingen	€ 991.643	€ 1.053.314	€ 1.257.550
Dekkingspercentage	105%	108%	136%

Markt- en Staangeld

Markt- en staangelden zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor het in gebruik geven van gemeentegrond voor private doeleinden.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de markt- en staangeld-tarieven:

- Stabiele prijzen, geen indexering om zoveel mogelijk kraamhouders te behouden voor de markt in Laarbeek.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, hetgeen kan betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor markt- en staangeld is geen kwijtschelding mogelijk.

Reclamebelasting

Reclamebelasting is (als proef) sinds 2015 opgelegd in het winkelgebied Piet van Thielplein. De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Welke maatregelen genomen worden, hangt af van de wensen van de ondernemersvereniging.

De volgende beleidsuitgangspunten zijn toegepast bij de berekening van de reclamebelasting:

- Het heffingsgebied betreft winkelgebied Piet van Thielplein.
- 100% doorbetaling van de werkelijke opbrengst.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, hetgeen kan betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor reclamebelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Baatbelasting

Baatbelasting maakt het mogelijk om te investeren in wenselijke voorzieningen, waarbij de kosten van de voorziening via de baatbelasting worden verhaald op de begunstigde omwonenden. In het verleden is een aantal keer sprake geweest van baatbelasting. De huidige baatbelasting is in 2018 afgelopen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de baatbelasting:

- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, hetgeen kan betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor baatbelasting is geen kwijtschelding mogelijk.
- De huidige baatbelasting loopt af in 2018. De berekende tarieven gelden voor de totale looptijd.

Ontwikkeling lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de lokale lastendruk. Bij het presenteren van de ontwikkeling is ervoor gekozen om de werkelijk lastendruk 2018 zowel af te zetten tegen de geraamde lastendruk 2018 en tegen de werkelijke lastendruk 2017.

Berekening lokale belastingdruk	werkelijk 2017	primitieve raming 2018	werkelijk 2018
<u>Uitgangspunten:</u>			
gezin met eigen woning, o.b.v. gehanteerde WOZ-waarde (gem. ontwikkeling WOZ-waarde t.o.v. voorgaand jaar)	€ 270.545	€ 300.000	€ 300.000 9,82%
aantal containerledigingen afval:			
Grijs 140 Ltr	8	6	6
Gft 140 Ltr	4	4	4
ontwikkeling lastendruk:			
OZB	€ 296,33	€ 339,09	€ 339,09
Rioolheffing	€ 175,08	€ 178,44	€ 178,44
Afvalstoffenheffing	€ 137,24	€ 147,64	€ 140,38
saldo	€ 608,65	€ 665,17	€ 657,91

Kwijtschelding

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen te verlenen. Bij het vaststellen van de diverse belastingverordeningen is ingestemd met het mogelijk maken van kwijtschelding voor de volgende heffingen/belastingen:

- Rioolheffing;
- Afvalstoffenheffing.
- Onroerende zaakbelasting gebruiker niet-woning

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990 en wordt uitgevoerd door BSOB.. Deze uitvoeringsregeling is met 2 punten beperkt door gemeentelijk beleid:

1. Bij kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt er maximaal een bedrag terugbetaald van € 216,90 (conform artikel 11 van de verordening afvalstoffenheffing 2018). Dit maximum bedrag is opgenomen om te voorkomen dat belastingplichtigen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hun containers onnodig laten ledigen en om ze te stimuleren door te gaan met het scheiden van afvalstoffen.
2. Er wordt alleen kwijtschelding verleend aan natuurlijke personen.

Overzicht aanvragen kwijtschelding	werkelijk 2016	werkelijk 2017	werkelijk 2018
aantal verzoeken om kwijtschelding	250	268	269
aantal volledige toekenningen	226	265	197
aantal gedeeltelijke toekenningen	5	0	0
Bedrag kwijtgescholden heffing	€ 72.535,22	€ 87.598,23	€ 102.014,00

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en de risicobeheersing bevat ten minste (BBV, artikel 11 lid 2):

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's.
- d. een kengetal voor de:
 - 1a netto schuldquote;
 - 1b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - 2 solvabiliteitsratio;
 - 3 grondexploitatie;
 - 4 structurele exploitatieruimte;
 - 5 belastingcapaciteit.
- e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de volgorde van het BBV.

Het beleid (Aanleiding en methode)

Jaarlijks inventariseren wij de risico's die van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering om deze (zo veel mogelijk) te beperken en de vermogenspositie te kunnen beoordelen. De belangrijkste risico's qua financiële impact worden in kaart gebracht door middel van een korte scan van de organisatie. Uit de inventarisatie zijn in totaal 48 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht de risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven, bestaat de weerstandscapaciteit uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (artikel 11-1a).

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Vrij aanwendbaar deel reserves

In de raadsvergadering van 17 september 2015 is de "Nota reserves en voorzieningen" vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven aan welke criteria de diverse reserves en voorzieningen dienen te voldoen.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2018 ± € 7.630.000. Daarnaast bedraagt de "algemene reserve ter dekking van financiële risico's" per 31 december 2018 ± € 406.000,-. Deze reserves kunnen worden aangewend voor het opvangen van eenmalige nadelen; voor structurele nadelen moet dekking worden gevonden in de begroting.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als bedrijfsmiddelen meer waard zijn dan uit de boekhouding blijkt. De stille reserves zijn een onderdeel van de bedrijfsmiddelen die de gemeente gebruikt. Het is niet mogelijk om de middelen direct beschikbaar te maken en daarom nemen we dit onderdeel niet mee.

Onvoorzien incidenteel

Het is verplicht om voor incidentele zaken een bedrag op te nemen in de begroting. Met dit bedrag kunnen incidentele nadelen opgevangen worden. Het gaat dan om zaken die bij het maken van de begroting nog niet bekend zijn, maar door bijvoorbeeld wetswijziging wel kosten voor de gemeente met zich meebrengen. In Laarbeek is voor 2019 was een raming opgenomen van € 45.000,-.

Begrotingsruimte

Het is mogelijk dat er ruimte in de begroting zit. De omvang van deze ruimte is onbekend en niet objectief te bepalen. Bij het opmaken van de jaarrekening bleek in het verleden wel steeds een overschot. Uit een analyse van het overschot bleek echter dat het vooral gaat om incidentele begrotingsruimte en niet om structurele begrotingsruimte.

Onvoorzien structureel/nieuw beleid

Bij het maken van de begroting kan de gemeenteraad ervoor kiezen om een bedrag beschikbaar te maken voor onvoorzien zaken met een structureel karakter. In de begroting van 2019 is hiervoor een bedrag van € 15.000,- opgenomen.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij onbenutte belastingcapaciteit wordt uitsluitend gekeken naar de OZB-heffing. Wettelijk is namelijk bepaald dat de tarieven voor de overige heffingen maximaal 100%-kostendekkend mogen zijn. Bij afvalstoffenheffing en de rioolheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB te berekenen, maken we gebruik van de norm die het rijk stelt aan de zogenaamde 'artikel 12-status'. Zodra een gemeente in financiële problemen komt, houdt het Rijk rekening met een minimaal OZB tarief van 0,1905% (bron: Meicirculaire gemeentefonds 2018, p.139).

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit ziet er als volgt uit:

Soort	WOZ-waarde begin 2017	Tarief 2017 Laarbeek	Tarief 2019 art.12-status	Vershil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	€ 2.249.574.000	0,109532%	0,1905%	0,080968%	€ 1.821.435
eigenaar niet-woning	€ 472.556.000	0,187908%	0,1905%	0,002592%	€ 12.249
gebruiker niet-woning	€ 389.224.000	0,157633%	0,1905%	0,032867%	€ 127.926
Saldo onbenutte belastingcapaciteit					€ 1.961.610

Toekomstige winst grondbedrijf

Binnen de complexberekeningen van de verschillende grondexploitaties is sprake van verwachte winsten. Toekomstige winsten kunnen als dekkingsmiddel ingezet worden en behoren dus tot de weerstandscapaciteit. Bij het opstellen van de Grondnota 2018 is aangegeven dat de toekomstige winst ongeveer € 7,3 miljoen bedraagt (bron: Grondnota 2018, p.17). In 2018 wordt een bedrag van € 0,9 miljoen van deze verwachte winsten als gerealiseerd beschouwd, waarmee de toekomstige winsten nog 6,4 miljoen bedragen.

Reserve grondexploitatie risico's

Speciaal voor de risico's die te maken hebben met grondexploitatie is een risicoreserve grondbedrijf gevormd. Deze reserve is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt € 4,2 miljoen per 31 december 2018.

Beschikbare weerstandscapaciteit

- Algemene reserve	€	7.630.000,-
- Vrije reserve	€	406.000,-
- Onvoorzien incidenteel	€	45.000,-
- Onvoorzien structureel	€	15.000,-
- Onbenutte belastingcapaciteit	€	1.962.000,-
- Toekomstige winst grondexploitaties	€	6.400.000,-
- Reserve grondexploitatie	€	4.779.000,-
Per saldo beschikbare weerstandscapaciteit	€	21.237.000,-

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de benodigde weerstandscapaciteit.

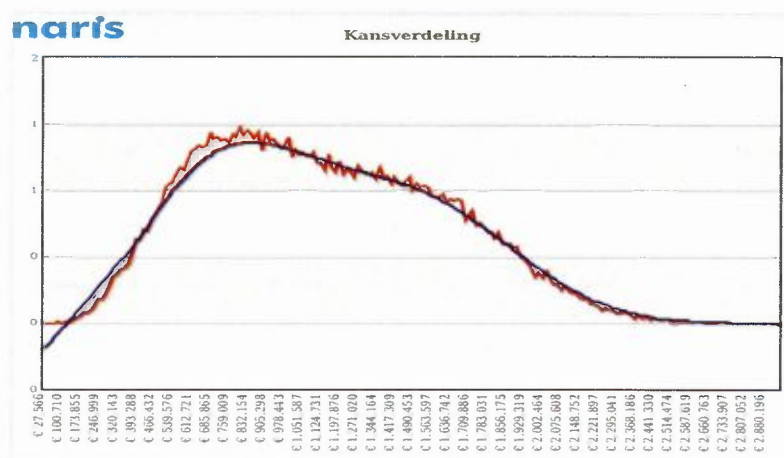
Tabel 1 Belangrijkste financiële risico's Gemeente Laarbeek

Nr.	Risico	Kans	Gevolg	Invloed
1	Programmakosten Sociaal Domein - Jeugdzorg, WMO, BMS - hoger dan geraamd	70%	€ 1.200.000	39%
2	Extra uitvoerings- of programma kosten Verbonden Partij - Blink - tariefstelling afvalkosten (incl. verpakkingsbijdrage) levert structureel tekort ten opzicht van uitvoeringskosten	70%	€ 350.000	11%
3	Algemene uitkering valt lager uit dan geraamd	50%	€ 500.000	8%
4	Hogere dan geraamde kosten vervanging ziekteverzuim	60%	€ 200.000	6%
5	Extra uitvoeringskosten Verbonden Partij - GR Peelgemeente	20%	€ 500.000	4%
6	Extra kosten renovatie woonwagencamp Aarle-Rixtel (bodemverontreiniging, vervanging sani units)	50%	€ 200.000	4%

7	Onvoorziene beheerkosten gemeentelijke voorzieningen (en gebouwen) incidenteel en structureel op termijn niet op te vangen in de begroting	20%	€ 500.000	4%
8	Extra uitvoerings- of programma kosten Verbonden Partij – GGD	90%	€ 66.000	3%
9	Onvoorziene uitgaven voor (extra) informatiebeveiliging	84%	€ 75.000	2%
10	Onvoorziene effecten implementatie omgevingswet voor wat betreft kennis/expertise,	50%	€ 100.000	2%
Totaal grote risico's (maximaal gevolg)			€ 3.691.000	
Overige risico's (maximaal gevolg)			€ 2.188.000	
Totaal alle risico's (maximaal gevolg)			€ 5.879.000	

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 5,9 miljoen) ongewenst is. De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren.

Zekerheids- percentage	Bedrag
10%	€ 531.952
25%	€ 743.801
50%	€ 1.078.853
75%	€ 1.480.305
80%	€ 1.570.666
85%	€ 1.667.951
90%	€ 1.784.907
95%	€ 1.943.619

Figuur 2: Uitkomsten risicosimulatie gemeente Laarbeek

Toelichting:

In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1,8 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Specifiek risico betreffende grondexploitaties

Voor de risico-inventarisatie van de grondexploitaties is een separate risico analyse opgesteld (Monte Carlo risicoanalyse grondexploitaties 3 augustus 2018). Uit deze analyse volgt dat een buffer voor de risico's op de grondexploitaties noodzakelijk is van 1,4 miljoen om met een zekerheidsmarge van 90% de geïnventariseerde risico's af te kunnen dekken.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulaties voortvloeit (1,8 miljoen + 1,4 miljoen), kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 21,2 mln.}}{\text{€ 3,2 mln.}} = 6,6$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt eind 2018: 6,6. Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Kanttekening hierbij is dat we in 2019 voor de grondexploitaties meerdere scenario's uit willen werken, waardoor de benodigde weerstandscapaciteit mogelijk naar boven zal moeten worden bijgesteld en het weerstandsvermogen dus wordt verlaagd.

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art.11 lid 2d) bepaalt dat gemeenten een set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in deze paragraaf.

De op te nemen kengetallen zijn: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Signaleringswaarden

Door de toezichthouders is op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor

100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden is besloten en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte		Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5. Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Categorie A is het minst risicovol, categorie C is het meest risicovol.

Uitkomsten Laarbeek

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten voor Laarbeek afgezet tegen de signaleringswaarden zoals de provincie die hanteert. Cellen zijn groen als Laarbeek in categorie A valt (minst risicovol), blauw voor categorie B en oranje bij categorie C (meest risicovol). Bewust is niet gekozen voor de kleur rood omdat de kengetallen in relatie met elkaar gezien moeten worden. Onderaan deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen de kengetallen en worden opvallende zaken toegelicht.

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen		
	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
netto schuldquote	60%	76%	47%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	59%	86%	47%
solvabiliteitsrisico	52%	50%	50%
grondexploitatie	59%	66%	48%
structurele exploitatieruimte	2%	-2%	-2%
belastingcapaciteit	89%	92%	91%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

De twee kengetallen ontwikkelen zich positief tussen rekening 2017 en rekening 2018. De daling van de kengetallen heeft voornamelijk een technische achtergrond: De geldlening aan De Hoge Regt is gewijzigd naar een kredietfaciliteit in rekening-courant. Dit heeft een gunstig effect op de schuldquote omdat een kapitaalverstrekking (lening) aan een deelneming niet wordt meegenomen in de kengetallen, maar een kredietfaciliteit in rekening-courant wel.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal blijft redelijk stabiel. Dit komt vooral omdat voor de komende jaren nog niet duidelijk is hoe het eigen vermogen (reservepositie) zich zal ontwikkelen. Ook de ontwikkeling van het balanstotaal is lastig te voorspellen. We verwachten dat beide grootheden zich min of meer in dezelfde richting zullen ontwikkelen, waarmee het kengetal ongeveer gelijk zal blijven.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten 2018 (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Het kengetal ontwikkelt zich positief. Door een groter dan verwachte aantal verkopen is de boekwaarde van de 'gronden in exploitatie' sneller gedaald dan verwacht.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

In de negatieve ontwikkeling van het kengetal komt tot uiting dat de structurele lasten in 2018 hoger waren dan de structurele baten. In de toelichting op de financiële afwijkingen wordt hier per programma nader op in gegaan. Daarin wordt o.a. opgemerkt dat de structurele verschillen worden verwerkt in de begroting 2019 en in de Kadernota 2020 (=ontwerpbegroting 2020).

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit voor gemeenten is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk

gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekendgemaakt zodat de gemeenten tijdig op de hoogte zijn van de hoogte van de lasten die voor de berekening moeten worden gebruikt.

Het kengetal is stabiel gebleven. Het kengetal vergelijkt de gemeentelijke heffingen in Laarbeek met de Nederlandse gemiddelden. Een gelijk blijvend kengetal geeft aan dat de ontwikkeling van de lokale heffingen in Laarbeek gelijke tred houdt met de landelijke ontwikkeling van de lokale heffingen.

Beoordeling verhouding kengetallen in relatie tot financiële positie

Nu we in deze paragraaf de beschikbare weerstandscapaciteit, de risico's en de financiële kengetallen in beeld hebben gebracht, kan een oordeel gegeven worden over de financiële positie van de gemeente. Dit oordeel wordt gebaseerd op de onderlinge verhouding tussen de genoemde drie elementen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 21,2 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit is € 3,2 miljoen. Het blijkt dat de beschikbare capaciteit een factor 6 groter is dan nodig. De weerstandscapaciteit is hiermee uitstekend.

De kengetallen van Laarbeek zijn gespiegeld aan de normen die de provincie hanteert. Hieruit komt een relatief stabiel en positief beeld naar voren. Het kengetal voor de grondexploitatie valt uit de toon. Het is al langer bekend dat Laarbeek een relatief groot grondbedrijf heeft. De daling van het betreffende kengetal is positief en in lijn der verwachting.

Risicomanagement is in de organisatie ingebed door koppeling aan de jaarlijkse planning en control cyclus. Bij de actualisatie van het risicoprofiel ten behoeve van begroting en jaarrekening staan de huidige en mogelijke nieuwe risico's expliciet op de agenda. Deze regelmatige bespreking van risico's draagt bij aan het vergroten van het risicobewustzijn.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen (BBV, artikel 12 lid 1):

- a wegen;
- b riolering;
- c water;
- d groen;
- e gebouwen.

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven (BBV, artikel 12 lid 2):

- a het beleidskader;
- b de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Bij de indeling van deze paragraaf houden we de volgorde aan van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het beleidskader

Voor de instandhouding van kapitaalgoederen wordt veelal gewerkt met beheerplannen. In de beheerplannen wordt het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen vastgelegd.

De volgende beheerplannen gelden nu:

Beheerplan	Jaar vaststelling
<u>Wegen</u>	
Beleidsplan verhardingenbeheer 2018	2017
Beheerplan bermen en sloten	2010
Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte 2018	2017
<u>Riolering & Water</u>	
Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023	2018
<u>Groen</u>	
Groenbeleid- en groenstructuurplan	2011
Bomenbeleidsplan	2013
Beheerplan natuurterreinen Laarbeek	2016
Beheerplan Landschapselementen	2016
Bosbeheerplan	2016
<u>Gebouwen</u>	
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2015

Beleidsplan verhardingenbeheer

Het beleidsplan wordt periodiek opgesteld om nieuwe ontwikkelingen, het gewenste kwaliteitsniveau en de beschikbare middelen te verwerken met als doel het in stand houden van de wegenstructuur. Het beleidsplan is gebaseerd op de CROW-systematiek voor wegbeheer. Elk jaar wordt een onderhoudsplanning opgesteld waarbij kredieten worden gevraagd om de wegen op te knappen die aan onderhoud toe zijn.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

In 2010 is het beleidsplan bermen en sloten door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vervolgens vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren is een efficiencyvoordeel behaald. Bovendien kunnen er voor minder geld meer bermen ecologisch worden beheerd. Voor het slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking. In 2019 zal een hernieuwd beheerplan bermen en sloten worden opgesteld. Hierin krijgen zowel bermen, sloten als waterelementen een plaats.

Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte

Het plan belicht de totale openbare ruimte, niet alleen de openbare verlichting maar ook de verlichting van monumenten en dergelijke. Gekozen is om de openbare verlichting binnen een planperiode van 15 jaar te verduurzamen en daarmee uiting te geven aan de hoge ambities die Laarbeek heeft op het gebied van duurzaamheid. Elk jaar wordt een investeringsplan opgesteld en wordt krediet aan de raad gevraagd.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 is in december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Naast de wijze waarop de gemeente Laarbeek invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten vermeldt het GRP ook op welke wijze Laarbeek streeft naar een duurzame en klimaatbestendige waterketenen een klimaatbestendig watersysteem. Om de kosten en baten op elkaar af te stemmen is een doorrekening gemaakt voor een periode van 80 jaar. Uit deze doorberekening blijkt, dat een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing nodig is van 3,6% aangevuld met een compensatie voor de inflatie.

Groenbeleids- en groenstructuurplan

De gemeenteraad heeft in 2011 het Groenbeleids- en groenstructuurplan vastgesteld. In dit plan zijn de beleidskaders geschetst voor het gebruik en het onderhoud van het openbaar groen in de dorpskernen. De belangrijkste groenstructuren zijn benoemd en er is een differentiatie in het onderhoudsniveau aangebracht. Ook zijn in het plan keuzes gemaakt om beplantingen om te vormen en meer aan te laten sluiten bij het gewenste onderhoudsniveau. Dit moet op termijn leiden tot fraaier en functioneler openbaar groen en een structurele besparing op de onderhoudskosten.

Bomenbeleidsplan Laarbeek

In 2012 is het bomenbeleidsplan gemaakt. De raad heeft op 20 februari 2013 met het plan ingestemd. In het bomenbeleidsplan zijn spelregels opgenomen hoe in Laarbeek omgegaan wordt met het kappen van bomen en ook wordt op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke bomen ingegaan. Hier is meer structuur in aangebracht waardoor op een goede wijze invulling wordt gegeven aan de wettelijke zorgplicht.

Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan

Voor de bos- en natuurgebieden en landschapselementen(houtwallen, zandpaden, poelen, e.d.) in het buitengebied van Laarbeek zijn een aantal beheerplannen opgesteld. Deze plannen zijn in 2016 allemaal geactualiseerd. De eindbeelden en bijbehorende onderhoudsmaatregelen zijn omschreven en de daarvoor benodigde budgetten in de begroting opgenomen. Voor de uitvoering van de diverse werkzaamheden is een beheerovereenkomst met de Bosgroep Zuid-Nederland afgesloten.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op 10 december 2015 heeft uw gemeenteraad de 'Meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2015 - 2024' vastgesteld. De gemeente heeft een groot aantal gebouwen in eigendom voor vele functies in het maatschappelijk verkeer. Gedacht kan worden aan het gemeentehuis, gemeenschapshuizen, sporthallen, brandweerkazernes, scholen, peuterspeelzalen, de gemeentewerf etc. Al deze gebouwen zijn opgenomen in de onderhoudsplanning, die een periode van 10 jaar bestrijkt. De planning wordt jaarlijks geactualiseerd. Er is dus sprake van een voortschrijdend 10-jarenplan. In 2019 zal een nieuw plan opgesteld gaan worden voor de komende 10 jaar.

Financiële consequenties beleidskaders

De beleidskaders zoals hierboven genoemd zijn onderdeel van de begroting. In onderstaande tabellen is weergegeven op welke manier de beheerplannen in de begroting en rekening zijn verwerkt.

Beleidsplan verhardingenbeheer

	Begroet 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 1.367.496,-	€ 1.316.487,-
	Voorziening 1-1-2018	Voorziening 31-12-2018
Voorziening onderhoud wegen	€ 1.009.721,-	€ 1.053.664,-

Jaarlijks wordt een onderhoudsbijdrage in de voorziening gestort. Ten laste van deze voorziening worden de onderhoudsinvesteringen gebracht.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

	Begroet 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 173.535,-	€ 114.090,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte

	Begroot 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 309.710,-	€ 457.249,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

	Begroot 2018 (primitief incl. dekkingsplan)	Werkelijk 2018
Netto kosten taakveld	€ 1.334.264,-	€ 1.046.483,-
Fictieve overhead	€ 491.651,-	€ 412.349,-
Fictieve BTW	€ 161.877,-	€ 100.131,-
Rente naar egalisatievoorziening	€ 106.354,-	€ 106.716,-
Rioolheffing	€ 1.730.101,-	€ 1.704.561,-
	Voorziening 1-1-2018	Voorziening 31-12-2018
Egalisatievoorziening riolering	€ 3.557.192,-	€ 3.600.161,-

Er wordt gewerkt met een egalisatievoorziening. Per jaareinde wordt een berekening gemaakt van de werkelijke kosten en baten van riolering. Het saldo wordt verrekend met de voorziening.

Groenbeleids- en groenstructuurplan

	Begroot 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 886.303,-	€ 925.551,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Bomenbeleidsplan Laarbeek

	Begroot 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 198.376,-	€ 202.863,-
	Reserve 1-1-2018	Reserve 31-12-2018
Reserve bomenfonds	€ 321.327,-	€ 324.745,-

Voor het boomonderhoud geldt dat de kosten ten laste van de begroting worden gebracht en dat er geen onderhoudsvoorziening is. Wel is er een reserve bomenfonds waar de bedragen in terecht komen die de gemeente ontvangt voor het compenseren van gekapte bomen en vergoedingen die ontvangen worden, bijvoorbeeld doordat schade aan bomen is ontstaan door een aanrijding.

Bosbeheerplan, beheerplan natuurterreinen en beheerplan landschapselementen

	Begroot 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 173.581,-	€ 161.275,-

De onderhoudskosten van deze groengebieden worden jaarlijks opgenomen in de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

	Begroet 2018 (primitief)	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 199.963,-	€ 199.963,-
	Voorziening 1-1-2018	Voorziening 31-12-2018
Voorziening gemeentelijke gebouwen	€ 134.004,-	€ 29.000,-

In de exploitatiebegroting is de structurele bijdrage aan de onderhoudsvoorziening opgenomen. Investeringsuitgaven in het kader van het onderhoud van gemeentelijke gebouwen worden ten laste van de voorziening gebracht.

Conclusie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvattend kan worden gesteld dat voor de belangrijkste kapitaalgoederen een actueel onderhoudsplan aanwezig is. In een aantal gevallen wordt gewerkt met een voorziening om de jaarlijkse kosten te egaliseren.

4.4 Financiering

Algemeen

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte (BBV, artikel 13).

Beleidsvoornemens risicobeheer van de financieringsportefeuille

Om de financiële risico's zo goed mogelijk te beheersen, is het belangrijk om aandacht te schenken aan de kwalitatieve ontwikkeling van de treasuryfunctie. Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden hebben gemeenten twee instrumenten ingevoerd:

1. Treasurystatuut;
2. Paragraaf financiering.

Treasurystatuut

Hierin wordt een nadere invulling gegeven aan het wettelijk kader. Het statuut bevat de beleidsuitgangspunten voor het uitvoeren van de treasuryfunctie.

De volgende regelgeving heeft betrekking op de financieringsfunctie van de gemeente:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Ministeriële regeling 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo).
- Financieringsregeling huisvesting ambtenaren.
- Besluit Begroting en Verantwoording.
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Paragraaf financiering

Deze paragraaf wordt opgenomen in zowel de begroting als de rekening en biedt hiermee informatie over de uitvoering van treasury-taken.

Het rijk heeft de kasgeldlimiet, renterisiconorm en een drempelbedrag schatkistbankieren ingesteld om risico's die te maken hebben met herfinanciering van leningen in te perken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan wat het maximale bedrag is dat de gemeente aan kort geld (looptijd < 1 jaar) mag aantrekken. De kasgeldlimiet 2018 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, dus 8,5% van ±€ 42,7 miljoen is ±€ 3,6 miljoen.

In 2018 is de kasgeldlimiet in het tweede en derde kwartaal overschreden. Kort durende overschrijdingen zijn toegestaan. Zodra drie opeenvolgende kwartalen een overschrijding ontstaat, moet de gemeente tijdig een verbeterplan presenteren aan de provincie als toezichthouder.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft aan welk deel van de leningen afgelost mag worden. De renterisiconorm 2018 bedraagt 20% van het begrotingstotaal, dus 20% van ±€ 42,7 miljoen is ±€ 8,5 miljoen.

In 2018 is een bedrag van ±€ 4,3 miljoen afgelost en is de renterisiconorm dus niet overschreden.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag schatkistbankieren 2018 bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, dus 0,75% van ±€ 42,7 miljoen is ±€ 302.000,-.

In 2018 is het drempelbedrag schatkistbankieren niet overschreden.

Rentelasten, Renteresultaat & Verdeling rentekosten

In onderstaande tabel worden de rentekosten en hun doorbelasting toegelicht. In het overzicht is zowel de begrote verdeling als de werkelijke verdeling opgenomen.

rente lasten	Begroting 2018 omvang	Begroting 2018 tarief	Begroting 2018 rentelast	Rekening 2018 rentelast
rente financieringstekort	€ 8.114.477	2,00%	€ 162.290	-€ 125.512
rente vaste geldleningen	€ 27.255.786	1,93%	€ 525.574	€ 529.495
rente waarborgsommen	€ 0	0,00%	€ 0	€ 0
rente contante voorzieningen	€ 4.629.174	3,00%	€ 138.875	€ 30.774
afschrijving activa	€ 0	0,00%	€ 0	€ 111
	€ 39.999.437		€ 826.739	€ 434.869

rente baten	omvang	tarief	Begroting 2018 rentebaat	Rekening 2018 rentebaat
vaste geldlening Hoge Regt	€ 4.000.000	2,56%	€ 102.222	€ 44.000
hypotheekleningen personeel	€ 60.593	4,87%	€ 2.932	€ 2.932
	€ 4.060.593		€ 105.154	€ 46.932

rente doorbelasting	omvang	tarief	Begroting 2018 door te belasten rente	Rekening 2018 door te belasten rente
rente lasten			€ 826.739	€ 434.869
rente baten			-€ 105.154	-€ 46.932
door te belasten rente			€ 721.585	€ 387.937
doorbelasting:				
Rente staat activa (omslagtariet)	€ 51.122.848	1,00%	€ 511.228	€ 544.352
rente naar grondexploitatie	€ 26.972.643	0,95%	€ 257.498	€ 252.235
totaal doorbelaste rente			€ 768.726	€ 796.587
Renteresultaat			€ 47.141	€ 408.650

Wijze waarop rente wordt toegerekend

De verdeling van de rentekosten over de verschillende onderdelen zoals hierboven in de tabel in beeld is gebracht, wordt gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Voor de rentetoerekening aan de activa is een vast rentepercentage toegepast (conform 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014'). Bij het bepalen van de hoogte van het tarief is een renteomslag berekening gemaakt. Het tarief 2018 bedraagt 1%.

- Bij de rentetoerekening over de boekwaardes bij de grondexploitatie is een rentepercentage gehanteerd ter grootte van 0,95% (dit betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage).
- Over de reserves en voorzieningen (=interne financieringsmiddelen) is vanaf begrotingsjaar 2017 geen rentetoerekening gehanteerd, behoudens de twee voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen contante waarde. Deze voorzieningen krijgen een rente dotatie van jaarlijks 3%. Het betreft de voorziening pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalig wethouders en voorziening egalisatie rioolheffing.
- Bij de bepaling van het begrote financieringstekort of -overschot is een rentepercentage gehanteerd ter grootte van 2%.

Financieringsbehoefte

In de programmabegroting 2018 is aandacht besteed aan de financieringsbehoefte van Laarbeek. Aangegeven werd dat vaker aandacht besteed zou worden aan het samenstellen van de liquiditeitsbegroting om de financieringsbehoefte beter in beeld te krijgen. In het vierde kwartaal 2018 is een vaste geldlening aangetrokken van € 6 miljoen en verder is in de loop van 2018 een aantal kasgeldleningen nodig geweest. Door de lage rentes en het aantrekken van korte kasgeldleningen was het niet nodig om een liquiditeitsbegroting samen te stellen.

4.5 Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is onderverdeeld in twee subparagrafen:

- Subparagraaf 3.5.1 beschrijft de bedrijfsvoering in algehele zin, conform voorschriften BBV.
- Subparagraaf 3.5.2 is voor het eerst opgenomen in deze programmaverantwoording 2018. In dit onderdeel wordt verantwoording afgelegd ten aanzien van informatiebeveiliging.

3.5.1 Algemeen

Deze paragraaf geeft ten minste inzicht in de stand van zaken van de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering (BBV, artikel 14).

Wat hebben we bereikt in 2018?

Investeren in de organisatie

De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. Met een groeiend economisch perspectief en een groeiend aantal initiatieven in de samenleving en de inzet van de Laarbeekse methode (dialogo, cocreatie) was de balans tussen de formatie en de taken die uitgevoerd dienen te worden er niet meer. De karakteristieken van onze organisatie met weinig instroom en doorstroming van medewerkers, met relatief veel oudere medewerkers en een lage bezetting per vakgebied, maakte de kwetsbaarheid hoog.

In 2018 is er op ingezet om onze personeelsformatie mee te laten groeien in een nieuwe tijdsperspectief om de organisatie slagvaardig te houden. Dat heeft tot resultaat gehad dat er de meest noodzakelijke middelen beschikbaar zijn gesteld voor het bij de tijd houden van onze organisatie. Er is een start gemaakt met investeren in de bedrijfsvoering.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2018?

Dienstverlening

Samen met de gemeente Gemert-Bakel is een dienstverleningsconcept opgesteld. We zijn ook in 2018 continu bezig geweest met het verbeteren van de dienstverlening. Om een goede dienstverlening te kunnen bieden, is er voor de ondersteuning van onze medewerkers hierin een nieuw systeem voor het klant- en zaakgericht werken ingericht. Daarnaast is er een nieuw systeem voor de dienstverlening bij burgerzaken ingericht. Dit heeft vanwege technische problemen veel inzet van onze medewerkers gevraagd. In aansluiting op de invoering van nieuwe systemen zijn een aantal werkprocessen bekeken om mogelijkheden voor verdere stroomlijning te benutten. Dit levert betere informatieverstrekking aan onze inwoners (bijvoorbeeld hoe het staat met een vraag) op en een verbetering van doorlooptijden.

I&A

In samenwerking met de gemeente Gemert-Bakel is in 2018 nieuw Informatiserings- en Automatiseringsbeleid ontwikkeld en een uitvoeringsplan gemaakt. Het is nodig om te

investeren in onze hard- en software. Er zijn vervangingen nodig van diverse systemen. Bovendien willen we onze medewerkers in staat stellen om de sprong naar de moderne tijd te maken en ze te voorzien van mobiele telefoons en laptops en notebooks als dat ze ondersteunt in het werk dat ze doen. In 2018 is erop ingezet om onderbouwd een beroep te doen op middelen. Uitvoering loopt vervolgens door in volgende jaren. Er is daarnaast ingezet op het organisatiebreed werken aan informatiebeveiliging. Het is een thema dat veel aandacht vraagt en in al onze werkprocessen een rol speelt. Er zijn audits gedaan en er is aan awareness gewerkt. Samen met de gemeente Gemert-Bakel dan wel in Peelverband zijn ook functies tot stand gekomen voor officiële rollen in de gegevensbescherming.

Doorontwikkeling samenwerkingsverbanden voor uitvoerende taken

De gemeente Laarbeek werkt in diverse partnerschappen samen. In 2018 hebben Peelgemeenten en BSOB bijzonder onze aandacht gehad. Bij de uitvoeringsorganisatie Peelgemeenten is geïnvesteerd in de kwaliteit van de mensen, in inrichten en stroomlijnen van werkprocessen en in het ontsluiten van sturingsinformatie. Daarbij is steeds een goede aansluiting gemaakt tussen de lokale uitvoering van taken en de processen in de bovenlokale uitvoeringsorganisatie. Er is geïnvesteerd om alle professionals in het lokale veld aan te sluiten op hetzelfde informatie- en workflowsysteem; er is vanwege het terugtrekken van de leverancier van het eerder aangeschafte pakket een nieuw informatiesysteem ingevoerd. Er is een organisatie gebouwd die partner is voor alle gemeenten en professionele gesprekspartner en/of opdrachtgever voor zorgverleners.

In 2018 zijn de belastingtaken door de uitvoeringsorganisatie BSOB uitgevoerd. In de eerste helft van 2018 zijn we nog bezig geweest met de ontvlechting en het inrichten van onze eigen regietaken op de uitvoeringsorganisatie.

Interne organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling heeft ook in 2018 plaatsgevonden aan de hand van een samen met de medewerkers opgesteld programma. In 2018 hebben onder het thema van 'Kwaliteiten benutten' de talenten van onze medewerkers centraal gestaan. Met alle medewerkers zijn gesprekken gevoerd en is gekeken naar duurzame inzetbaarheid door hun kwaliteiten inzichtelijk te maken en de inzet daarvan nu en in de toekomst voor Laarbeek. De resultaten daarvan beginnen zich duidelijk te manifesteren. Er is in- en externe mobiliteit ontstaan. Medewerkers hebben opleidingen gevolgd om zich te kwalificeren voor een andere functie, taak of rol. Er is zo goed mogelijk gebruik gemaakt van het aanwezige potentieel. Wat belangrijk is voor ons, is een goede match tussen de uit te voeren taak en de kwaliteiten van de medewerkers en het werkplezier van onze medewerkers: ons belangrijkste kapitaal.

Personele zaken

Het personeelsbestand in Laarbeek, was vrij stabiel en vergrijst. Laarbeek kent echter ten opzichte van de doorsnee in onze grootteklasse van gemeenten (20.000 tot 50.000 inwoners) een hogere gemiddelde leeftijd en relatief weinig instroom en doorstroom (bron:

Personeelsmonitor A&O-fonds gemeenten).

We hebben ons ingespannen om de flexibiliteit van de organisatie te vergroten. Er is bij openstelling van vacatures en door het aantrekken van trainees instroom van jonge mensen op gang gekomen die bijdragen aan het vitaal houden van onze organisatie.

De tijdgeest verandert, de rol van gemeenten verandert en hetgeen van medewerkers wordt verlangd verandert. De mogelijkheden voor opleidingen zijn in 2018 goed benut. We hebben daarmee ingezet op het optimaliseren van de inzetbaarheid van medewerkers.

Randvoorwaarden

- Evenwicht tussen benodigde en beschikbare capaciteit (in uren) op basis van door het bestuur gemaakte keuzes;
- Inzet van de organisatie en het bestuur om op een open en professionele wijze te communiceren met onze klanten;
- Samenwerking moet aantoonbaar bijdragen aan: kostenbeheersing, kwaliteit van de dienstverlening en vermindering van de kwetsbaarheid van de organisatie.

Wat heeft het gekost?

We blijven een slanke en platte organisatie, met een personeelsformatie in 2018 van 103,2 fte. De toename met 4,1 fte ten opzichte van 2017 is herkenbaar in relatie tot de investeringen in het personeelsbestand die zijn gemotiveerd in de programmabegroting 2018, pagina 102 "Investeren in de organisatie".

Overzicht vaste formatie gemeente Laarbeek

Overzicht vaste formatie				
Werkelijk	2015	2016	2017	2018
Formatie (excl. college, raad)	107,71	107,79	99,10	103,20
Formatieontwikkeling ten opzichte van voorgaand jaar	-0,06	+0,08	-8,69	+4,10
Loonsomkosten	€ 6.899.000	€ 6.678.000	€ 6.623.000	€ 6.667.000

Budget personeel incidenteel

Naast inhuur in verband met capaciteitsproblemen (door bijvoorbeeld ziekte, wensen etc.) wordt uit de post personeel incidenteel ook het personeel betaald dat tijdelijk wordt ingezet in afwachting van bezetting van vacatures. Het salaris wat niet wordt betaald aan vaste formatie (de zogenaamde onderuitputting) is in de onderstaande tabel niet betrokken en vormt de tegenhanger van de overschrijding. De post personeel incidenteel alleen is namelijk te laag om de duurdere inhuur te kunnen betalen en door de toevoeging van de vacaturegelden, biedt dit meer ruimte.

Budget personeel incidenteel				
	2015	2016	2017	2018
Begroot	€ 61.000	€ 62.000	€ 62.000	€ 63.000
Werkelijk	€ 501.300	€ 447.800	€ 615.500	€ 632.700

Opleiden

Het opleidingsbudget is gekoppeld aan de loonsom. In 2018 is € 113.800,- beschikbaar gesteld om aan opleidingen te besteden. Elk jaar wordt een gedeelte van het budget ingezet voor een specifiek thema, dat aansluit bij de ontwikkelingen in de organisatie. In 2018 is op het organisatiethema Kwaliteiten Benutten ingezet. Het opleidingsplan speelt ook een belangrijke rol bij de interne mobiliteit. Als organisatie vinden wij het namelijk belangrijk om ons personeel te scholen om zich verder te kunnen ontwikkelen. Het opleiden kost echter ook tijd.

Opleidingsbudget				
	2015	2016	2017	2018
Begroot	€ 116.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 113.800
Werkelijk	€ 61.400	€ 68.300	€ 130.800	€ 129.100

3.5.2 Informatiebeveiliging

Vanaf de jaarrekening 2017, dient iedere gemeente elk jaar verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad over informatieveiligheid. Dit gebeurt via een subparagraaf in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Informatiebeveiligingsbeleid en doelstellingen

Informatiebeveiliging regelt alle fysieke-, organisatorische- en technische maatregelen die ervoor dienen te zorgen dat zorgvuldig wordt omgegaan met informatie en gegevens van burgers en organisaties.

Om informatiebeveiliging goed te borgen binnen de gemeente is in 2013 het informatiebeveiligingsbeleid 2014-2018 opgesteld. Het doel van dit informatiebeveiligingsbeleid is het waarborgen van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van de informatie. Daarmee wordt de continuïteit van de organisatie gewaarborgd en worden risico's zoals (politieke) imago schade, inbreuk op het vertrouwen, overtreding van wettelijke regelingen en schadeclaims door derden beperkt.

In 2019 zal het beleid worden geactualiseerd. Het huidige beleid is gebaseerd op de Tactische Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Gemeenten hanteren sinds 2013 de BIG als normenkader. Rijk, de waterschappen en provincies hanteren hun eigen respectievelijke normen. Deze worden nu gebundeld in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De nieuwe baseline wordt het nieuwe normenkader voor alle overheden met ingang van 2020. Belangrijk verschil tussen de BIG en de BIO is dat er meer nadruk komt te liggen op het risicomanagementproces binnen de informatiebeveiliging.

Resultaten in 2018

Om bovenstaande doelstelling uit het informatiebeveiligingsbeleid te realiseren wordt ieder kwartaal een rapportage informatiebeveiliging opgesteld. Hierin wordt gerapporteerd over beveiligingsincidenten, uitvoering van maatregelen uit het beleid en actuele ontwikkelingen.

De belangrijkste resultaten uit deze rapportages in 2018 waren de volgende:

- *Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG):*
In Laarbeek wordt gewerkt volgens de BIG en gedurende heel 2018 is er extra aandacht besteed aan het realiseren van verbeteringen om te (blijven) voldoen aan deze baseline. Dit is een continu proces. Verder zijn in 2018 de werkzaamheden gestart om een nieuw beleid vast te stellen gebaseerd op BIO welke in 2020 in werking treedt als normenkader.
- *Implementatie AVG*
Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. 2018 heeft in belangrijke mate in het teken gestaan van invoering van deze Europese verordening. Daarbij was het tien stappen plan van de Autoriteit Persoonsgegevens de leidraad. Er is een Functionaris Gegevensbescherming (FG) benoemd die intern toezicht op de privacy houdt. Verder is een register van verwerkingen opgesteld en er is een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitgeoefend als model voor toekomstige gegevensverwerkingen. De belangrijkste aandachtspunten liggen nu in het verder afsluiten van verwerkingsovereenkomsten en het brengen van de AVG van de invoeringsfase naar de beheerfase. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het register gegevensverwerking welke in de invoeringsfase is opgesteld. In de beheerfase zal er dan een proces moeten komen hoe en wanneer dit register te muteren bij nieuwe of gewijzigde verwerkingen.
- *Verbetering WIFI netwerk (GB en LB)*
Medewerkers maken voor het werkzaamheden dagelijks gebruik van het beschermde WIFI netwerk voor medewerkers. Het wachtwoordbeheer is hiervoor versterkt. Voor het bezoekersnetwerk zijn in 2018 ook een aantal verbeteringen toegepast.
- *Invoering beveiligde e-mail*
Voor het veilig versturen van persoonsgegevens via e-mail was de gemeente eind 2017 al aangesloten bij Zorgmail. Dit is in 2018 uitgebreid met een mogelijkheid voor het veilig verzenden van grote bestanden.
- *Bewustwordingsbijeenkomsten privacy en security*
In 2018 zijn er diverse bewustwordingsbijeenkomsten geweest over privacy en security. Daarnaast is er in reguliere overleggen, interne mailings en intranetberichten aandacht geweest voor dit onderwerp om blijvende aandacht te hebben voor deze onderwerpen.
- *Uitvoering penetratietesten externe diensten*
Dit is een continu proces geworden. Voortaan worden periodiek dergelijke testen uitgevoerd.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

Per begrotingsjaar 2017 is landelijk gestart met de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Audits worden meer op elkaar afgestemd zodat gemeenten niet meerdere keren dezelfde vragen moeten beantwoorden. Met de ingevulde zelfevaluatievragenlijst binnen ENSIA geeft het college van B&W aan in hoeverre de beheersmaatregelen aan de van kracht zijnde beveiligingsnormen voldoen.

In een collegeverklaring heeft het college in april 2019 verklaard dat bij gemeente Laarbeek op 31 december 2018 de interne beheersingsmaatregelen in opzet en bestaan niet voldoen aan alle geselecteerde normen voor wat betreft DigiD. De gemeente Laarbeek heeft om in de toekomst te kunnen voldoen aan alle normen DigiD een verbeterplan opgesteld, waarvan afronding in 2019 gepland staat. Er wordt niet voldaan aan één norm. Deze norm ligt bij de externe leverancier Dimpact en betreft een in 2018 aangescherpte norm.

Het college heeft daarnaast verklaard dat bij de, onder verantwoordelijkheid van de gemeente Laarbeek opererende, gemeenschappelijke regeling Senzer op 31 december 2018 de interne beheersingsmaatregelen in opzet en bestaan aan alle geselecteerde normen voldoen voor wat betreft Suwinet. Bij de vorige ENSIA verklaring in 2017 was dit slechts in 2 van de 12 onderdelen het geval. In 2018 is hier een duidelijke verbeterslag door Senzer doorgevoerd wat blijkt uit de nieuwe audit waarin Senzer op alle 12 normen voldoet.

Incidenten en datalekken in 2018

Landelijk is een beveiligingsdienst, de Informatiebeveiligingsdienst (IBD), in het leven geroepen welke gemeenten ondersteunen en informeren over beveiligingszaken. Laarbeek is hierbij aangesloten en ontvangt van het IBD bijna dagelijks beveiligingswaarschuwingen over beveiligingslekken in software. Al deze meldingen met betrekking tot 2018 zijn afgehandeld.

In 2018 zijn er intern of extern zeven meldingen gemaakt van mogelijke datalekken. Niet alle meldingen betroffen uiteindelijk een datalek. Na intern onderzoek van de Privacy Officer en de FG zijn er vijf datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Alle meldingen zijn binnen de daarvoor in de wet genoemde termijn van 72 uur afgehandeld. Deze vijf datalekken betroffen in de meeste gevallen het per abuis versturen van persoonsgegevens naar een onjuist (email)adres. Betrokkenen zijn geïnformeerd als de aard van het datalek daar aanleiding toe gaf.

4.6 Verbonden Partijen

Algemeen

De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste (BBV, artikel 15):

- a de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - 1 gemeenschappelijke regelingen;
 - 2 vennootschappen en coöperaties;
 - 3 stichtingen en verenigingen;
 - 4 overige verbonden partijen.
- c de lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e de eventuele risico's van een verbonden partij waar geen maatregelen voor getroffen zijn door de gemeente en die van materiele betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk **en** financieel belang heeft.'

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan (artikel 1 lid d BBV): 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Onder financieel belang wordt verstaan (artikel 1 lid c BBV): 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'

Hieronder is weergegeven een overzicht van publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente Laarbeek participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Visie op beleidsvoornemens verbonden partijen

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente geeft een mandaat aan de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Het aangaan van banden met verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derden zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen zullen we bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde stellen op grond van visie en doelstellingen van de deelneming.

Mutaties in de verbonden partijen

Nieuwe verbonden partij	Einde verbonden partij	Toelichting
Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030		Raadsbesluit 11 oktober 2018

Om het inzicht in de verbonden partijen te bevorderen schrijft het BBV een indeling voor. De onderstaande tabel geeft inzicht in de aantallen verbonden partijen per soort. Na deze tabel wordt per verbintenis gedetailleerde informatie gepresenteerd.

Soort verbintenis	Aantal
Gemeenschappelijke regelingen	10 verbonden partijen
Vennootschappen en coöperaties	3 verbonden partijen
Stichtingen en verenigingen	4 verbonden partijen
Overige verbonden partijen	1 verbonden partij

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Metropool Regio Eindhoven	
Vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Regio Eindhoven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en twee zetels in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter.	
Programma	Heeft een relatie met programma 7.	
Website	www.metropoolregioeindhoven.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: voorlopige jaarrekening 2018	31 december 2018 Bron: voorlopige jaarrekening 2018
- Eigen vermogen	€ 4.037.912,-	€ 4.280.060,-

- Vreemd vermogen	€ 20.344.823,- waarvan voorzieningen € 13.839.547,-	€ 17.412.699,- waarvan voorzieningen € 10.776.312,-
- Resultaat	Resultaat 2017: € 388.648	Voorlopig resultaat 2018 voor accountantscontrole: € 1.005.000,- (incl. € 615.000,- vrijval voorziening Reorganisatie SRE en mutatie bestemmingsreserves personele kosten)
Bijdrage Laarbeek	Inwonerbijdrage: € 82.102,- Bijdrage brainport: € 55.782,- Bijdrage regionaal stimuleringsfonds: € 78.000,- Bijdrage RHCe: € 87.422,- Totale bijdrage MRE 2018: € 303.306,-	
Risico's	In juli 2018 heeft het Algemeen Bestuur de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven vastgesteld. Hierin is bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld.	
Ontwikkeling	<u>Metropoolregio Eindhoven</u> In december 2018 zijn het Werkprogramma 2019 en het nieuwe Samenwerkingsakkoord 2019-2022 ter zienswijze aangeboden aan de deelnemende gemeenten. Bestuurlijke besluitvorming hierover vindt plaats op 27 maart 2019. (Financiële) vertaling van deze besluitvorming zal plaatsvinden in het Werkprogramma 2020 (najaar 2019). <u>Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCe)</u> 2018 is het jaar geweest van heroriëntatie voor het RHCe. Focus op de wettelijke taken heeft geleid tot meer grip op de financiën en betere afstemming met de deelnemende gemeenten. <u>Gulbergen</u> De voormalige stortplaats is officieel nog niet gesloten en de nazorg niet overgedragen aan de Provincie Noord-Brabant. Voornaamste reden hiervoor is dat er tussen de stortplaatsen en de provincie Noord Brabant nog geen overeenstemming is over de voorwaarden van sluiting en overdracht. Er wordt toegewerkt naar een convenant.	

Naam	Senzer	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond en Someren	
Openbaar belang	Het vertrekpunt is dat iedereen mee doet naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering is gekozen voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak. Niet iedereen heeft voldoende eigen kracht en vermogen om mee te doen. Voor die mensen wordt binnen de mogelijkheden gezocht naar zoveel als mogelijk participeren in de maatschappij.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft twee zetels in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 5.	
Website	www.senzer.nl	
Financiën:	1 januari 2018 (bron: concept jaarrekening 2018)	31 december 2018 (bron: concept jaarrekening 2018)
- Eigen vermogen	€ 19.809.000,-	€ 24.448.000,-
- Vreemd vermogen	€ 23.665.000,-	€ 16.565.000,-
- Resultaat 2018		€ 4.488.000,-
Bijdrage Laarbeek 2018	Subsidie Wsw-oud € 2.659.056,- Subsidie BUIG € 3.117.275,- Subsidie BBZ-2004 € 15.227,- Subsidie Participatiewet € 83.527,- Subsidie Vangnetregeling 2017 € 159.633,- Subsidie uitvoeringskosten <u>€ 777.291,-</u> Totale bijdrage 2018 € 6.812.009,-	
Risico's	De bedrijfsvoering van Senzer is sterk afhankelijk van rijkssubsidies en de resultaten zijn afhankelijk van sociale en economische ontwikkelingen en landelijke wet- en regelgeving.	

Naam	GGD zuidoost-Brabant
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Eindhoven
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Openbaar belang	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.

Programma	Heeft een relatie met programma 3.	
Website	www.ggdbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: concept jaarstukken 2018	31 december 2018 Bron: concept jaarstukken 2018
- Eigen vermogen	€ 2.555.000,-	€ 2.830.000
- Vreemd vermogen	€ 12.195.000,- waarvan voorzieningen € 784.000,-	€ 12.663.000,- waarvan voorzieningen € 759.000,-
- Resultaat	PG -/- € 227.000,- AZ + € 98.000,- Totaal -/- € 129.000	Geschat resultaat 2018: PG + € 5.000,- AZ -/- € 21.000,- Totaal -/- € 16.000,-
Bijdrage Laarbeek 2018	€ 371.317,-	
Risico's	Deelnemende gemeenten staan garant voor het afdekken van eventuele aanvullende risico's die de GGD Brabant-Zuidoost loopt. In de concept jaarstukken 2018 van de GGD staat voor Laarbeek een risico van € 66.288,- opgenomen.	
Ontwikkeling	De ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft zijn beschreven in de kadernota en het meerjarenbeleidsplan van de GGD. De belangrijkste ontwikkelingen zijn: - Implementatie van een nieuw paraatheid- en spreidingsplan ambulancezorg - Het borgen van publieke gezondheid in de omgevingsvisie en omgevingsplannen van gemeenten - Programmatische aanpak voor preventie van suïcide- en depressie. - Extra inzet en aandacht voor de gezondheid van vluchtelingen en arbeidsmigranten. - Optimaal inzetten van Jeugdgezondheidszorg als collectieve basisvoorziening in de jeugdzorgketen en in het sociale domein. - Ondersteunen van meten en weten i.h.k.v. de WMO (via toezicht en maatwerkonderzoek). - Komen tot een Brabants Onderzoekscentrum Publieke gezondheid; vaststellen en uitvoeren van een meerjaren agenda voor onderzoek en innovatie. - Tekorten op de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen - Implementatie van het Lean gedachtengoed (continu verbeteren) binnen de GGD - Uitvoeren van de bestuursopdracht die aan de GGD is gegeven	

Naam	Blink
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Helmond

Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren en Sita Gemeentelijke Dienstverlening B.V.	
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6.	
Website	www.blink-grr.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: Jaarstukken 2017	31 december 2018 Bron: concept jaarstukken 2018
- Eigen vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Vreemd vermogen	€ 4.244.634,-	€ 4.154.919
- Resultaat	€ 0,-	€ 0,-
Bijdrage Laarbeek 2018	€ 1.256.970,- (totale kosten Laarbeek conform concept jaarstukken 2018)	
Risico's	De inrichting van Blink maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld.	

Naam	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
Openbaar belang	De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) voert namens de 21 deelnemende gemeenten taken uit op het terrein van brandweezorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.	
Programma	Heeft een relatie met programma 1.	
Website	www.vrbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: concept jaarrekening 2018	31 december 2018 Bron: concept jaarrekening 2018
- Eigen vermogen	€ 7.561.112,-	€ 7.390.579,-

- Vreemd vermogen	€ 44.806.322,- waarvan voorzieningen € 514.030,-	€ 49.117.310,- waarvan voorzieningen € 582.455,-
- Resultaat	Het resultaat 2017 bedroeg € 951.982,- positief	Ingeschat resultaat 2018: € 772.535,- positief
Bijdrage Laarbeek 2018	€ 1.082.351,-	
Risico's	Er zijn geen risico's die niet afgedekt zijn in de algemene reserve.	
Ontwikkeling	• In 2018 hebben we te maken gehad met ongekennde hitte in de zomer en extreme droogte gedurende het hele jaar. Het aantal branden in de zomermaanden was twee keer zoveel als in dezelfde periode voorgaand jaar. Gevolg is dat in de zomer de kosten voor vrijwilligers hoger zijn uitgevallen dan begroot. In zijn geheel heeft 2018 veel gevraagd van de brandweer, GHOR en bevolkingszorg. • In 2018 is de visie doorontwikkeling GHOR en de visie op crisisbeheersing opgesteld en vastgesteld door het algemeen bestuur. • In april 2018 is het verbouwde pand voor de Meldkamer Oost Brabant (MKOB) opgeleverd. Het personeel verhuist is in april 2019 naar de nieuwe meldkamer in Den Bosch. • Als onderdeel van het investeringsprogramma zijn in 2018 het restant (8 stuks) van de 26 nieuwe tankautospuiten geleverd en zijn de investeringen voor arbeidshygiëne afgerond en geleverd. • In 2018 is aangesloten bij de lopende aanbesteding van de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant betreffende hoogwerkers. • In december heeft VRBZO afscheid genomen van directeur Rob Brons. Het wervingsproces voor een nieuwe directeur is afgerond in 2019. • In 2018 zijn de loonkosten (als gevolg van cao verhoging, pensioenpremie stijging en IKB) hoger dan primair begroot en ook hoger dan gecompenseerd via de gemeentelijke bijdragen. Deze ontwikkeling zet zich voort in 2019 waardoor een structureel financieel dekkingstekort zou ontstaan. In 2018 is het structurele tekort met incidentele middelen gedekt. In 2019 is het structurele tekort voor loonkosten structureel gedekt door bezuinigingen en een verhoging van de gemeentelijke bijdragen. • In de begroting 2019 wordt invulling gegeven aan een bezuiniging van € 600.000,-. Deze wordt verwezenlijkt door een structureel voordeel op softwarekosten, verlagen van het budget voor Brandveilig Leven, herinrichten van de receptiefunctie, het verlagen van de formatie binnen de sector Bedrijfsvoering, het intrekken het vast budget voor flexibele beloning en het verminderen van de afname bij	

	Stichting BIZOB. Op 1 januari 2018 is het principeakkoord reparatie Functioneel leeftijdsontslag (FLO-overgangsrecht) in werking getreden. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt over het AOW-gat dat is ontstaan door het verhogen van de AOW leeftijd voor inactieve medewerkers voor onder andere VRBZO. Het is daardoor mogelijk om in aanmerking te komen voor compensatie.
--	---

Naam	Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Deurne	
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel en Someren	
Openbaar belang	Uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS ten behoeve van de deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek levert één van de bestuursleden voor het Algemeen Bestuur en één van de bestuursleden voor het Dagelijks Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 3 en 5.	
Website	Niet van toepassing	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: Jaarstukken 2018	31 december 2018 Bron: Jaarstukken 2018
- Eigen vermogen	€ 537.540,-	€ 441.917,-
- Vreemd vermogen	€ 12.099.624,-	€ 13.875.740,-
- Resultaat	€ 0,-	€ 441.917,-
Bijdrage Laarbeek	Laarbeek heeft in 2018 de volgende lasten als uitvoeringskosten verantwoord: BMS € 376.706,- Jeugd € 123.958,- WMO € 787.538,- Saldo uitvoeringskosten € 1.288.202,-	
Risico's	De inrichting van GR Peelgemeenten maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld. Het Algemeen bestuur heeft ermee ingestemd om medio 2019 een nota Weerstandvermogen en risicobeheersing op te stellen, waarin ook een risico-inventarisatie wordt opgenomen. Dan moet ook een besluit worden genomen over het al dan niet vormen van een reserve ter afdekking van de risico's. (bron: Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing, pagina 31, Jaarstukken 2018).	

Naam	Samenwerking Gemert-Bakel - Laarbeek
Vorm	Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats	Beek en Donk en Gemert
Partners	Gemeente Gemert-Bakel en Laarbeek
Openbaar belang	Samenwerking tussen twee buurgemeenten op verschillende terreinen gebaseerd op onderling vertrouwen. De volgende taken worden uitgevoerd door intergemeentelijke teams: - ICT - Personeel en Organisatie - Juridische zaken - Financiën
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek intergemeentelijk overleg.
Programma	Heeft een relatie met programma 8.
Website	Geen.
Financiën	Niet van toepassing.
Risico's	De samenwerking is (mede) opgezet om risico's te verkleinen. Met de samenwerking wordt kwaliteit verbeterd en door het samenvoegen van kleine teams wordt de onderlinge vervangbaarheid gestimuleerd.

Naam	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en Provincie Noord-Brabant.	
Openbaar belang	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	
Website	www.odzob.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: Voorlopige cijfers jaarrekening 2018	31 december 2018 Bron: Voorlopige cijfers jaarrekening 2018
- Eigen vermogen	€ 1.576.541,-	€ 1.514.541,-
- Vreemd vermogen	€ 5.054.918,- waarvan	€ 4.254.309,- waarvan

	voorzieningen € 0,-	voorzieningen € 0,-
- Resultaat	Het resultaat 2017 bedroeg € 0,- (incl. tariefcorrectie)	Ingeschat resultaat 2018: € 0,- (incl. tariefcorrectie)
Bijdrage Laarbeek 2018	Totale bijdrage 2018: € 1.000.677,-	
Risico's	Ten behoeve van Begroting 2020 en jaarrekening 2018 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's € 1.958.000,- bedraagt. Van bovengenoemde risico's betreft € 665.000,- het risico op verlaging van baten als gevolg van mogelijke bezuinigingen bij deelnemers. Aangezien dit laatste risico meer in de invloedssfeer van de deelnemers dan van de ODZOB ligt is besloten dit risico niet af te dekken. Het restant bedrag van € 1.293.000,- wordt nagenoeg geheel afgedekt door de algemene reserve van de ODZOB, welke ultimo 2018 € 1.200.000,- bedraagt.	
Ontwikkeling	Intern: - In 2015 heeft de ODZOB het governance- en directiemodel laten evalueren door Arena consulting in opdracht van het AB. Naar aanleiding daarvan hebben bestuur en directie een aantal maatregelen getroffen, meer specifiek om het functioneren van het AB, het OGP en het relatiebeheer door de ODZOB te verbeteren. De algemene conclusie is dat de relatie met de deelnemers is versterkt, er in zijn algemeenheid tevredenheid is over de uitvoering van de taken en de adviesrol, het bestuur door middel van deelname aan werkconferenties nauwer betrokken wordt en zich betrokken voelt bij de uitvoering van de werkzaamheden en ontwikkelingen, en dat de samenwerking tussen OGP en ODZOB geleid heeft tot betere afstemming. - Verdere ontwikkeling van de organisatie krijgt vorm via een gezamenlijk traject van organisatieontwikkeling. Extern: - Op 14 april 2016 is de Wet VTH in werking getreden. Het doel van deze wet is een veilige en gezonde leefomgeving, door het bevorderen van de kwaliteit en samenwerking bij de uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht. Het bevoegde gezag en de dienst functioneren binnen de bestaande wet- en regelgeving. - Naast voorgenoemde wet is sinds 1 juli 2017 het Besluit Omgevingsrecht (Bor) van kracht. De impact van de Bor is voor zowel ODZOB als de deelnemers aanzienlijk voor de uitvoering van de basistaken. Deelnemers en de ODZOB zullen ook samen op diverse terreinen regionaal	

	uitvoeringsbeleid dienen vast te stellen. Inmiddels is het ROK (Regionaal Operationeel Kader) handhaving en toezicht vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB). Nu is het aan de bevoegde gezagen ieder afzonderlijk om het regionale beleid vast te stellen. Op dit moment vindt de voorbereiding voor een gezamenlijk uitvoeringsbeleid op het gebied van vergunningverlening plaats door de ODZOB. • De Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2021 in werking treedt, betekent een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving, die ziet op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De herziening heeft een grote impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium en heeft grote gevolgen voor de bevoegde gezagen en organisaties die bij de wet betrokken zijn. De herziening vraagt om regionale afstemming en samenwerking. De ODZOB wil zich graag samen met de deelnemers van de GR en de andere betrokken partners, waar onder de Metropoolregio Eindhoven (MRE), GGD en VRBZO voorbereiden op de komst van de wet. Onder de Omgevingswet worden gemeenten verplicht om 'omgevingswaarden' te monitoren. Om aan deze verplichting inhoud te geven is de ODZOB betrokken bij het samen met de gemeenten opzetten van een regionaal meetnet luchtkwaliteit. • In april 2016 is het Klimaatakkoord van Parijs getekend om daarmee de mondiale temperatuurstijging te beperken. Uitwerking vindt in Nederland plaats in de nieuwe Klimaatwet en het Klimaatakkoord. Beiden zullen belangrijke invloed hebben op de werkzaamheden van de ODZOB. • Brabant wil tot de meest innovatieve, duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa behoren. Daarbij ligt de focus op innovatie, sluiten van kringlopen, leveren van een toegevoegde waarde en hierdoor versterking van de economische positie van de agrofoodsector. Met respect voor de leefomgeving (natuur en milieu én voor gezondheid) en welzijn van dieren. Een toekomstbestendige veehouderij zal moeten innoveren, moderniseren en verduurzamen. In Brabant wordt sinds vorig jaar een infrastructuur opgezet om de veehouders te ondersteunen bij het maken van een keuze: stoppen of blijven. Voor de ODZOB betekenen deze ontwikkelingen niet alleen extra werkzaamheden i.v.m. herzien of intrekken van vergunningen, maar ook een steeds verdere ondersteuning met kennis door de toenemende kennisbehoefte van deelnemers op het gebied van
--	--

	veehouderij, innovaties, emissiearme stalsystemen, mestbewerken, geur en volksgezondheid. • Ook op het gebied van bodem zijn ontwikkelingen gaande die zeker invloed hebben op de werkzaamheden van de ODZOB. Zo gaat met de inwerkingtreding van de Omgevingswet een deel van de bevoegdheden die nu bij de provincie liggen over naar de gemeenten. De landelijke koers van het bodembeleid blijft op hoofdlijnen hetzelfde. Wel zijn er enkele accentverschuivingen in de aanpak. De ODZOB zal in 2020 de ontwikkelingen in de Omgevingswet, zoals de Aanvullingswet bodem, het overgangsrecht en het basistakenpakket, nauwgezet volgen, en samen met de deelnemers zorgen dat ze goed voorbereid is op de uitvoering van de bodemtaken onder de Omgevingswet. • Andere ontwikkelingen die invloed hebben op de werkzaamheden van de ODZOB, zijn: verbod op asbest daken in 2024, gezondheid, ondermijning en de problematiek op het gebied van zeer zorgwekkende stoffen.
--	--

Naam	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Oss	
Partners	Waterschap Aa en Maas, gemeente Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Landerd, Oss, Uden, Sint Anthonis en Someren.	
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen & WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6 en 8.	
Website	www.bs-ob.nl	
Financiën:	1 januari 2018 (bron: concept jaarstukken 2018)	31 december 2018 (bron: concept jaarstukken 2018)
- Eigen vermogen	€ 1.002.000,-	€ 459.000,-
- Vreemd vermogen	€ 11.174.000,-	€ 10.532.000,-
- Resultaat 2018		€ 154.000,- (na voorgestelde bestemming ad € 305.000,-)
Bijdrage Laarbeek 2018	€ 286.264,-	
Risico's	Zoals vastgesteld in de Nota Financieel Beleid, dienen niet onderkende of financieel afgedekte risico's welke gedurende het begrotingsjaar geschieden, initieel op te worden gevangen ten laste van de post Onvoorzien. In de Nota Financieel Beheer is de post onvoorzien vastgesteld op € 50.000. In 2018 zijn er geen	

	onvoorziene uitgaven geweest die vanuit deze post gedekt moesten en/of konden worden.
--	---

Naam	Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030	
Vorm	Lichte gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre.	
Openbaar belang	Het doel van de samenwerking is het komen tot overeenstemming over het realiseren van projecten om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant, voor zover het grondgebied van partijen bevattend, te verbeteren.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg door middel van: Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit en Innovatie, Stuurgroep Bereikbaarheidsagenda, bestuurlijk subregionaal overleg.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	
Website	N.v.t.	
Financiën:	1 januari 2018	31 december 2018
- Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Resultaat	N.v.t.	N.v.t.
Bijdrage Laarbeek	€ 14.852,- (2018)	
Risico's	N.v.t.	
Ontwikkeling	De samenwerkingsovereenkomst is op 12 december 2018 ondertekend op basis van het raadsbesluit d.d. 11 oktober 2018.	

Vennootschappen en coöperaties

Naam	BNG Bank NV
Vorm	Deelneming door aandelenbezit
Vestigingsplaats	Den Haag
Omvang deelname	20.709 aandelen van € 2,50
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering.
Programma	Heeft een relatie met programma 8.
Website	www.bng.nl

Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarbericht 2018	31 december 2018 Bron: jaarbericht 2018
- Eigen vermogen	€ 4.687.000.000,-	€ 4.991.000.000,-
- Vreemd vermogen	€ 135.041.000.000,-	€ 132.518.000.000,-
- Resultaat	€ 393.000.000,- (2017)	€ 337.000.000,- (2018)
Ontvangsten Laarbeek	Dividend 2018: € 59.021,- Dividend 2017: € 52.394,-	
Risico's	Waardevermindering aandelen en lager dividend indien de winstgevendheid van de BNG afneemt.	

Naam	Brabant Water NV	
Vorm	Deelneming door aandelenbezit	
Vestigingsplaats	Den Bosch	
Omvang deelname	19.522 aandelen van € 0,10	
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	
Website	www.brabantwater.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarverslag 2017	31 december 2018 Bron: Indicatie Brabant Water per e-mail
- Eigen vermogen	€ 609.107.000,-	€ 635.876.000,-
- Vreemd vermogen	€ 438.726.000,-	€ 456.765.000,-
- Resultaat	€ 31.167.000,-	Nog niet bekend
Bijdrage Laarbeek	In 2018 is geen dividend ontvangen.	
Risico's	Waardevermindering aandelen.	

Naam	Grondexploitatie maatschappij De Hoge Regt BV	
Vorm	Deelneming door aandelenbezit	
Vestigingsplaats	Beek en Donk	
Omvang deelname	50% van aandelen is in bezit van Laarbeek. De andere 50% in bezit van RaboVastgoedgroep (bestaat uit BPD en Bouwfonds Investment Management)	
Openbaar belang	De grondexploitatie maatschappij is een samenwerkingsverband tussen RaboVastgoed en de gemeente Laarbeek met als doel het ontwikkelen van een bouwterrein voor de bouw van 230 woningen.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Directie van de onderneming bestaat uit één medewerker van Laarbeek en één medewerker van RaboVastgoed.	
Programma	Heeft een relatie met programma 5.	

Website	Geen	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarrekening 2017	31 december 2018 Bron: conceptcijfers 2018
- Eigen vermogen	€ 17.182,-	€ 17.064,-
- Vreemd vermogen	€ 9.165.156,-	€ 8.610.594,-
- Resultaat	-/- € 71,-	-/- € 117,-
Bijdrage Laarbeek 2018	Geen	
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met andere grondexploitaties. Het ontwikkelen van een bouwterrein met een private partner die mede eigenaar is, vergroot de expertise en verdeelt de risico's.	

Stichtingen en verenigingen

Naam	Stichting Bizob	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Oirschot	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Boxmeer, Cranendonck, Cuijk, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Grave, Haaren, Heeze-Leende, Mill en Sint Hubert, Nuenen, Oirschot, Reusel- De Mierden, Sint Anthonis, Someren, Son en Breugel, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempen, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2, GGD Brabant Zuidoost, Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, Werkorganisatie Cuijk Grave Mill en Sint Hubert.	
Openbaar belang	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten bij het uitvoeren van diverse inkoopacties.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het bestuur en één afvaardiging in de Vergadering van Aangeslotenen.	
Programma	Heeft een relatie met programma 8.	
Website	www.bizob.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarrekening 2017	31 december 2018 Bron: concept balans en staat van baten en lasten 2018
- Eigen vermogen	€ 666.145,-	€ 786.116,-
- Vreemd vermogen	€ 575.176,-	€ 633.621,-
- Resultaat	€ 321.197,- (2017)	€ 382.095,- (2018)
Bijdrage Laarbeek	€ 121.800,- (2018)	
Risico's	Bizob is een kenniscentrum met hoofdzakelijk personele kosten, zolang er stabiele vraag is naar dienstverlening blijven de risico's beperkt.	

Naam	Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.	
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (artikel 2-a van de statuten).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 1.	
Website	www.vhnbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarverslag 2017	31 december 2018 Bron: jaarverslag 2018
- Eigen vermogen	€ 58.120,-	€ 35.943,-
- Vreemd vermogen	€ 102.795,-	€ 56.903,-
- Resultaat	-/- € 87.994,- (2017)	-/- € 22.177,- (2018)
Bijdrage Laarbeek	€ 5.209,-	
Risico's	Het onderdeel risico wordt niet toegelicht in het jaarverslag 2018.	

Naam	Coöperatieve vereniging Dimpact	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Enschede	
Partners	Assen, Blaricum, Borger-Odoorn, Brielle, Coevorden, Deventer, Eemnes, Emmen, Enschede, Gemert-Bakel, Groningen, Hellevoetsluis, Kampen, Landerd, Landsmeer, Laren, Nissewaard, Oldambt, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Oost Gelre, Raalte, Roermond, Rotterdam, Ten Boer, Twenterand, Velsen, Waterland, West-Voorne, Zwolle.	
Openbaar belang	Dimpact levert software voor o.a. de inrichting van het Klant Contact Centrum. Het is een samenwerkingsverband van verschillende gemeenten waarbij kennisbundeling en klantgerichte innovatie gemeenten voorzien van optimale dienstverlening naar burgers en bedrijven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten hebben allen een gelijke stem in de samenwerking.	
Programma	Heeft een relatie met programma 8.	
Website	www.dimpact.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarverslag 2017	31 december 2018 Bron: jaarverslag 2018 = NNB
- Eigen vermogen	€ 1.105.477,-	NNB
- Vreemd vermogen	€ 1.415.580	NNB
- Resultaat	€ 331.707,- (2017)	NNB
Bijdrage Laarbeek	€ 184.617,- (2018)	
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.	

Naam	Coöperatieve vereniging Boer Bier Water	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Lieshout	
Partners	ZLTO en Bavaria	
Openbaar belang	Via Coöperatie Boer Bier Water kunnen de gemeente Laarbeek, ZLTO en Bavaria hun gemeenschappelijke belangen bundelen en is het mogelijk om de gezamenlijke doelen beter en doelgerichter te realiseren.	
Bestuurlijke betrokkenheid	De coöperatie is opgericht in 2017.	
Website	www.boerbierwater.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarverslag 2017	31 december 2018 Bron: jaarverslag 2018 = NNB
- Eigen vermogen	-/- € 834,-	NNB
- Vreemd vermogen	€ 164.237	NNB
- Resultaat	-/- € 834,- (2017)	NNB
Bijdrage Laarbeek	€ 10.000,- (2018)	
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.	

Overige verbonden partijen

Naam	Netwerk innovatiehuis De Peel	
Vorm	Netwerkorganisatie	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging en Waterschap Aa en Maas.	
Openbaar belang	Het leveren van een proactieve, herkenbare en onderscheidende bijdrage aan de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Brainport in de metropoolregio Eindhoven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Vanuit alle gemeenten die deelnemen in het Innovatiehuis neemt één bestuurder plaats in een stuurgroep. Vanuit het georganiseerd bedrijfsleven nemen hierin twee bestuurders zitting en vanuit het Waterschap één.	
Website	www.innovatiehuisdepeel.nl	
Financiën:	1 januari 2018 Bron: jaarverslag 2018 = NNB	31 december 2018 Bron: concept 2018
- Eigen vermogen	-	-
- Vreemd vermogen	-	-
- Resultaat	-	€ 35.000,-
Bijdrage Laarbeek	€ 30.000,- (2018)	
Risico's	Risico blijft beperkt tot de ingelegde middelen.	

4.7 Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste (BBV, artikel 16):

- a een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de elementen van het BBV.

Visie

De grondexploitatie is onderdeel van de bedrijfsvoering en dient een positieve bijdrage aan de gemeente en gemeenschap te leveren. Eventuele winsten worden ingezet om het voorzieningenniveau te versterken. Ook levert een actief grondbedrijf een positieve impuls aan de regionale economische activiteit.

Aanduiding uitvoering

De uitvoering van het grondbeleid wordt gebaseerd op de nota Grondbeleid 2010-2014 zoals die in 2010 is vastgesteld (rb. 6 juli 2010). Doel van de nota is het formuleren van een integraal beleidskader om het totale grondexploitatieproces te beheersen, te bewaken en af te stemmen op alle relevante beleidskaders, zodat een samenhangend, strategisch en effectief grondbeleid kan worden gevoerd.

Naast het meerjarige beleid, wordt elk jaar een Grondnota gemaakt waarin de ontwikkelingen per complex in beeld worden gebracht. De nieuwste Grondnota 2018 is door de gemeenteraad vastgesteld op 8 november 2018.

De gemeente Laarbeek heeft momenteel de volgende bestemmingsplannen in exploitatie:

Soort	Status	Naam	Verwachte einddatum
woongebied	BIE	De nieuwe Hees (Donk)	2019
bedrijfsterrein	BIE	Landbouwontwikkeld gebied	2019
woongebied	BIE	Laarsche Velden	2019
woongebied	BIE	Nieuwenhof 2014	2022
woongebied	BIE	De Beekse Akkers	2026
woongebied	BIE	D'n Hoge Suute	2026
bedrijfsterrein	BIE	Bemmer IV	2028
woongebied	BIE	Vogelenzang	2022
woongebied	BIE	Kerkakkers (Beek), blok 1	2021
woongebied	BIE	Kerkakkers (Beek), blok 2	2021
woongebied	BIE	De Hoge Regt (PPS-constructie)	2025

Grondprijzen

Met het vaststellen van de jaarlijkse Grondnota worden ook de verschillende grondprijzen vastgesteld. In 2018 en 2019 worden de volgende prijzen gehanteerd.

Complex	prijzen 2018 per m² en exclusief BTW	prijzen 2019 per m² en exclusief BTW
grondslag van de prijzen	Grondnota 2017	Grondnota 2018
Woningbouwgrond		
- vrije sector	€ 275,00	€ 283,00
- sociale huur sector	€ 207,00	€ 213,00
- sociale koop segment	€ 235,00	€ 242,00
- sociale huursector boven huursubsidielgrens	€ 235,00	€ 242,00
Industrie grond		
- zeer goede ligging	€ 164,00	€ 169,00
- goede ligging	€ 145,00	€ 149,00
- normale ligging	€ 129,00	€ 133,00

Actuele prognose

Bij het opmaken van de programmaverantwoording wordt elk jaar een actueel beeld geschetst van de lopende complexen. De actuele prognose wordt afgezet tegen de prognose zoals die is gemaakt voor de Grondnota 2018.

Complex	Grondnota 2018	Programmarekening 2018	Mutatie
De nieuwe Hees (Donk)	€ 202.656,00	€ 168.470,00	-€ 34.186,00
Landbouwontwikkeld gebied	€ 9.075,00	€ 2.231,00	-€ 6.844,00
Laarsche Velden	€ 455.541,00	€ 453.345,00	-€ 2.196,00
Nieuwenhof 2014	€ 59.893,00	€ 35.371,00	-€ 24.522,00
De Beekse Akkers	€ 1.344.478,00	€ 1.374.463,00	€ 29.985,00
D'n Hoge Suute	€ 385.595,00	€ 352.763,00	-€ 32.832,00
Bemmer IV	€ 2.636.100,00	€ 2.333.483,00	-€ 302.617,00
Vogelenzang	€ 385.640,00	€ 486.361,00	€ 100.721,00
Kerkakkers (Beek), blok 1			
Kerkakkers (Beek), blok 2	€ 1.857.024,00	€ 1.707.725,00	-€ 149.299,00
Herontwikkeling Piet van Thielplein	nmb	€ 0,00	€ 0,00
De Hoge Regt (PPS-constructie)	*	*	
Totaal van de complexen	€ 7.336.002,00	€ 6.914.212,00	-€ 421.790,00

* Saldo De Hoge Regt in Grondnota 2018: € 138.433,-. De stand per 31-12-2018: -/- € 42.074,-. De exploitatieopzet wordt in overleg met de partner herzien en vervolgens ter goedkeuring aan de aandeelhouders voorgelegd. Een eerste doorrekening geeft aan dat het saldo rond de nullijn ligt.

Ontwikkeling 2018

De verwachte totaalwinst van alle complexen is ten opzichte van de gepresenteerde Grondnota 2018 bijgesteld. Voor 2019 is met een opbrengstenstijging van 3% gerekend. Voor volgende jaren is gerekend met 2% opbrengstenstijging.

De uitgeefbare bouwgrond in de plannen Bemmer IV en Kerkakkers Blok I en II is op basis van een gewijzigde verkaveling naar beneden bijgesteld. De eindsaldi zoals in bovenstaande tabel gepresenteerd geven een compleet beeld van de te verwachten saldi. Vanaf 2016 is sprake van verplichte winst name bij de complexen die dit kunnen dragen. In het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de POC-methode (percentage of completion) uitgewerkt die gebruikt moet worden om de jaarlijkse winst te bepalen. De winst die als gerealiseerd beschouwd moet worden bedraagt in 2018 € 887.000,-. Via resultaatbestemming wordt voorgesteld om deze toe te voegen aan de reserve grondexploitatie-risico's.

Beleidsuitgangspunt reserves die verband houden met het grondbedrijf

De volgende reserves hebben een directe relatie met de grondexploitatie:

- Reserve Grondexploitatie-risico
- Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Hieronder wordt een korte toelichting gegeven op de reserves;

Reserve Grondexploitatie-risico

De reserve Grondexploitatie-risico fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie. In 2018 is een Monte-Carlo-analyse uitgevoerd waarbij een inschatting gemaakt is van de risico's binnen de grondexploitaties. Uit de berekening bleek dat een risicobuffer van € 1,4 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen (Grondnota 2018, p.9).

Als risicobuffer is de reserve grondexploitatie-risico's aanwezig. De stand van deze reserve per 31 december 2018 bedraagt € 4,8 miljoen.

Reserve Bovenwijkse Voorzieningen

Om bovenwijkse voorzieningen te kunnen realiseren, was ooit in de verkoopprijs van de gronden een afdracht per m² netto uitgeefbaar opgenomen. Fondsvorming binnen actuele complex berekeningen is niet langer toegestaan. Dit wordt namelijk gezien als het afkomen van winst.

De raad heeft in 2011 de Nota (fonds) Bovenwijkse voorzieningen 2011-2015 vastgesteld (rb. 2 november 2011) hierin zijn de voorwaarden opgenomen over hoe om te gaan met de besteding van deze reserve. Dit fonds wordt op dit moment enkel nog gevoed uit bijdragen die op basis van genoemde nota bij particuliere grondeigenaren in rekening worden gebracht. De stand van deze reserve per 31 december 2018 bedraagt circa € 39.000,-.

Monte Carlo analyse

Periodiek wordt een nieuwe Monte Carlo analyse uitgevoerd. Dit is begin 2018 gedaan. Zoals verwacht zijn de risico's iets kleiner geworden door een forse toename van de verkoop van bouw kavels. Dit heeft als consequentie dat de boekwaarde over de gehele linie genomen langzaam daalt en de looptijden van bouwgrondcomplexen korter wordt. Een uitzondering is hier het plan Bemmer IV.

4.8 Bezuinigingen

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Laarbeek heeft een aantal bezuinigingsmaatregelen moeten nemen die ook in 2018 hun effect hebben gehad. Op advies van provincie Noord-Brabant (brief provincie d.d. 19 mei 2014) presenteren we de status van de genomen bezuinigingsmaatregelen in deze paragraaf.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- Stand bezuinigingsplan bij het maken van deze programmaverantwoording 2018.
- Stand bezuinigingsplan bij het maken van programmabegroting 2018.
- Realisatie bezuinigingstaakstellingen in 2018.

Stand bezuinigingsplan bij het maken van deze programmaverantwoording 2018

Deze bezuinigingsparagraaf wordt gestart met het totaalbeeld van de nog resterende bezuinigingstaakstellingen. Uit de tabel blijkt dat de taakstelling zoals die voor 2018 gold, incidenteel is gerealiseerd.

Nog te realiseren maatregelen	2018	2019	2020	2021
Bezuinigingsplan 2012-2017	0	6.000	6.000	6.000
Inverdieneffect Peelsamenwerking	0	38.000	38.000	38.000
Totaal restant taakstelling	0	44.000	44.000	44.000

Stand bezuinigingsplan bij het maken van Programmabegroting 2018

Bij het opmaken van de Programmabegroting 2018 is onderstaande tabel opgenomen met nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen. In het schema zijn de maatregelen in meerjarig perspectief in beeld gebracht. Dit overzicht is het vertrekpunt.

Taakstelling volgens begroting 2018	2018	2019	2020	2021
Bezuinigingsplan 2012-2017	6.000	6.000	6.000	6.000
Inverdieneffect Peelsamenwerking	38.000	38.000	38.000	38.000
Totale bezuinigingstaakstelling	44.000	44.000	44.000	44.000

Gerealiseerde bezuinigingen in 2018

Hieronder wordt dezelfde tabel gepresenteerd, waarin de gerealiseerde bezuinigingsmaatregelen zijn verwerkt. Onder de tabel wordt per onderdeel een toelichting gegeven op de gerealiseerde maatregelen.

Gerealiseerde maatregelen in 2018	2017	2018	2019	2020
Bezuinigingsplan 2012-2017	6.000	0	0	0
Inverdieneffect Peelsamenwerking	38.000	0	0	0
Totale bezuinigingstaakstelling	44.000	0	0	0

Bezuinigingsplan 2012-2017

De realisatie van het restant van het bezuinigingsplan bedraagt € 6.000,- in 2018. Dit bedrag is in 2018 bereikt door het nemen van de volgende maatregel:

- Eénmalig wegboeken restant taakstelling € 6.000,- (rb. 2e tussenrapportage 2018)

Inverdieneffect Peelsamenwerking

De realisatie van het restant van het bezuinigingsplan bedraagt € 38.000,- in 2018. Dit bedrag is in 2018 bereikt door het nemen van de volgende maatregel:

- Eénmalig wegboeken restant taakstelling € 38.000,- (rb. 2e tussenrapportage 2018)

4.9 Uitkering uit het gemeentefonds

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Deze paragraaf is niet verplicht. Deze paragraaf is toegevoegd aan de programmabegroting 2017 om de ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering in beeld te brengen. Net als in de programmabegroting wordt dit onderdeel ook in de programmaverantwoording opgenomen.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds.
- Verdelingsmaatstaven.
- Definitieve uitkering uit het gemeentefonds 2018.
- Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de primitieve programmabegroting 2018.
- Verschillen tussen begroting en realisatie.

Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van gemeente Laarbeek.

Het gemeentefonds kent: Integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen en algemene uitkering. Integratie- en decentralisatie uitkering zijn uitkeringen die op termijn opgenomen zullen worden in de algemene uitkering.

Het verschil tussen integratie en decentralisatie uitkering is dat bij integratie uitkeringen de termijn waarop de integratie uitkering opgaat in de algemene uitkering bekend is. Bij decentralisatie-uitkeringen is geen einddatum bekend (gemaakt). Decentralisatie-uitkeringen kunnen ook ter beschikking gesteld worden aan een deel van de gemeenten.

Naast deze drie soorten uitkeringen uit het gemeentefonds bestaan er ook nog de zogenaamde specifieke uitkeringen. Deze vormen geen onderdeel van het gemeentefonds en hebben een verplicht bestedingskarakter. Als de besteding niet gerealiseerd wordt, dient de specifieke uitkering terugbetaald te worden.

Uit het bovenstaande kan de volgende tabel gedestilleerd worden.

Naam	Bestedingsvrijheid	Berekening van de uitkering
Algemene uitkering	Ja	Verdelingsmaatstaven
Decentralisatie uitkering	Ja	Eigen berekening per uitkering
Integratie uitkering	Ja	Eigen berekening per uitkering
Specifieke uitkering	Nee (geoomerkt geld), verantwoording in de jaarrekening via SiSa	Eigen berekening per uitkering, géén onderdeel van de Uitkering uit het gemeentefonds

Verdeelmaatstaven

Om de algemene uitkering uit het gemeentefonds objectief over alle gemeenten te verdelen, is een set van verdeelmaatstaven opgesteld. Per verdeelmaatstaf wordt de uitkering berekend met de formule: prijs * hoeveelheid. Omdat de set met verdeelmaatstaven erg uitgebreid is (ongeveer 60 elementen), is sprake van een complexe berekening. Om de algemene uitkering na te rekenen, moet van alle verdeelmaatstaven de prijs en de hoeveelheid bepaald worden. Vervolgens moet de uitkomst van alle berekening bij elkaar geteld worden en vermenigvuldigd worden met de uitkeringsfactor om de totale algemene uitkering te kennen.

Periodiek sleutelt het rijk aan de verdeelmaatstaven. Dit 'sleutelen' gebeurt om de verdeling over de verschillende gemeenten eerlijker te maken. Het rijk publiceert de uitkomsten van de versleuteling door gemeentefonds circulaires uit te brengen. Elk jaar wordt in mei, september en december een circulaire uitgebracht.

Definitieve uitkering uit het gemeentefonds 2018

De werkelijke ontvangsten uit het gemeentefonds over 2018 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Ontvangen uitkering gemeentefonds	2018	
<u>Integratie-uitkering:</u>		
WMO bestaande taken	1.669.128	
VTH provinciale taken	79.288	
Sociaal Domein:		
- WMO nieuwe taken	2.858.469	
- Jeugdzorg	4.018.316	
- Participatie	2.801.904	
Saldo van de integratie-uitkeringen		11.427.105
<u>Decentralisatie-uitkering:</u>		
Combinatiefuncties	88.636	
Versterking peuterspeelzalen	0	
Voorschoolse voorziening peuters	35.058	
Verhoogde asielinstroom	0	
Armoedebestrijding kinderen	76.162	
2e kamer verkiezingen	0	
Schulden en armoede	35.589	
Maatschappelijke begeleiding	2.370	
Referendum	7.702	
Vergoeding raadsleden kleine gemeenten	59.237	
Informatie energiemaatregelen	3.844	
Saldo van de decentralisatie-uitkeringen		308.598
Algemene uitkering		15.676.440
Totaal uitkering gemeentefonds		27.412.143

Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de primitieve programmabegroting 2018¹

Bij het samenstellen van de primitieve begroting 2018 werd uitgegaan van de volgende uitkering uit het gemeentefonds. De primitieve raming werd destijds gebaseerd op de meicirculaire 2017, aangevuld met de septembercirculaire 2017.

Primitieve raming uitkering gemeentefonds	2018
<u>Integratie-uitkering:</u>	
WMO bestaande taken	1.631.723
VTH provinciale taken	79.288
Sociaal Domein:	
- WMO nieuwe taken	2.784.751
- Jeugdzorg	3.894.681
- Participatie	2.716.016
Saldo van de integratie-uitkeringen	11.106.459
<u>Decentralisatie-uitkering:</u>	
Combinatiefuncties	89.251
Versterking peuterspeelzalen	0
Voorschoolse voorziening peuters	35.058
Verhoogde asielinstroom	0
Armoedebestrijding kinderen	76.162
2e kamer verkiezingen	0
Saldo van de decentralisatie-uitkeringen	200.471
Algemene uitkering	15.486.883
Totaal uitkering gemeentefonds	26.793.813

Verschillen tussen begroting en realisatie

Tussen de primitieve begroting en de werkelijke ontvangst van de uitkering uit het gemeentefonds zit een positieve ontwikkeling van € 618.000,-. De toename van dit bedrag is uiteindelijk grotendeels (t/m septembercirculaire 2017) in de ramingen van begroting 2018 verwerkt. Een ander deel (decembercirculaire 2017 e.v.) is ontstaan nadat de laatste begrotingswijziging in 2018 is verwerkt.

¹ Programmabegroting 2018, p.57 en p.129

5. Financiële recapitulatie

5.1 Samenvatting programma's

Recapitulatie Programmarekening 2018

Programma	Omschrijving		Primitieve begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
1	Veiligheid	lasten	€ 1.611.348	€ 1.610.006	€ 1.631.453
		baten	€ 65.084	€ 64.852	€ 67.200
		saldo	€ -1.546.264	€ -1.545.154	€ -1.564.253
2	Woonklimaat en leefklimaat	lasten	€ 5.750.829	€ 7.258.884	€ 8.297.702
		baten	€ 757.986	€ 1.580.597	€ 3.506.356
		saldo	€ -4.992.843	€ -5.678.287	€ -4.791.347
3	Gezondheid en zorg	lasten	€ 11.918.440	€ 11.945.612	€ 12.782.281
		baten	€ 561.592	€ 381.088	€ 418.946
		saldo	€ -11.356.848	€ -11.564.524	€ -12.363.335
4	Welzijn en onderwijs	lasten	€ 2.623.923	€ 5.900.537	€ 4.619.823
		baten	€ 725.648	€ 2.134.178	€ 876.997
		saldo	€ -1.898.275	€ -3.766.359	€ -3.742.826
5	Economie en werkgelegenheid	lasten	€ 8.593.646	€ 15.700.171	€ 17.919.798
		baten	€ 3.757.253	€ 10.273.026	€ 13.149.508
		saldo	€ -4.836.393	€ -5.427.145	€ -4.770.289
6	directe dienstverlening	lasten	€ 3.681.395	€ 3.590.684	€ 3.705.517
		baten	€ 4.607.461	€ 4.580.862	€ 3.969.744
		saldo	€ 926.066	€ 990.178	€ 264.228
7	Relatie tussen burgers en bestuur	lasten	€ 1.281.255	€ 1.500.147	€ 1.602.635
		baten	€ 0	€ 0	€ 33.337
		saldo	€ -1.281.255	€ -1.500.147	€ -1.569.298
8	Financiën en bedrijfsvoering	lasten	€ 7.247.898	€ 6.976.347	€ 7.057.188
		baten	€ 32.233.710	€ 35.587.785	€ 35.116.636
		saldo	€ 24.985.812	€ 28.611.438	€ 28.059.448
TOTAAL PROGRAMMAREKENING		lasten	€ 42.708.734	€ 54.482.388	€ 57.616.395
		baten	€ 42.708.734	€ 54.602.388	€ 57.138.723
		saldo	€ 0	€ 120.000	€ -477.672

5.2 Programmaplan 2018

Verantwoording 2018	Progr.	Lasten	Baten	Saldo	Taakvelden
Programma 1 Veiligheid	01	€ 1.631.453	€ 55.675	€ 1.575.777	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.1
Programma 2 Woonklimaat en leefklimaat	02	€ 7.333.976	€ 1.400.578	€ 5.933.399	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.2
Programma 3 Gezondheid en zorg	03	€ 12.782.281	€ 416.446	€ 12.365.835	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.3
Programma 4 Welzijn en onderwijs	04	€ 2.747.983	€ 317.171	€ 2.430.812	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.4
Programma 5 Economie en werkgelegenheid	05	€ 17.364.208	€ 13.019.842	€ 4.344.365	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.5
Programma 6 Directe dienstverlening	06	€ 3.705.517	€ 3.968.578	€ -263.061	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.6
Programma 7 Relatie tussen burgers en bestuur	07	€ 1.602.635	€ 33.337	€ 1.569.298	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.7
Programma 8 Financiën en bedrijfsvoering	08	€ 0	€ 0	€ 0	diverse taakvelden, excl.taakvelden 0.4 / 0.5 / 0.61 / 0.62 / 0.64 / 0.7 / 0.8 / 0.9 / 0.10.8 / 0.11
Algemene dekkingsmiddelen	08	€ 172.926	€ 31.794.918	€ -31.621.992	0.5-treasury / 0.61-ozb woningen / 0.62-ozb niet-woningen / 0.64- belastingen overig / 0.7- algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
Overhead	08	€ 6.069.873	€ 381.541	€ 5.688.332	0.4-overhead
Heffing VpB	08	€ -203.697	€ 0	€ -203.697	0.9-vennootschapsbelasting
Onvoorzien	08	€ 38.945	€ 60.676	€ -21.731	0.8-overige baten en lasten
Saldo baten en lasten		€ 53.246.098	€ 51.448.761	€ 1.797.337	
Mutaties reserves programma 1	01	€ 0	€ 11.524	€ -11.524	0.10.1-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 2	02	€ 963.726	€ 2.105.778	€ -1.142.052	0.10.2-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 3	03	€ 0	€ 2.500	€ -2.500	0.10.3-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 4	04	€ 1.871.840	€ 559.826	€ 1.312.015	0.10.4-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 5	05	€ 555.590	€ 129.666	€ 425.924	0.10.5-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 6	06	€ 0	€ 1.167	€ -1.167	0.10.6-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 7	07	€ 0	€ 0	€ 0	0.10.7-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 8	08	€ 979.141	€ 2.879.502	€ -1.900.361	0.10.8-mutaties reserves
Resultaat		€ 57.616.395	€ 57.138.723	€ 477.672	0.11 -resultaat van de rekening van baten en lasten

Jaarrekening over het begrotingsjaar 2018

Balans

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Spelregels over waardering en afschrijvingsbeleid zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014'.

VASTE ACTIVA

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

Immateriële vaste activa

Op grond van artikel 34 BBV worden in de balans onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio
- b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- c. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs vermindert met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag.

Eventuele afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening. De afschrijvingstermijn wordt maximaal gelijk gesteld aan de looptijd van de lening.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Het activeren van kosten van onderzoek en ontwikkeling als immaterieel actief is alleen toegestaan onder een aantal voorwaarden:

- de gemeente heeft de intentie het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vast actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan een publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, vermindert met afschrijvingen. Deze bijdragen worden afgeschreven in een termijn die (maximaal) gelijk is aan gebruiksduur van het actief bij derde.

Materiële vaste activa

Artikel 35 BBV schrijft voor dat in de balans onder materiële vaste activa afzonderlijk worden opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
- b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Zolang gronden nog niet gekwalificeerd worden als bouwgrond in exploitatie, staan deze op de balans onder materiele vaste activa als 'strategische gronden'. Deze worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming).

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Deze investeringen zijn tegen verkrijgings- of verminderingprijs gewaardeerd.

Specifieke investeringsbijdragen van derden, zoals investeringssubsidies en andere bijdragen van derden, worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Investerings worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde "Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014".

In afwijking op de reguliere afschrijvingstermijnen wordt op 'oude armaturen' versneld afgeschreven. Conform raadsbesluit dd. 15 maart 2018 (1e Financiële bijstelling 2018, onderdeel Beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte') wordt voor desbetreffende investeringen een afschrijvingstermijn gehanteerd van 5 jaar.

Investerings onder de € 10.000 worden niet geactiveerd maar in één keer ten laste van de exploitatie gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investerings met economisch nut waarvoor heffing geheven kan worden

Investerings waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden, worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd. Het gaat om de investeringen in riolering. Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte. Deze investeringen zijn niet verhandelbaar en/of kunnen niet bijdragen aan het genereren van middelen.

Met ingang van het boekjaar 2017 is het op basis van een BBV-wijziging verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Deze verplichting geldt alleen voor investeringen die vanaf 2017 zijn gedaan. Voor investeringen van vóór 2017 blijven de destijds geldende grondslagen bestaan.

Voor investeringen die zijn gedaan vóór 2017 is het uitgangspunt bij investeringen met maatschappelijk nut dat deze niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht worden. De lasten van deze investeringen worden dus in één keer genomen, tenzij de financiële positie het niet toelaat. Dan mogen deze investeringen geactiveerd worden en wordt er vervolgens op afgeschreven. De boekwaarden van investeringen met maatschappelijk nut van vóór 2017 moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut vindt in beginsel lineair plaats. In uitzonderingssituaties kan resultaatafhankelijke afschrijving worden toegepast.

Om deze wijziging in beeld te houden is, zoals voorgeschreven in het BBV, in de toelichting op de activa een onderscheid gemaakt in het verloop van activa met maatschappelijk nut vóór 2017 en vanaf 2017.

Financiële vast activa

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. Kapitaalverstrekking aan:
 - 1. deelnemingen;
 - 2. gemeenschappelijke regelingen;
 - 3. overige verbonden partijen;
- b. Leningen aan:
 - 1. Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
 - 2. Woningbouwcorporaties;
 - 3. Deelnemingen;
 - 4. overige verbonden partijen;
- c. Overige langlopende leningen;
- d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetype looptijd van een jaar of langer;
- f. Overige uitzettingen met een rentetype looptijd van een jaar of langer.

Van een deelneming is sprake (artikel 1, lid e BBV) als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g worden gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van eventuele aflossingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De term kapitaalverstrekking wordt zowel gebruikt voor de participatie in risicodragend (eigen) vermogen (aandelenkapitaal, stichtingskapitaal e.d.) als voor de verstrekking van financieringsmiddelen aan verbonden partijen in de vorm van vreemd vermogen. In die laatste gevallen gaat het doorgaans om flexibele financieringsvormen zonder vast aflossingsstramien.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de marktwaarde van de aandelen structureel tot onder de verkrijgingsprijs dalen dan zal afwaardering plaatsvinden naar lagere marktwaarde. Voor risico's wordt een voorziening gevormd.

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningsvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening beïnvloedbare constante rentevergoeding. Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen ook al resteert er minder dan 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Conform artikel 38 BBV worden onder de voorraden afzonderlijk opgenomen:

- a. Grond- en hulpstoffen;
- b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- c. Gereed product en handelsgoederen;
- d. Vooruitbetalingen.

De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw-

en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming wordt de percentage of completion methode gehanteerd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grond-exploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Indien verlies wordt verwacht is het voor het volledige bedrag van het verwachte verlies een voorziening op nominale waarde getroffen die in mindering is gebracht op de waardering van het onderhanden werk.

De voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden in-courant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Jaarlijks wordt de kwaliteit van de vorderingen beoordeeld. Als sprake is van verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van geschatte inningskansen. Periodiek wordt de administratie opgeschoond, dat wil zeggen dat vorderingen die oninbaar blijven te zijn, worden afgeboekt.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves.

De reserves worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten: afgezonderde middelen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen (bruto-activering). In het verleden genomen investeringsbeslissingen met als dekking een gemeentelijke reserve worden via deze fondsen administratief afgewikkeld.

Bestemmingsreserves egalisereserve: schommelingen op bepaalde technische c.q. bedrijfsmatige begrotingsonderdelen van de begroting worden via afzonderlijke egalisereserves afgewikkeld. Dit om de bestuurlijke afweging- en allocatiefunctie van de begroting te "vrijwaren" van fluctuaties van bedrijfstechnische aard. Dit betreft met name (meerjarig) wegenonderhoud en de vervanging van bedrijfsmiddelen.

De instelling en werking berust op bestuurlijke besluitvorming, die jaarlijks wordt geconcretiseerd in de begroting en jaarrekening. Behoudens beleidswijziging zijn deze middelen niet vrij aanwendbaar.

Voorzieningen

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd door:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- b. bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijk te schatten is;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;

d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid onder b BBV.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen als bedoeld in artikel 49, onderdeel b BBV (de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren).

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Hierop zijn twee uitzonderingen: de voorzieningen voor pensioenverplichting voor wethouders en de egalisatie rioolheffing.

De voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichting is voor het gedeelte dat betrekking heeft op voormalige collegeleden berekend op actuariële waardebasis, uitgaande van de contante waarde van toekomstige uitkeringsverplichtingen. Door waardering tegen contante waarde kunnen kosten tegen de dan gelden prijzen worden gedekt.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een beheerplan en de daarin vastgestelde kwaliteitseisen.

Bij de materiële vaste activa is aangegeven dat investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd worden. Dat geldt ook voor de bijbehorende voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en bestaan uit:

- netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een 1 jaar;
- overlopende passiva

Borg- en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Het totaalbedrag wordt onderaan de balans afzonderlijk gepresenteerd. Nadere informatie is opgenomen in de toelichting op de balans, onder 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen'.

Balans per 31 december 2018

Activa	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	24.381	196.278
- Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen	24.381	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	196.278
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Materiële vaste activa	50.345.548	48.028.468
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	10.891.278	10.275.310
- Overige investeringen met een economisch nut	36.781.651	35.781.856
- Strategische gronden	651.194	350.405
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.021.425	1.620.896
Financiële vaste activa	1.600.116	5.392.443
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	54.308	0
- Leningen aan:		
- deelnemingen	0	4.054.309
- overige verbonden partijen	0	363.851
- Overige langlopende leningen u/g	49.553	60.593
- Overige uitzettingen met looptijd ≥ 1 jaar	1.496.256	913.691
Totaal vaste activa	51.970.045	53.617.189
Vlottende activa		
Voorraden	24.722.139	28.030.125
- Gronden en hulpstoffen:		
- diverse gronden	0	0
- overige grond- en hulpstoffen	2.961	161
- Onderhanden werk inzake grondexploitatie	24.719.178	28.029.964
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	9.111.547	5.901.260
- Vorderingen op openbare lichamen	3.550.066	3.123.167
- Overige vorderingen	893.101	633.428
- Rekening-courantverhouding (Exploitiemij De Hoge Regt en SVn)	4.397.866	481.553
- Uitzetting in 's Rijks schatkist	270.514	1.663.112
Liquide middelen	3.290	201.756
- Kassaldi	3.290	7.369
- Banksaldi		194.387
Overlopende activa	5.884.054	1.772.196
- Nog te ontvangen posten	3.642.409	1.772.196
- Vooruitbetaalde bedragen	2.241.644	
Totaal vlottende activa	39.721.030	35.905.337
Totaal generaal	91.691.074	89.522.527

Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Vaste passiva		
Eigen vermogen	44.883.566	46.680.902
- Reserves		
- algemene reserve	8.036.077	8.642.921
- bestemmingsreserve	37.325.160	36.137.851
- Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-477.672	1.900.130
Voorzieningen	5.949.085	5.726.724
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.266.261	4.582.999
- Onderhoudsregalisatievoorzieningen	1.082.664	1.143.725
- Voorziening inzake van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel	3.600.161	0
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	28.984.982	27.349.265
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	28.919.546	27.255.787
- overige binnenlandse sectoren	0	28.417
- Waarborgsommen	65.436	65.061
Totaal vaste passiva	79.817.633	79.756.892
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar	9.421.667	6.456.901
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in art. 1 onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	6.000.000	3.999.825
- Overige schulden	2.858.260	2.457.076
- Banksaldi	563.407	0
Overlopende passiva	2.451.775	3.308.734
- Nog te betalen posten	2.335.779	3.203.786
- Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	72.760	72.760
- Vooruitontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	25.632	14.606
- Overige vooruitontvangen bedragen	17.553	17.553
- Overige (kruisposten)	51	29
Totaal vlottende passiva	11.873.441	9.765.635
Totaal generaal	91.691.074	89.522.527
Waarborgsommen en garanties (x 1.000)	47.553	48.363

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Activa

bedragen x € 1.000,-

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Kosten afsluiten geldleningen	0	24
kosten van onderzoek en ontwikkeling	196	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal	196	24

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2018	Invester- tingen	Desinves- tingen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen	0	0	0	26	2	0	24
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	196	-196	0	91	0	90	0
Bijdragen aan activa van derden	0	0	0	7	0	7	0
Totaal	196	-196	0	124	2	97	24

De kolom herrubricering is ingevoegd om zichtbare aansluiting te houden met de jaarrekening 2017. € 39 K is overgeheveld naar investeringen maatschappelijk nut - overige materiële vaste activa en € 157 K is overgeheveld naar investeringen met economisch nut - bedrijfsgebouwen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven	10.275	10.891
- Overige investeringen met economisch nut	35.782	36.782
- Strategische gronden (gronden (nog) niet gekwalificeerd als bouwgrond in exploitatie)	350	651
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	1.621	2.021
Totaal	48.028	50.346

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarden van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2018	Invester- tingen	Desinves- tingen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2018
Riolering - Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.275	0	10.275	1.002	0	282	104	0	10.891
Totaal	10.275	0	10.275	1.002	0	282	104	0	10.891

De boekwaarden van overige investeringen met economisch nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2018	Invester- tingen	Desinves- tingen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	779	0	779	0	0	0	0	0	779
Woonruimten	178	0	178	0	0	6	0	0	173
Bedrijfsgebouwen	33.610	135	33.745	2.506	4	1.282	119	0	34.846
Vervoermiddelen	301	0	301	0	0	30	0	0	271
Machines, apparaten en installaties	892	-89	803	125	0	226	0	0	702
Overige materiële activa	22	-9	13	37	0	39	0	0	11
subtotaal	35.782	37	35.819	2.668	4	1.583	119	0	36.782
Strategische gronden	350	0	350	463	0	0	163	0	651
subtotaal	350	0	350	463	0	0	163	0	651
Totaal	36.132	37	36.169	3.131	4	1.583	282	0	37.433

De kolom herrubricering is ingevoegd om zichtbare aansluiting te houden met de jaarrekening 2017. € 157 K is overgeheveld vanuit immateriële vaste activa - kosten van onderzoek en ontwikkeling en is totaal € 119 K overgeheveld naar investeringen maatschappelijk nut - overige materiële vaste activa.

De specificatie van de strategische gronden en het verloop van de boekwaarde gedurende het verslagjaar is als volgt:

	opp. (m²)	prijs per m²	Boekwaarde 1-1-2018	Aankopen 2018	Kosten 2018	Verkoop 2018	Afwaardering 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Beek en Donk								
Ptr. De Leeuwstraat 1	599		128		46	163		11
Ptr. Vogelstraat 39	2.500		3					3
Dr Timmerslaan			10					10
Ptr. De Leeuwstraat	42.455	7		297	7			304
Aarle-Rixtel								
Molenstraat	8.863	0						0
Beemdsteeg	3.825		1					1
Jan van Rixtelstraat					1			1
Bakelseweg	19.350	5	102		1			102
Buizerdstraat	4.825	8	36					36
Buizerdstraat	6.460	8	48					48
Brabantlaan	4.100	5	21					21
Klokkegetersstraat				99	12			112
Totaal	92.977		350	396	67	163	0	651

De boekwaarden van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en het verloop ervan worden in het onderstaande overzicht weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2018	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2018
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (t/m 2016)	1.611	0	1.611	-935	0	47	0	0	629
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (m.i.v. 2017)	7	0	7	1.072	0	604	0	0	475
Machines, apparaten en installaties, maatsch. nut	2	-2	0	1.034	0	233	0	0	801
Overige materiële vaste activa (t/m 2016)	0	84	84	0	0	13	0	0	71
Overige materiële vaste activa (m.i.v. 2017)	0	78	78	58	0	90	0	0	46
Totaal	1.620	160	1.780	1.229	0	987	0	0	2.021

De kolom herrubricering is ingevoegd om zichtbare aansluiting te houden met de jaarrekening 2017. € 22 K is overgeheveld vanuit bedrijfseconomische gebouwen - economisch nut, € 89 K is overgeheveld vanuit machines, apparaten en installaties - economisch nut, € 2K is binnen de materiële vaste activa overgeheveld van de ene naar de andere categorie en € 8K is overgeheveld vanuit overige materiële vaste activa - economisch nut. Verder is 39K overgeheveld vanuit kosten voor onderzoek en 11K vanuit machines, apparaten en installaties economisch nut.

Geen van de materiële vaste activa is in erfpacht uitgegeven.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	0	54
Langlopende leningen aan deelnemingen	4.054	0
Langlopende leningen overig verbonden partijen	364	0
Overige langlopende leningen	61	50
Overige uitzettingen met looptijd ≥ 1 jaar	914	1.496
Totaal	5.393	1.600

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2018	Investeren	Desinvesteringen	Aflossing/ Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	0	54	54	0	0	0	54
Langlopende leningen aan deelnemingen	4.054	-54	4.000	0	4.000	0	0
Langlopende leningen overig verbonden partijen	364	-364	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen	61	0	61	0	0	11	50
Overige uitzettingen met looptijd ≥ 1 jaar	914	364	1.278	460	120	121	1.496
Totaal	5.393	0	5.393	460	4.120	132	1.600

De kolom herrubricering is ingevoegd om zichtbare aansluiting te houden met de jaarrekening 2017. € 54 K aan langlopende leningen aan deelnemingen is overgeheveld naar kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen. € 364 K langlopende leningen aan overige verbonden partijen zijn overgeheven naar overige uitzettingen met een looptijd ≥ 1 jaar.

Een nadere specificatie van de financiële vaste activa is als volgt:

	Boekwaarde 1-1-2018	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen		
Aandelen Brabant Water	2	2
Aandelen BNG	43	43
Aandelen SOK Laarsche Velden Noord	9	9
Langlopende leningen aan deelnemingen		
Conform B&W-besluit (20-2-2018) is de langlopende lening aan Exploitatiemij De Hoge Regt BV per 10-4-2018 omgezet in een rekening-courant verhouding (vlottende activa)	4.000	0
Overige langlopende leningen		
Leningen personeel gemeente	61	50
Overige uitzettingen met looptijd ≥ 1 jaar		
Bouwfonds ivm overname HNG door BNG (hiertegenover staat een bestemmingsreserve)	364	243
Uitvoering startersleningen	914	919
Deelname Zonnepanelenproject Brabant-ZO	0	146
Duurzaamheidsleningen Laarbeek	0	189
	5.393	1.600

Vlottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden naar de volgende categorieën uitgesplitst:

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Grond- en hulpstoffen	0	3
Onderhanden werk inzake grondexploitatie	28.030	24.719
Totaal	28.030	24.722

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2018 het volgende overzicht worden gegeven:

Complex	Boekwaarde 1-1-2018	Investeren	Baten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-2018
Laarsche Velden	512	17	238	201	492
Beekse Akkers	7.924	1.117	4.077	576	5.540
Bedrijventerrein Bemmer fase 4	16.763	624	54	0	17.334
D'n Hoge Suute	2.588	437	949	110	2.186
Nieuwenhof 2014	1.273	-98	1.388	0	-212
De nieuwe Hees	-390	9	118	0	-498
Vogelenzang	-52	429	313	0	63
Cluster Beek	14	119	0	0	132
Herontwikkeling Piet van Thielplein	-185	0	2	0	-186
Landbouwonwikkelingsgebied Mariahout	-86	55	1	0	-31
	28.362	2.709	7.139	887	24.818
Voorzieningen gevormd i.v.m niet sluiten exploitaties	332				99
Totaal gecorrigeerde boekwaarde	28.694	2.709	7.139	887	24.917

Complex	Boekwaarde 31-12-2018	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
Laarsche Velden	492	52	797	-252	-247
Beekse Akkers	5.540	3.633	9.971	-798	-682
Bedrijventerrein Bemmer fase 4	17.334	6.598	26.265	-2.333	-1.914
D'n Hoge Suute	2.186	2.052	4.480	-243	-207
Nieuwenhof 2014	-212	873	696	-35	-33
De nieuwe Hees	-498	268	-62	-168	-165
Vogelenzang	63	1.258	1.808	-486	-449
Cluster Beek	132	318	2.158	-1.708	-1.609
Herontwikkeling Piet van Thielplein	-186	186	0	0	0
Landbouwwontwikkelingsgebied Mariahout	-31	24	-107	99	94
	24.818	15.261	46.006	-5.926	-5.212
Voorzieningen gevormd i.v.m niet sluiten exploitaties	99				
Totaal gecorrigeerde boekwaarde	24.719	15.261	46.006	-5.926	-5.212

Het geraamde resultaat (nominale waarde) wordt bepaald door de boekwaarde plus de nog te verwachten kosten en opbrengsten (prospectie). In de prospectie wordt rekening gehouden met kostenstijgingen als gevolg van inflatie met 2% en met opbrengstenstijgingen conform vastlegging in de grondnota 2018, zijnde 3% voor 2019 en 2% voor de overige jaren. Daarnaast wordt rente toegerekend aan de complexen op basis van de boekwaarde. Voor 2019 is een rentepercentage van 0,86% vastgesteld en voor de volgende jaren is gerekend met 1%. Voor alle complexen wordt een positief resultaat geraamd. Voor het project Landbouwwontwikkelingsgebied Mariahout is een voorziening getroffen van € 99.230 in verband met de onzekerheid over het wel of niet doorgaan van de verkoop en ontwikkeling van een agrarisch bouwkaavel.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden onderscheiden in:

Omschrijving	Gecorrigeerd saldo 1-1-2018	Vrijval voorziening oninbaarheid	Saldo 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	3.123		3.550		3.550
Overige vorderingen	633	21	893		893
Rekening-courant met niet-financiële instellingen	482		4.398		4.398
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist	1.663		271		271
Totaal	5.901	21	9.112	0	9.112

Een nadere specificatie van de rekening-courant en de overige vorderingen is als volgt:

	Boekwaarde 1-1-2018	Boekwaarde 31-12-2018
Rekening-courant met niet-financiële instellingen		
Rekening courant Expl.mij De Hoge Regt	482	4.175
Onderliggende financieringsovereenkomst in de rekening-courant en de overeengekomen geldlening liepen af op 10-4-2018 waardoor herfinanciering aan de orde was. Conform B&W-besluit is per 10-4-2018 een nieuwe financieringsovereenkomst afgesloten met een kredietfaciliteit van maximaal € 5.000.000.-		
Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	-245	223
Overige vorderingen		
Debiteuren	378	546
Belastingdebiteuren	255	347
Totaal overige vorderingen	633	893

Het rekeningcourantsaldo bij SVn laat een ontwikkeling zien van € 245K negatief per 31-12-2017 naar € 223K positief per 31-12-2018. Als gevolg hiervan staat het saldo nu gepresenteerd in de (toelichting op de) balans onder de Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar in plaats van onder de vlottende passiva - overige schulden als in de jaarrekening 2017.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
Verslagjaar 2018				
(1)	Drempelbedrag	320,32		
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
(2)	Kwartaalcijfers op basis van buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	113	235	191
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	207	85	129
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Verslagjaar 2018				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	42.709		
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	42.709		
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 te boven gaat	-		
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	320,32		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	10.193	21.394	17.605
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	113	235	191

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Kassaldo	7	3
	7	3

De banksaldi per jaareinde laten een ontwikkeling zien van € 194 K positief per 31-12-2017 naar € 563 K negatief per 31-12-2018. Als gevolg hiervan staan de banksaldi gepresenteerd in de (toelichting op de) balans onder de kortlopende schulden.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Nog te ontvangen bedragen	1.772	3.642
Vooruitbetaalde bedragen	0	2.242
	1.772	5.884

De vooruitbetaalde bedragen betreffen voornamelijk betalingen aan GR Peelgemeenten inzake voorschotten voor het eerste kwartaal 2019 (programmakosten WMO, Jeugd en BMS en uitvoeringskosten voor een totaalbedrag van € 2.183 K en de Contributie 2019 Vereniging van Nederlandse Gemeenten van € 40 K.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	8.643	8.036
Bestemmingsreserves	36.138	37.325
Gerealiseerd resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.900	-478
Totaal eigen vermogen	46.681	44.884

Onderstaande overzichten geven het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2018:

Algemene reserves

Omschrijving reserve	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2017	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	8.226	390	2.886	1.900	7.630
Algemene reserve ter dekking van financiële risico's	417	0	11	0	406
Totaal algemene reserves	8.643	390	2.897	1.900	8.036

Toelichting algemene reserves

Algemene reserve, niet vrij te besteden

Doel: Algemene reserve minimale buffer.

Het minimale niveau van de algemene reserve bedraagt de berekende weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wisselt per jaar. Het minimale niveau bedraagt op dit moment € 3.100.000.

Algemene reserve ter dekking van financiële risico's

Doel: Deze reserve moet de risico's die de gemeente loopt af kunnen dekken. De reserve wordt gebruikt voor het opvangen van eenmalige financiële risico's; voor structurele tegenvallers moet dekking worden gevonden binnen de begroting (exploitatie). Dit deel van de Algemene Reserve is vrij besteedbaar en kan daarom zonder gevolgen voor de begroting worden aangewend voor het opvangen van incidentele tegenvallers.

Bestemmingsreserves

Omschrijving bestemmingsreserve	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Afschrijvingsreserves	24.259	659	765	24.152
Incidenteel nieuw beleid	373	36	55	353
Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied	1.319	167	178	1.308
Reserve Verkoopsom HNG	365	0	121	243
Reserve Startersleningen	1.500	0	0	1.500
Reserve Grondexploitatie risico	2.546	2.465	232	4.779
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	387	7	356	39
Reserve Volkshuisvesting	490	0	0	490
Reserve Reconstructiewet	137	0	74	63
Reserve Bereikbaarheidsagenda	0	89	15	74
Reserve Bomenfonds	321	7	3	325
Reserve Kunst- en Cultuurfonds	70	9	10	68
Reserve Recreatie en toerisme	65	0	4	61
Reserve Sociale activering	41	0	0	41
Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	906	0	355	551
Reserve herstructurering Wsw	24	0	0	24
Reserve Dorpsontwikkelingsplannen	26	0	2	24
Reserve Accommodatiebeleid	57	15	0	72
Reserve Voorzieningenclusters Laarbeek	0	0	0	0
Reserve Organisatieontwikkeling (pr.1)	86	0	1	85
Reserve Duurzaamheidsfonds	937	1	570	368
Reserve Zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost	1.540	0	0	1.540
Reserve Duurzaamheidsleningen Laarbeek	0	350	0	350
Reserve Stimuleringslening Duurzame Warmte nb	0	150	0	150
Reserve Monumentenbeleid	0	0	0	0
Reserve flexibele beloning	270	25	0	296
Reserve Opleidingen	339	0	6	333
Reserve NUP-gelden (e-overheid)	81	0	44	36
Totaal bestemmingsreserves	36.138	3.980	2.791	37.325

Toelichting bestemmingsreserves

Afschrijvingsreserves

Doel: De afschrijvingsreserves worden in stand gehouden ter dekking van de afschrijvingslasten van de bijbehorende investeringsprojecten.

Voeding: Goedkeuring door de gemeenteraad van verschillende investeringskredieten.

Maximale omvang: De maximale omvang van deze reserve is niet bepaald. Elk jaar moet de omvang van de reserve gelijk zijn aan de omvang van de boekwaarde van de activa die ten laste van deze reserve worden afgeschreven.

Reserve incidenteel nieuw beleid

Doel: Deze reserve is in het leven geroepen om het saldo van de stelpost Incidenteel nieuw beleid beschikbaar te houden, als beleidswensen niet in het huidige dienstjaar tot realisatie komen.

Voeding: De mutatie op deze reserve betreft het saldo van de stelpost incidenteel nieuw beleid. Per jaar wordt het restantbudget bepaald. Dit budget wordt in een volgend dienstjaar weer beschikbaar gesteld voor de bedoelde incidentele beleidswensen.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Het kan voorkomen dat ingestemd wordt met een beleidswijziging. Tegelijk met het besluit wordt vaak een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het beleid.

In geval dat de kosten in een later dienstjaar gemaakt worden, verdwijnt het budget automatisch in het rekeningsaldo. Om dit te voorkomen kan het budget tijdelijk toegevoegd worden aan de reserve incidenteel nieuw beleid. Dit heeft tot gevolg dat over dergelijk incidenteel nieuw beleid niet opnieuw dekking gevonden moet worden in het latere dienstjaar.

Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied

Doel: Deze reserve wordt besteed voor het uitvoeren van een aantal projecten die opgenomen zijn in de Structuurvisie.

Voeding: In 2011 zijn alle bedragen die ontvangen zijn in het kader van de BIO-regeling aan deze reserve toegevoegd. Ook zijn ontvangen bedragen in het kader van Ruimte-voor-ruimte aan deze reserve toegevoegd. Er wordt geen rente aan deze reserve toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Hoewel niet juridisch afdwingbaar heeft de gemeente in de Structuurvisie een aantal maatregelen opgenomen die de kwaliteit van het buitengebied bevorderen.

Dergelijke maatregelen worden bekostigd uit deze reserve. Ook is een aantal bijdragen ontvangen van externe partijen. De betreffende bedragen zijn bedoeld als compensatie voor verloren natuur. Afsproken is (hoewel juridisch niet afdwingbaar) om de ontvangsten bijdragen uit te geven aan het verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied.

Reserve Verkoopsom HNG

Doel: Deze reserve is bedoeld om het wegvallen van dividendinkomsten te compenseren. Uit deze reserves wordt jaarlijks € 121.000 besteed ten gunste van de exploitatie.

Voeding: Eenmalige voeding in 1996 door storting van de opbrengst van de verkoopsom Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten (HNG).

Maximale omvang: In 2021 is de reserve volledig besteed en ontstaat een tekort in de begroting van € 121.000.

Toelichting: Bij de verkoop van het Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten in 1996 is de tot op dat moment structurele uitkering van de ledenrekening van € 121.000 komen te vervallen. De door de gemeente ontvangen verkoopsom is in zijn totaliteit in de reserve Verkoopsom HNG gestort. Hieraan kan in principe jaarlijks tot en met 2020 een bedrag ter hoogte van de vervallen uitkering worden onttrokken.

Reserve Startersleningen

Doel: In het verleden heeft de gemeenteraad meerdere keren besloten tot het verstrekken van startersleningen. Per saldo is een bedrag beschikbaar gesteld voor startersleningen leningen van € 1.500.000. De uitvoering gebeurt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).

Doel van deze reserve is het zichtbaar maken van de rekeningcourantverhouding met het (SVn).

Voeding: De reserve is in drie termijnen gevuld (2006: € 300.000 ten laste van de algemene reserve, 2011: € 900.000 ten laste de reserve grondexploitatieisico's en 2015: € 300.000 ten laste van complex Beekse Akkers).

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: De reserve is in het leven geroepen omdat diverse startersleningen verstrekt worden. Met het SVn is een rekening-courantverhouding ingericht. Zij verstrekken de leningen en gemeente maakt hiervoor geld beschikbaar. Er is sprake van een revolving fund. Dit betekent dat de ontvangsten aflossing direct opnieuw geïnvesteerd kan worden door SVn. Met het beschikbaar gestelde bedrag wordt steeds nieuwe leningen verstrekt. Het beschikbaar gestelde bedrag komt dus niet meer terug bij de gemeente.

Reserve Grondexploitatieisico

Doel: De reserve Grondexploitatieisico fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie.

Voeding: Bij het realiseren van winst uit de diverse bestemmingsplannen wordt aan de raad voorgesteld om deze winst toegevoegd aan deze reserve. In geval van verwachte verliezen wordt de voorziening voor grondexploitaties aangepast en gemuteerd op de reserve grondexploitatie.

Voor deze reserve is geen maximumomvang bepaald.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Doel: De reserve bovenwijkse voorzieningen biedt ruimte voor eenmalige dekking van investeringen, die vallen binnen de context van bovenwijkse voorzieningen.

In 2011 is de nota (fonds) bovenwijkse voorzieningen gemaakt waarin de spelregels en criteria (paragraaf 3.3 van de nota) zijn opgenomen met betrekking tot de voeding en besteding van deze reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Volkshuisvesting

Doel: De reserve volkshuisvesting is ingesteld om diverse knelpunten op te lossen met betrekking tot volkshuisvesting in Laarbeek, onder andere voor het realiseren van inbreidings-locaties.

Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.

Maximale omvang: € 500.000.

Reserve Reconstructiewet

Doel: Deze reserve wordt besteed aan het uitvoeren van diverse reconstructie- en gebiedsplannen. De projecten vloeien voort uit de bestuursovereenkomst met de provincie, in het kader van de uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen ex artikel 12, tweede lid, van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Met verschillende projecten wordt ingespeeld op de actualiteit. In overleg met diverse partners komen projecten tot stand die voor financiering aan de gemeente worden voorgelegd. Het hiervoor beschikbaar gestelde krediet kan flexibel ingezet worden om als cofinanciering te dienen bij het realiseren van diverse plannen met betrekking tot reconstructie.

Voeding: In 2003 is een reserve gevormd van € 100.000. Daar is in 2005 € 500.000 aan toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Deze gehele reserve is gekoppeld aan het krediet 'uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen'. Na de besteding van dit krediet kan de reserve vervallen.

Reserve Bereikbaarheidsagenda

Doel: deze reserve is bestemd om direct middelen beschikbaar te hebben om uitvoering te kunnen geven aan de Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant.

Voeding: jaarlijks wordt € 70.000 aan deze reserve toegevoegd vanuit de exploitatie welke middelen ingezet kunnen worden ter dekking van het jaarlijks benodigde werkbudget.

Daarnaast zal ter dekking van de uiteindelijke uitvoeringsprojecten m.i.v. 2019 voor een periode van 6 jaar een bedrag van jaarlijks € 500.000 aan deze reserve worden toegevoegd vanuit de Algemene Reserve.

Maximale omvang: voor deze reserve is geen uiteindelijke maximale omvang bepaald.

Toelichting: op 11 oktober 2018 heeft de raad toestemming verleend aan het college voor het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2020. Het doel van de Bereikbaarheidsagenda is het verbeteren van de bereikbaarheid van de regio Zuidoost-brabant nu en in de toekomst.

Specifieke doestelling van de samenwerkingsovereenkomst is het vastleggen van regionale afspraken over samenwerking en financiering voor de uitvoering van de Bereikbaarheidsagenda. Jaarlijks wordt € 70.000 aan deze reserve toegevoegd. Voor het jaarlijks benodigd werkbudget van gemiddeld € 70.000 (gemeentelijke bijdrage in de studie Bundelroutes Zuidoost-Brabant, kosten programmeer team Bereikbaarheidsagenda en overige kosten), wordt telkens aan de raad een krediet gevraagd welke wordt gedekt door een onttrekking uit deze reserve.

Daarnaast is deze reserve bedoeld voor projecten die voortkomen uit de studie Bundelroute. Hiermee kan in de tijd gekozen worden voor een gefaseerde aanpak qua uitvoering.

Bij de programmabegroting 2019 is voorgesteld om jaarlijks een bedrag van € 500.000 voor dit doel toe te voegen aan deze reserve vanuit de algemene reserve gedurende 6 jaar, zodat direct middelen beschikbaar zijn als keuzen worden voorgelegd. De total investeringsbandbreedte voor Laarbeek voor het Bereikbaarheidsakkoord ligt naar verwachting tussen de € 1 miljoen en € 10 miljoen.

Reserve Bomenfonds

Doel: De reserve is bedoeld voor het compenseren van boomschades.

Voeding: Jaarlijks wordt het exploitatie-overschot van bomenonderhoud aan deze reserve toegevoegd. Eventuele exploitatietekorten worden niet aan deze reserve onttrokken, niet aan deze reserve onttrokken.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geldt een maximale omvang van € 150.000.

Toelichting: Er ligt een directe relatie tussen de omvang van de gecompenseerde boomschades en de herplant verplichting.

Reserve Kunst- en cultuurfonds

Doel: De doelstelling van deze reserve is het (mede)financieren van beeldende kunstopdrachten en/of vormgeving in de openbare ruimte en het financieel ondersteunen van incidentele activiteiten/projecten of vernieuwende initiatieven in het kader van de culturele infrastructuur.
Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.
Maximale omvang: € 500.000.

Reserve Recreatie en toerisme

Doel: Deze reserve is ingesteld om eenmalige projecten in het kader van uitvoering van de Nota recreatie en toerisme te kunnen realiseren. Inmiddels is de Nota recreatie en toerisme vervangen door het programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'.
Voeding: De reserve is eenmalig gevoed.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: De reserve zal in de loop van de komende jaren, afhankelijk van de uitvoering van projecten zoals ze zijn opgenomen in het programma "Laarbeek, Waterpoort van de Peel", volledig besteed worden.

Reserve Sociale activering

Doel: Deze reserve is in het verleden ontstaan uit de opheffing Stichting Banenpool Gemert. De reserve wordt besteed voor diverse projecten in het kader van armoedebeleid.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: Door jaarlijkse rentetoevoeging aan deze reserve in het verleden is een overschot ontstaan van € 40.000. Dit bedrag blijft beschikbaar voor nieuwe initiatieven in het kader van sociale activering of armoedebestrijding.

Reserve Social Domein

Met het vaststellen van de programmarekening 2015 heeft de raad ingestemd met het vormen van een egalisatie reserve Sociaal Domein.
Doel: Deze reserve is bedoeld om resultaten die ontstaan bij de taken in het sociaal domein (WMO, Jeugd en BMS) te egaliseren. In 2015 werd een overschot gerealiseerd terwijl in de toekomst tekorten begroot werden.
Voeding: In 2015 is eenmalig € 1,314 miljoen aan deze reserve toegevoegd.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Herstructurering WSW

Doel: Deze reserve heeft een tweeledig doel. Enerzijds is het bedoeld om eventuele toekomstige verliezen van de gemeenschappelijke regeling Senzer op te kunnen vangen. (deelnemende gemeenten hebben de verplichting om naar rato bij te dragen in geval van verlies). Anderzijds kan deze reserve besteed worden aan het financieren van projecten die leiden tot arbeidsdeelnamen van WWB-ers, WSW-ers en Wajongers.
Voeding: Eenmalige voeding door ontvangen aanvullende WSW-subsidie 2012.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Dorpsontwikkelingsplannen

Doel: Deze reserve had tot doel om een aantal projecten te financieren die opgenomen zijn in de vastgestelde Idop-plannen. Inmiddels zijn alle Idop-plannen uitgevoerd en kan het resterende deel besteed worden aan allerlei initiatieven om de dorpen mooier te maken.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Accommodatiebeleid

Doel: Deze reserve is ingesteld om uitvoering te kunnen geven aan de Nota accommodatiebeleid welzijnsinstellingen (raadsbesluit 31 januari 2008). Bij de besteding van deze reserve draait het om een tegemoetkoming in het oplossen van knelpunten met betrekking tot accommodatievraagstukken. In de nota wordt aan de besteding van deze reserve twee voorwaarden verbonden: a) de accommodatie mag niet in eigendom zijn van de gemeente. En b) de Maximale bijdrage is 3 maal de jaarsubsidie met een maximum van € 25.000. Jaarlijks wordt € 15.000 toegevoegd voor incidentele welzijnsdoelen.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Organisatieontwikkeling

Doel: de reserve heeft als doel het financieren van diverse ontwikkelingstrajecten. Er kunnen verschillende oorzaken zijn waardoor het nodig is om een ontwikkeltraject in gang te zetten. Denk bijvoorbeeld aan de kosten van studie van medewerkers die een andere taak krijgen. Daarnaast kan ook gedacht worden aan de kosten ter bestrijding van (aanloop) kosten van gemeentelijke samenwerkingsverbanden.
Voeding: zowel in 2001 en 2002 heeft een eenmalige storting in deze reserve plaatsgevonden.
Maximale omvang: voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.
Toelichting: deze reserve is gekoppeld aan het krediet 'Uitvoeringsbudget organisatie ontwikkeling'. Na besteding van dit krediet blijft een restant van deze reserve over van ongeveer € 82.000. Dit bedrag is met name opgebouwd door de toevoeging van rente in de afgelopen jaren tot en met 2016.

Reserve Duurzaamheidsfonds

Met het vaststellen van de programmabegroting 2016 heeft de raad ingestemd met de vorming van de reserve 'Duurzaamheidsfonds'.
Doel: Deze reserve is bestemd om allerlei maatregelen te stimuleren die in het kader van duurzaamheid getroffen worden. Het verduurzamen van Laarbeek is een speerpunt van beleid en daarom is destijds € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld via deze reserve.
Voeding: In 2016 is eenmalig € 1,0 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost

Op 1 juni 2017 heeft de raad ingestemd met deelname aan het regionale zonnepanelenproject. Om hier serieus vorm aan te geven is een bedrag van € 1,54 miljoen aan deze reserve toegevoegd.
Doel: Deze reserve is bestemd om leningen te verstrekken in het kader van het regionale zonnepanelenproject. Het verduurzamen van Laarbeek is een speerpunt van beleid en de gedachte is dat burgers zonnepanelen willen aanschaffen, als ze ontzorgd worden. De financiering en aanschaf moeten makkelijk te realiseren zijn. Het regionale project zorgt hiervoor, waarbij de financiering in de komende 15 jaar wordt terugverdiend.
Voeding: In 2017 is eenmalig € 1,54 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Duurzaamheidsleningen Laarbeek

Doel: De duurzaamheidslening biedt een impuls voor het energiezuinig maken van de woningvoorraad waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de bovenlokale doelstellingen zoals deze onder meer te vinden zijn in het 'Energieakkoord voor duurzame groei'. En de gezamenlijke investeringsagenda 'Naar een duurzaam Nederland'.
Voeding: in 2018 is eenmalig € 350.000 aan deze reserve toegevoegd door verlaging van het beschikbare krediet 'Uitwerking duurzaamheid' cq onttrekking uit de reserve 'Duurzaamheidsfonds'.
Maximale omvang: voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Stimuleringsregeling duurzame warmte nieuwbouw

Doel: de doelstelling van de Stimuleringsregeling is het realiseren van nieuwbouw zonder aardgas aansluiting en met duurzame voorzieningen voor het opwekken en/of distribueren van duurzame warmte. De Stimuleringsregeling biedt hiermee een impuls voor het toepassen van aardgasvrije alternatieven in de nieuwbouw en vergemakkelijkt de transitie naar aardgasvrij bouwen, op het moment dat de verplichting daartoe voor veel nieuwbouwprojecten die in ontwikkeling zijn onverwacht komt.
Voeding: in 2018 is eenmalig € 150.000 aan deze reserve toegevoegd door verlaging van het beschikbare krediet 'Uitwerking visie duurzaamheid' cq onttrekking uit de reserve 'Duurzaamheidsfonds'.
Maximale omvang: voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Flexibele beloning

Doel: Deze reserve is ingesteld om het personeel flexibel te belonen. Flexibele beloning wordt alleen toegekend als een uitzonderlijke prestatie geleverd is. Met het Georganiseerd Overleg (GO) is overeengekomen dat een dergelijke (extra) beloning kort na de geleverde prestatie wordt uitgekeerd om de relatie tussen prestatie en waardering tot uiting te brengen. Met het GO is afgesproken dat de budgetten die niet uitgekeerd zijn, beschikbaar blijven voor het belonen in de toekomst, hiermee zijn de budgetten dus gelabeld.
Voeding: De reserve wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie met het overschot van het budget voor flexibele beloning.
Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Opleidingen

Doel: Deze reserve is ingesteld om te voorkomen dat beschikbaar opleidingsbudget dat in enig jaar niet besteed wordt invloed heeft op het resultaat van de Programmarekening. Dit heeft ook te maken met het feit dat de begroting over kalenderjaren gaat en veel opleidingen met schooljaren werken, waardoor de studie op een ander tijdstip betaald moet worden. Met de Ondernemingsraad is overeengekomen als het opleidingsbudget in enig jaar niet volledig besteed wordt, het restant aan deze reserve wordt toegevoegd.

Er is sprake van een planmatige besteding via het opleidingsplan.

Voeding: De reserve wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie met het overschot van het opleidingsbudget.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve NUP-gelden (e-overheid)

Doel: De reserve heeft als doel het financieren van projecten die onderdeel uitmaken van het Nationaal Uitvoeringsprogramma E-overheid.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: deze reserve is een activareserve. Na verloop van tijd zal deze vervallen door het realiseren van afschrijvingslasten.

Voorzieningen

Omschrijving voorziening	Saldo 31-12-2017	Herrubricering	Saldo 1-1-2018	Vrijgevallen bedragen	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's							
Voorziening Wachtgeld/pensioen voorm. B&W	1.026		1.026		236	130	1.131
Voorziening Egalisatie rioolheffing	3.558	-3.558	0		0	0	0
Voorziening risico Attero 2015-2017	0		0		135	0	135
	4.584	-3.558	1.026	0	371	130	1.266
Onderhoudsequalisatievoorzieningen							
Voorziening Onderhoud wegen	1.010		1.010		1.054	1.010	1.054
Voorziening onderhoud gebouwen	134		134		213	318	29
	1.144	0	1.144	0	1.267	1.328	1.083
Voorzieningen inzake van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel							
Voorziening Egalisatie rioolheffing	0	3.558	3.558		107	64	3.600
	0	3.558	3.558	0	107	64	3.600
Totaal generaal voorzieningen	5.728	0	5.728	0	1.745	1.522	5.949

De kolom herrubricering is ingevoegd om aansluiting te houden met de jaarrekening 2017. In 2018 zijn de middelen die gestort zijn in de voorziening egalisatie rioolheffing verbijzonderd. Deze middelen opgelegde rioolheffing van derden verkregen middelen (zgn. bekleemde middelen) mogen niet voor andere doeleinden dan voor het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) worden aangewend ofwel hebben een relatie met de verbrede watertaken. Worden derhalve per 2018 ook verbijzonderd gepresenteerd.

Toelichting Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening Wachtgeld/Pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Doel: Deze voorziening is ingesteld om aan de toekomstige wachtgeld- en pensioenverplichtingen van voormalig wethouders te kunnen voldoen. Naast deze toekomstige verplichtingen wordt via deze voorziening ook lopende pensioenen verplichtingen betaald.

Voeding: De voorziening wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie. De noodzakelijke omvang van deze voorziening wordt elk jaar herrekend door een accountant.

Ook wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de bestaande verplichtingen.

Voorziening risico Attero 2015-2017

In tegenstelling tot de uitspraak over de jaren tot en met 2014, heeft het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI) voor het jaar 2015 in een tussenvonnissen bepaald dat de Brabantse gewesten Attero moeten compenseren voor de minderlevering van brandbaar restafval. Partijen zijn op dit moment nog steeds met elkaar in gesprek over de hoogte van de vergoeding over de inhoud van deze gesprekken wordt nog geen uitspraak gedaan. Getracht wordt vóór de zomer van dit jaar tot een eindvonnis te komen.

Voor de periode 2016-januari 2017 wordt eenzelfde arbitragetraject bij het NAI verwacht, echter is hierover nog niets bekend. Op basis van de huidige stand van zaken is ervoor gekozen om hiervoor een voorziening te treffen.

Onderhoudsvoorzieningen

Voorziening Onderhoud wegen

Doel: Voor het onderhoud van de wegen is een beleidsplan verhardingenbeheer opgesteld. Dit plan is de basis voor de planning van het wegenonderhoud. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: Overschotten in de exploitatie op het taakveld wegen in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hieraan onttrokken.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doel: Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een meerjarig onderhoud plan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan is de basis voor de planning van het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: De voeding geschiedt door een jaarlijkse storting in de voorziening ten laste van de taakvelden in de exploitatie waar de diverse gemeentelijke gebouwen onder zijn verantwoord.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Voorzieningen inzake van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel

Voorziening Egalisatie rioolheffing

De middelen opgelegde rioolheffing van derden verkregen middelen (bektlemde middelen) mogen niet voor andere doeleinden dan voor het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) worden aangewend ofwel hebben een relatie met de verbrede watertaken.

Doel: Voor het onderhoud en de vervanging van de riolering is een onderhouds- en vervangingsplan opgesteld (Raadsbesluit 12 december 2012). Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: Overschotten op het taakveld riolering in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hier aan onttrokken. Daarnaast wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.

Maximale omvang: De omvang is afhankelijk van de geplande werkzaamheden conform het onderhouds- en vervangingsplan vGRP+.

Vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het verslagjaar:

Omschrijving	Saldo 1-1-2018	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2018	Rentelast voor het begrotingsjaar
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	27.256	6.000	4.365	28.920	529
Overige binnenlandse sectoren	28	0	28	0	0
Waarborgsommen	65	0	0	65	0
Totaal vaste schulden	27.349	6.000	4.393	28.985	529

Wlottende passiva

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018
Crediteuren	2.457	2.858
Kasgeldieningen	4.000	6.000
Banksaldi	0	563
Totaal kortlopende schulden	6.457	9.422

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018
Vooruitontvangen bedragen	105	116
Nog te betalen bedragen	3.204	2.336
Kruisposten	0	0
Totaal overlopende passiva	3.309	2.452

Een verdere specificatie en het verloop van de vooruitontvangen bedragen in het verslagjaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 31-12-2017	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen/ terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2018
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk				
Ministerie van Infrastructuur en Milieu: Verkeerslawaaï BSV 0348-487452 Subs.voorb.kstn	69			69
Ministerie VROM: RGHS	4			4
subtotaal	73	0	0	73
Vooruitontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen				
SRE: budget stedelijke vernieuwing	15			15
MRE: terugstorting woonwensenonderzoek 2019	0	11		11
subtotaal	15	11	0	26
Overige vooruitontvangen bedragen				
BIO-bijdrage	18			18
subtotaal	18	0	0	18
Totaal vooruitontvangen	105	11	0	116

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Verstreken van garanties

In de financiële verordening gemeente Laarbeek 2014 staat in artikel 9 (financieringsfunctie), lid 4 dat het verstrekken van leningen en garanties uitsluitend wordt gedaan uit hoofde van de publieke taak. Bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties bedingt het college, indien mogelijk, zekerheden.

Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties.

Het niet in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantiestellingen:

Verstrekt aan	Aard	Restant-schuld bij overname	Restant risicobedrag 1-1-2018	Restant risicobedrag 31-12-2018	Betalingen gedurende 2018
Stichting Zorgboog	garantstelling		237	121	0
Stichting Woonpartners	garantstelling	10.500	5.250	5.250	0
WoCom	garantstelling	98.394	42.876	42.182	0
Totaal garantiestellingen			48.363	47.553	0

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvragen van een voorziening op grond van de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd.

De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledig van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO, danwel Jeugdzorg geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent, dat door de gemeente geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Langlopende contracten

Binnen de gemeente zijn diverse langlopende contracten afgesloten. Contracten worden vastgelegd in het zaaksysteem E-Suite. Middels signalering worden contractbeheerders op de hoogte gebracht van de einddatum van contracten. Risico's van het niet tijdig beëindigen van contracten en overeenkomsten worden hierdoor beperkt.

Contractpartij	Dienst/product	Jaarbedrag (excl. BTW)	Einddatum contract
Centric	Diverse software applicaties	95.000	Doorlopend
IBN Facilitair	Schoonmaakonderhoud gemeentelijk vastgoed	88.200	1-7-2019
Enaxis	Netwerkbeheer (gas en elektra)	75.000	Onbepaalde tijd
Greenchoice	Leverancier gas en elektriciteit	260.000	1-1-2022
Bergerhof Taxi	Leerlingenvervoer	87.000	31-12-2019
Totaal langlopende inkoopcontracten		605.200	

Baten en lasten

Grondslagen voor resultaatbepaling 2018

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Spelregels over waardering en afschrijvingsbeleid zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014'.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De uitkering gemeentefonds is gebaseerd op de meest recente circulaire van het ministerie van BZK. Voor zover maatstaven nog niet definitief vastgesteld zijn, hanteren wij onze eigen raming. Voor wat betreft het accres gaan wij uit van de laatst verwerkte stand zoals die in de septembercirculaire is opgenomen.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2015 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In de programmarekening worden alleen de werkelijk ontvangen bedragen verantwoord.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2018

Programma	Primitieve begroting 2018			Begroting 2018 na wijziging			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Veiligheid	54.084	1.611.348	-1.557.264	53.852	1.610.006	-1.556.154	55.675	1.631.453	-1.575.777
Woonklimaat en leefklimaat	757.986	5.745.829	-4.987.843	949.632	6.388.926	-5.439.294	1.400.578	7.333.976	-5.933.399
Gezondheid en zorg	561.592	11.918.440	-11.356.848	381.088	11.945.612	-11.564.524	416.446	12.782.281	-12.365.835
Welzijn en onderwijs	258.064	2.600.423	-2.342.359	1.550.294	3.228.697	-1.678.403	317.171	2.747.983	-2.430.812
Economie en werkgelegenheid	3.637.253	8.593.646	-4.956.393	10.033.991	15.581.136	-5.547.145	13.019.842	17.364.208	-4.344.365
Directe dienstverlening	4.606.295	3.681.395	924.900	4.579.696	3.590.684	989.012	3.968.578	3.705.517	263.061
Relatie tussen burgers en bestuur		1.281.255	-1.281.255		1.500.147	-1.500.147	33.337	1.602.635	-1.569.298
Financiën en bedrijfsvoering	261.733	1.400.760	-1.139.027	163.648	349.310	-185.662	60.676	8.174	52.502
totaal programma's	10.137.007	36.833.096	-26.696.089	17.712.201	44.194.518	-26.482.317	19.272.303	47.176.225	-27.903.923
Algemene dekkingsmiddelen									
Treasury	116.959		116.959	210.931		210.931	233.640		233.640
OZB woningen	2.549.000		2.549.000	2.549.000		2.549.000	2.608.799		2.608.799
OZB niet-woningen	1.554.000		1.554.000	1.558.600		1.558.600	1.526.995		1.526.995
Belastingen overig	17.999		17.999	17.999		17.999	17.088		17.088
Algemene uitkeringen	26.793.813		26.793.813	27.329.813		27.329.813	27.408.396		27.408.396
totaal algemene dekkingsmiddelen	31.031.771		31.031.771	31.666.343		31.666.343	31.794.918		31.794.918
Overhead	469.345	5.847.138	-5.377.793	278.945	6.300.334	-6.021.389	381.541	6.069.873	-5.688.332
Onvoorzien									
Gerealiseerd totaal van baten en lasten			-1.042.111			-837.363			-1.797.337
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Veiligheid	11.000		11.000	11.000		11.000	11.524		11.524
Woonklimaat en leefklimaat		5.000	-5.000	630.965	869.958	-238.993	2.105.778	963.726	1.142.052
Gezondheid en zorg							2.500		2.500
Welzijn en onderwijs	467.584	23.500	444.084	583.884	2.671.840	-2.087.956	559.826	1.871.840	-1.312.015
Economie en werkgelegenheid	120.000		120.000	239.035	119.035	120.000	129.666	555.590	-425.924
Directe dienstverlening	1.166		1.166	1.166		1.166	1.167		1.167
Relatie tussen burgers en bestuur									
Financiën en bedrijfsvoering	470.861		470.861	3.478.849	446.703	3.032.146	2.879.502	979.141	1.900.361
totaal mutaties reserves	1.070.611	28.500	1.042.111	4.944.899	4.107.536	837.363	5.689.962	4.370.297	1.319.665
Gerealiseerd resultaat									-477.672

In de programmarekening van deze jaarstukken zijn per programma en onderliggende taakvelden de financiële afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting uitgebreid toegelicht.

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Artikel 25 en 28 van BBV schrijft voor dat inzicht wordt gegeven in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien'. In de primitieve begroting is op de algemene dekkingsmiddelen een gemeentebreed bedrag ter grootte van € 60.000 opgenomen voor onvoorzien. Dit bedrag is als volgt ingezet:

Begrotingswijziging		Bedrag begroot onvoorzien
	Primitief	60.000
8	1e Financiële bijstelling 2018	-817
15	Landmeetkundig instrument en portofoons	-2.100
17	1e Tussentijdse rapportage 2018	111.046
18	Taakoverdracht naar BSOB	-17.767
22	Aanpassing bestuursvleugel gemeentehuis	-12.000
23	2e Tussentijdse rapportage 2018	-138.362
		€ -

Overzicht van incidentele baten en lasten per programma

De jaarrekening 2018 laat een negatief resultaat zien van € 522.740,-. Dit resultaat is het saldo na bestemming is beïnvloed door toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.
Over deze toevoegingen en onttrekkingen heeft de raad al eerder besloten, zowel bij de vaststelling van de begroting als bij afzonderlijke raadsbesluiten.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de verschillende saldi in de loop van 2018.

Omschrijving	Voor-/nadeel	Incidenteel
Programma 1		
Geringe afwijkingen		
Programma 2		
Bijdrage ODZOB	Nadeel	€ 454.000
Wonen en bouwen	Voordeel	€ 81.000
Ruimtelijke ordening	Voordeel	€ 77.000
Programma 3		
GR Peelgemeenten (Jeugdzorg, WMO en BMS)	Nadeel	€ 433.000
Programma 4		
Geringe afwijkingen		
Programma 5		
Grondbedrijf	Voordeel	€ 887.000
Uitvoering Senzer	Nadeel	€ 33.000
Armoedebestrijding	Voordeel	€ 70.000
Kwijtschelding	Nadeel	€ 35.000
Inkomensregeling	Voordeel	€ 45.000
Programma 6		
Afval	Nadeel	€ 553.000
Leges	Nadeel	€ 17.000
Programma 7		
Vergoedingen raadsleden	Nadeel	
Kosten college B&W	Nadeel	€ 33.000
Verkiezingen	Nadeel	€ 25.000
Programma 8		
Uitkering gemeentefonds	Voordeel	
Uitkering gemeentefonds	Nadeel	€ 78.000
Onroerende zaken belasting	Voordeel	€ 37.000
Personele kosten en inhuur	Voordeel	€ 223.000
Rente kasgeldlening	Voordeel	€ 149.000
Automatisering	Nadeel	
Automatisering	Voordeel	€ 7.000
Totaal		-/- 85.000

In de programmaverantwoording van deze jaarstukken zijn per programma en onderliggende taakvelden de financiële afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting uitgebreid toegelicht.

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Volgens BBV-artikel 28, lid d moet in de toelichting op de baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen	Primitieve begroting 2018			Begroting 2018 na wijziging			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Reserve accommodatiebeleid	15.000	0	15.000	15.000	0	15.000	15.000	0	15.000
Reserve verkoopsom HNG	0	121.284	-121.284	0	121.284	-121.284	0	121.284	-121.284
subtotaal reserves	15.000	121.284	-106.284	15.000	121.284	-106.284	15.000	121.284	-106.284
Afschrijvingsreserves									
Nieuwbouw gemeentehuis	0	232.560	-232.560	0	232.560	-232.560	0	226.135	-226.135
Nieuwbouw gemeentewerf	0	25.122	-25.122	0	25.122	-25.122	0	25.122	-25.122
Aanpassingen gemeentehuis	0	0	0	0	0	0	0	6.425	-6.425
Voorzieningencluster Beek	0	72.377	-72.377	0	72.377	-72.377	0	72.638	-72.638
Herinrichting Oranjeplein	0	0	0	658.500	0	658.500	658.500	0	658.500
Nieuwbouw Commanderie College	0	92.405	-92.405	0	92.405	-92.405	0	92.405	-92.405
Riolering Bosscheweg BD	0	1.166	-1.166	0	1.166	-1.166	0	1.167	-1.167
Nieuwbouw De Raagten (Donk)	0	53.348	-53.348	0	53.348	-53.348	0	53.348	-53.348
BS de Heindert/Driehoek; VZ cluster AR	0	106.730	-106.730	0	106.730	-106.730	0	106.730	-106.730
Verbouwing Buurthuis Mariahout	0	2.453	-2.453	0	2.453	-2.453	0	2.454	-2.454
Dorps huis Lieshout	0	0	0	0	0	0	0	33.389	-33.389
BS Fontein	0	0	0	0	0	0	0	35.799	-35.799
Aanpassing MFC De Dreef	0	40.650	-40.650	0	40.650	-40.650	0	40.650	-40.650
Nieuwbouw Sporthal Dn Ekker	0	46.806	-46.806	0	46.806	-46.806	0	55.984	-55.984
Aanpassing/uitbr Ontmoetingscentrum BD	0	13.250	-13.250	0	13.250	-13.250	0	13.250	-13.250
subtotaal afschrijvingsreserves	0	686.867	-686.867	658.500	686.867	-28.367	658.500	765.496	-106.996
Totaal	15.000	808.151	-793.151	673.500	808.151	-134.651	673.500	886.780	-213.280

al

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2018

Programma	Raming begrotingsjaar 2018 na wijziging			Realisatie begrotingsjaar 2018			Begrotingsafwijkingen 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Veiligheid	53.852	1.610.006	-1.556.154	55.675	1.631.453	-1.575.777	1.823	-21.447	-19.623
Woonklimaat en leefklimaat	949.632	6.388.926	-5.439.294	1.400.578	7.333.976	-5.933.399	450.946	-945.050	-494.105
Gezondheid en zorg	381.088	11.945.612	-11.564.524	416.446	12.782.281	-12.365.835	35.358	-836.669	-801.311
Welzijn en onderwijs	1.550.294	3.228.697	-1.678.403	317.171	2.747.983	-2.430.812	-1.233.123	480.714	-752.409
Economie en werkgelegenheid	10.033.991	15.581.136	-5.547.145	13.019.842	17.364.208	-4.344.365	2.985.851	-1.783.072	1.202.780
Directe dienstverlening	4.579.696	3.590.684	989.012	3.968.578	3.705.517	263.061	-611.118	-114.833	-725.951
Relatie tussen burgers en bestuur		1.500.147	-1.500.147	33.337	1.602.635	-1.569.298	33.337	-102.488	-69.151
Financiën en bedrijfsvoering	163.648	349.310	-185.662	60.676	8.174	52.502	-102.972	341.136	238.164
Subtotaal programma's	17.712.201	44.194.518	-26.482.317	19.272.303	47.176.225	-27.903.923	1.560.102	-2.981.707	-1.421.606
Algemene dekkingsmiddelen									
Treasury	210.931		210.931	233.640		233.640	22.709		22.709
OZB woningen	2.549.000		2.549.000	2.608.799		2.608.799	59.799		59.799
OZB niet-woningen	1.558.600		1.558.600	1.526.995		1.526.995	-31.605		-31.605
Belastingen overig	17.999		17.999	17.088		17.088	-911		-911
Algemene uitkering	27.329.813		27.329.813	27.408.396		27.408.396	78.583		78.583
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	31.666.343		31.666.343	31.794.918		31.794.918	128.575		128.575
Overhead	278.945	6.300.334	-6.021.389	381.541	6.069.873	-5.688.332	102.596	230.461	333.057
Resultaat voor bestemming			-837.363			-1.797.337			-959.974
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Veiligheid	11.000		11.000	11.524		11.524	-524		524
Woonklimaat en leefklimaat	630.965	869.958	-238.993	2.105.778	963.726	1.142.052	-1.474.813	-93.768	1.381.045
Gezondheid en zorg				2.500		2.500	-2.500		2.500
Welzijn en onderwijs	583.884	2.671.840	-2.087.956	559.826	1.871.840	-1.312.015	24.059	800.000	775.942
Economie en werkgelegenheid	239.035	119.035	120.000	129.666	555.590	-425.924	109.369	-436.555	-545.924
Directe dienstverlening	1.166		1.166	1.167		1.167	-1		1
Relatie tussen burgers en bestuur									
Financiën en bedrijfsvoering	3.478.849	446.703	3.032.146	2.879.502	979.141	1.900.361	599.347	-532.438	-1.131.785
4.944.899	4.107.536	837.363	5.689.962	4.370.297	1.319.665	-745.063	-262.761	482.302	
Resultaat na bestemming						-477.672			-477.672

Analyse begrotingsafwijkingen

Hiervoor is reeds per programma en voor algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers na wijziging

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a, moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van deze onrechtmatige relevantie van deze lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang. In geval van strijd met een wettelijke bepaling of met een door de raad genomen beslissing, is duidelijk dat e.e.a. niet "passend" is. Maar voor vele andere situaties is dit minder duidelijk. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeenteraad nader omschrijft op welke wijze dan wel onder welke omstandigheden overschrijdingen op grond van begrote lasten als "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" kunnen worden beschouwd. Naar ons oordeel passen de hiervoor geanalyseerde overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid. De overschrijdingen van de lasten op de programma's passen dan ook binnen het goedgekeurde beleid.

Wet normering topinkomens (WNT)

WNT-verantwoording 2018

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Laarbeek van toepassing zijnde regelgeving WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de gemeente Laarbeek is € 189.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2018	MLM van Heijnsbergen	MJM Meertens
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris ?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 77.619,12	€ 102.401,74
Beloningen betaalbaar op termijn (minus wn-premie pensioen ABP)	€ 12.892,08	€ 16.850,52
Subtotaal	€ 90.511,20	€ 119.252,26
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000,00	€ 189.000,00
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2018	€ 90.511,20	€ 119.252,26
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2017	MLM van Heijnsbergen	MJM Meertens
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris ?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 75.805	€ 94.886
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.925	€ 15.636
subtotaal	€ 87.730	€ 110.522
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000,00	€ 181.000,00
Totaal bezoldiging 2017	€ 87.730,00	€ 110.522,00

De totale bezoldigingen 2017 in bovenstaand overzicht sluiten niet aan op de gegevens zoals staat gepresenteerd in de Programmarekening 2017. Gebleken is dat het werknemersgedeelte pensioenpremies niet in mindering was gebracht op het onderdeel 'Beloningen betaalbaar op termijn'. Dit is gecorrigeerd in bovenstaand overzicht.

al

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving taakveld	Begroting na wijziging 2018			Realisatie 2018		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur	-	1.500.147	-1.500.147	33.337	1.602.635	-1.569.298
0.10	Mutaties reserves	4.944.899	4.107.536	837.363	5.689.962	4.370.297	1.319.665
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	163.648	-	163.648	-	-	-
0.2	Burgerzaken	406.443	637.607	-231.164	379.519	636.397	-256.878
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	29.125	11.976	17.149	28.216	11.953	16.264
0.4	Overhead	278.945	6.237.084	-5.958.139	381.541	6.069.873	-5.688.332
0.5	Treasury	210.931	62.195	148.736	233.640	-35.700	269.340
0.61	OZB woningen	2.549.000	203.415	2.345.585	2.608.799	208.626	2.400.173
0.62	OZB niet-woningen	1.558.600	-	1.558.600	1.526.995	-	1.526.995
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-	-	-	-
0.64	Belastingen Overig	17.999	-	17.999	17.088	-	17.088
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	27.329.813	-	27.329.813	27.408.396	-	27.408.396
0.8	Overige baten en lasten	-	-36.300	36.300	60.676	38.945	21.731
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	120.000	-120.000	-	-203.697	203.697
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	41.176	1.194.366	-1.153.190	41.532	1.186.758	-1.145.226
1.2	Openbare orde en veiligheid	12.676	415.317	-402.641	14.143	444.695	-430.551
2.1	Verkeer en vervoer	90.773	2.445.377	-2.354.604	116.312	2.798.522	-2.682.210
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-	-
2.3	Recreatieve havens	-	4.579	-4.579	1.115	17.516	-16.401
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-	-
2.5	Openbaar vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	-	391.708	-391.708	-	385.441	-385.441
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.074.709	2.048.623	26.086	675.999	632.293	43.706
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	41.254	47.090	-5.836	44.913	48.111	-3.198
3.4	Economische promotie	-	125.635	-125.635	3.000	130.802	-127.802
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
4.2	Onderwijshuisvesting	1.232.477	1.071.277	161.200	477	525.833	-525.356
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	71.542	914.688	-843.146	71.643	884.551	-812.907
5.1	Sportbeleid en activering	10.000	265.583	-255.583	13.670	268.310	-254.640
5.2	Sportaccommodaties	235.235	863.629	-628.394	231.381	896.398	-665.017
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.040	176.770	-175.730	-	172.891	-172.891
5.4	Musea	1.311	19.167	-17.856	1.311	19.184	-17.873
5.5	Cultureel erfgoed	8.067	103.997	-95.930	8.067	92.305	-84.238
5.6	Media	-	353.428	-353.428	-	348.123	-348.123
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	66.891	1.812.672	-1.745.781	140.073	2.025.786	-1.885.713
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	217.329	2.454.371	-2.237.042	256.950	2.662.438	-2.405.488
6.2	Wijkteams	-	1.000.016	-1.000.016	-	1.710.282	-1.710.282
6.3	Inkomensregelingen	3.339.967	5.517.727	-2.177.760	3.305.180	5.437.560	-2.132.380
6.4	Begeleide participatie	-	2.627.377	-2.627.377	-	2.627.558	-2.627.558
6.5	Arbeidsparticipatie	-	262.064	-262.064	-	247.814	-247.814
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	150.000	347.000	-197.000	145.614	477.763	-332.149
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	13.759	3.297.586	-3.283.827	13.882	2.788.390	-2.774.508
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	120.000	-120.000	-	186.236	-186.236
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	3.967.000	-3.967.000	-	4.232.788	-4.232.788
7.1	Volksgesondheid	-	759.639	-759.639	-	724.384	-724.384
7.2	Riolering	2.076.852	1.271.827	805.025	1.768.503	1.110.426	658.077
7.3	Afval	2.096.401	1.681.250	415.151	1.820.556	1.958.694	-138.138
7.4	Milieubeheer	-	597.630	-597.630	924	1.130.886	-1.129.961
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-	323	-323	-	-	-
8.1	Ruimtelijke ordening	182.431	808.583	-626.152	225.805	643.172	-417.367
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.548.936	4.548.936	-	8.962.534	7.842.676	1.119.858
8.3	Wonen en bouwen	600.159	243.493	356.666	906.970	258.483	648.487
Totaal		54.602.388	54.602.388	-	57.138.723	57.616.395	-477.672

Bijlagen

SiSa bijlage Verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019									
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04			
			€ 240.650	€ 0	€ 0	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Eindverantwoording Ja/Nee		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06	
			1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 2.949.293	€ 28.098	€ 260.548	€ 0	€ 49.860	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 15	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 16	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 17	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 18	
			1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 34.048	€ 13.906	€ 0	€ 29.059	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2018	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			061659 Gemeente Laarbeek	€ 48.414	€ 0	€ 24.770	€ 56.432	€ 4.440
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
			061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 0	€ 0		

Handwritten signature

Staat personele capaciteit 2018

Organisatie eenheid	begroting 2018		rekening 2018	
	formatie	totale loonkosten (x € 1.000)	formatie	totale loonkosten (x € 1.000)
Leden van de raad	19,00	142	19,00	225
<i>geraamde vaste onkostenvergoeding raadsleden</i>		39		
<i>geraamde loonsomstijging raadsleden</i>		4		
burgemeester	1,00	123	1,00	134
wethouders	3,00	258	3,50	294
<i>geraamde onkostenvergoedingen collegeleden</i>		17		
<i>geraamde loonsomstijging collegeleden</i>		10		
subtotaal Bestuur	23,00	593	23,50	653
<u>Formatief personeel secretarie:</u>				
Raadsgriffie	1,61	130	1,61	136
Gemeentesecretaris	1,00	122	1,00	125
Staf	1,00	95	1,00	9
Afdeling Omgevingsbeheer	28,91	1.856	30,25	2.051
Afdeling Dienstverlening en Informatie	23,33	1.433	27,39	1.459
Afdeling Bedrijfsvoering	22,14	1.479	19,62	1.254
Afdeling Beleid en Projecten	21,11	1.637	22,33	1.633
<i>geraamde loonsomstijging personeel</i>		223		
subtotaal Formatief personeel secretarie	99,10	6.975	103,20	6.667
<u>Overig personeel secretarie:</u>				
Ambtenaar Burgerlijke Stand (BABS)		6		6
Deurwaarder	0,15	9	0,00	8
<i>geraamde declaraties dwangbevelen deurwaarder</i>		6		
subtotaal Overig personeel	0,15	21	0,00	14
<u>Voormalig personeel/collegeleden:</u>				
wachtgelden voormalige burgemeester/wethouders		46		55
pensioenen voormalige wethouders		64		65
voormalig personeel		67		11
subtotaal Voormalig bestuur/personeel	0,00	177	0,00	131
TOTAAL GENERAAL	122,25	7.766	126,70	7.465

Aan de Gemeenteraad van
Gemeente Laarbeek

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00
F: +31 (0)76 525 00 50

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van gemeente Laarbeek te Beek en Donk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van gemeente Laarbeek op 31 december 2018 in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid 2018 dat is vastgesteld door de Raad.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2018;
- 2 overzicht van baten en lasten 2018;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
- 5 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader rechtmatigheid 2018 dat is vastgesteld door de Raad en de Regeling controleprotocol WNT 2018 (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector) vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Laarbeek zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 577.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018.

Wij zijn met de Raad overeengekomen dat wij aan de Raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen, die groter zijn € 43.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de kerngegevens en bestuurlijke informatie;
- het jaarverslag, waaronder de inleiding, financiële beschouwingen, financiële recapitulatie, programmaverantwoording en de paragrafen;
- de bijlage personele capaciteit.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Burgemeester en Wethouders en de Raad voor de jaarrekening

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Laarbeek is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Burgemeester en Wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van de gemeente zelf, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid 2018.

In dit kader is het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Burgemeester en Wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het College van Burgemeester en Wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De Raad is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader rechtmatigheid 2018, de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Burgemeester en Wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 27 juni 2019
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. B. Smeenk RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

